

Mei-inoar ien!

Programmabegroting Achtkarspelen
2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Inleiding	5
Financiële recapitulatie	7
Programma 1 - Mienskip	21
Sociaal Domein – programma 2, 3 en 4	29
Programma 2 - Onderwijs en Jeugdbeleid	31
Programma 3 - Preventie en Zorg	41
Programma 4 - Werk en Inkomen	53
Programma 5 - Leefomgeving	69
Programma 6 - Ontwikkeling.....	83
Programma 7 - Veiligheid	103
Programma 8 - Dienstverlening.....	109
Overhead	119
Algemene dekkingsmiddelen	125
Lokale heffingen	129
Weerstandsvormogen en risicobeheersing.....	135
Onderhoud kapitaalgoederen	149
Financiering	156
Bedrijfsvoering	161
Verbonden partijen	162
Grondbeleid.....	173
BIJLAGEN	176
Overzicht baten en lasten	177
Investeringen.....	182
Reservepositie	185

Voorwoord

Mei-inoar ien!

Op 1 september jongstleden is een nieuwe coalitie gestart van CDA, CU en PvdA. Omdat op 21 maart 2018 een nieuwe gemeenteraad wordt gekozen, heeft de coalitie ruim anderhalf jaar de tijd om een aantal ambities te realiseren. Voor het realiseren van ambities is het meestal nodig om in de begroting middelen beschikbaar te hebben. De periode tussen 1 september en het opleveren van de nieuwe begroting was daarom een hectische.

Het college staat het komende jaar voor veel uitdagingen en gaat daarmee met Sin en Wille aan de slag. Hoewel de regering op Prinsjesdag heeft aangegeven dat de economische recessie van de afgelopen jaren nu feitelijk voorbij is, zijn de gevolgen van deze crisis ook in Achtkarspelen nog steeds zichtbaar.

Mede dankzij de niet aflatende ambtelijke inzet is het gelukt om een sluitende begroting voor 2017 aan te bieden. De inwoners profiteren van een daling van de totale lokale lasten met 3,6%.

Harjan Bruining
Wethouder Financiën

Inleiding

De voorliggende begroting borduurt voor een belangrijk deel voort op de werkzaamheden van het college met FNP, GBA en PvdA. Het is het college goed gelukt om een mix te vinden tussen het "oude" programma en het zetten van nieuwe accenten en het neerleggen van eigen keuzes. Voor de keuzes heeft het college zich laten leiden door dat wat ons bindt en niet door dat wat ons scheidt. Het is de mienskip die centraal staat.

De coalitie heeft zich in haar keuzes ook laten leiden door de verantwoordelijkheid die ze langer dan alleen deze periode wil dragen. Ondanks het feit dat de begroting nog niet structureel sluitend over de volledige meerjarenbegroting kenmerkt zij zich wel door realisme en gezonde financiële uitgangspunten.

De verantwoordelijkheid van het college uit zich ook in de behoeften en de wens om samen te werken. Door samen te werken kan meer worden bereikt. De coalitie heeft vertrouwen in de kracht van onze burgers, bedrijven, instellingen, verenigingen en vrijwilligers.

Inwoners gaan er sinds jaren weer op vooruit!

Ondanks de moeilijke financiële situatie is het het college gelukt om de gemiddelde lasten voor de burger te laten dalen. Na een stijging van 7,5% in 2015 en 1,5% in 2016 gaan de lokale lasten voor het gemiddelde huishouden in 2017 met 3,6% omlaag. Een trendbreuk waar het college trots op is. Het college zal zich inspannen om ook de komende jaren deze dalende trend te continueren.

Iedereen van waarde

Iedereen in Achtkarspelen hoort erbij! Daarom wordt de komende jaren in totaal € 1.000.000,- ingezet uit de BUIG-middelen (gebundelde uitkering in het kader van de participatiewet) voor specifieke bestemmingen. Daardoor kunnen enerzijds knelpunten worden aangepakt en ambities worden gerealiseerd op het gebied van participatie, terwijl anderzijds het algemene uitgavenkader niet extra wordt belast of mogelijk zelfs ontlast. Daarbij kan worden gedacht aan groenonderhoud, de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) of werkgelegenheidsprojecten.

MOA

Achtkarspelen trekt zich voor een deel terug uit Caparis en richt de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen op. Het juridisch onderzoek naar de rechtsvorm is afgerond en het college heeft reeds een voorgenomen besluit genomen. De MOA gaat van start met het groenonderhoud.

Aangenaam wonen en leven in Achtkarspelen

Door de bezuinigingen van de afgelopen jaren op het groenbeheer is de omgevingskwaliteit afgenomen. Het college heeft afgesproken hier iets aan te doen. Het groenbeheer wordt aangepast waardoor het straatbeeld er mooier uit komt te zien. Daar waar mogelijk wordt biodiversiteit een uitgangspunt van het beleid.

Economie

Het college gaat aan de slag om zo snel mogelijk snel internet ook in het buitengebied beschikbaar te krijgen. Daar waar vraag is naar industrieterreinen gaat het college plannen ontwikkelen om adequaat aan de vraag te kunnen voldoen. Op het gebied van

de kenniseconomie wordt ingezet op de doorontwikkeling van het Kennis- en Innovatiecentrum Noordoost Fryslân. De regionale samenwerkingsagenda wordt middels ANNO 2 voortvarend opgepakt. ANNO 2 is tevens het vehikel voor de uitvoering van het beleid ten aanzien van de regionale krimpstatus. Noordoost Fryslân is door het Ministerie van BZK aangewezen als 1 van de 6 proeftuinen voor wat betreft de uitwerking van een kansrijke en toekomstbestendige economische profilering. Ook biedt ANNO 2 een podium om aan te kunnen haken bij Europese fondsen en programma's. De lopende aanvragen in het kader van EFRO (het KEI Noordoost Fryslân), Interreg V (Green Economy Project De Kruidhof) zijn daarvan goede voorbeelden.

Sport en spel

Een belangrijk deel van de begroting gaat over de mogelijkheden om actieve en passieve sport te beoefenen. Laagdrempeligheid is hierbij een voorwaarde.

Samenwerking Tytsjerksteradiel

2017 is het eerste volledige jaar voor de werkmaatschappij 8KTD. Het college is van mening dat de evaluatie van de samenwerking tussen Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, in de vorm van een gezamenlijke werkmaatschappij, naar voren moet worden gehaald.

Keuzes

Vanwege de stelselwijziging voor de investeringen met maatschappelijk nut heeft het college ervoor gekozen eenmalige investeringen vervroegd af te lossen waardoor in de begroting structureel ruimte ontstaat.

Naast de ruimte die daardoor ontstaat heeft het college, vanwege de huidige lage rente en de toegang tot de kapitaalmarkt, besloten de lening portefeuille te herzien en langjarig te herfinancieren. Het rentevoordeel van € 230.000,- heeft ons geholpen belangrijke zaken in de mienskip in stand te houden.

Vanwege de keuze voor een degelijke begroting zijn precario inkomsten alleen opgenomen daar waar geen praktische of juridische onzekerheden meer bestaan.

Algemene uitkering

Omdat de septembercirculaire vaak een positiever beeld schetst dan de meicirculaire is het in de gemeente Achtkarspelen gebruikelijk uit te gaan van de cijfers van de meicirculaire.

Het afgelopen jaar heeft ook verdiepend onderzoek plaatsgevonden naar de verdeling van de financiële verhoudingen binnen het gemeentefonds. Op basis van het onderzoek wordt in het nieuwe verdeelmodel, voor het subcluster VHROSV, een wijziging doorgevoerd. Na het onderzoek, en de druk die ontstond van de grote gemeenten heeft het kabinet besloten de nieuwe verdeling (waar de voordelen vooral bij de kleinere gemeenten terechtgekomen) maar voor 67% door te voeren. Het voordeel is meegenomen in de begroting.

Financiële recapitulatie

Structurele begrotingsaldi

De begroting bestaat uit structurele posten en incidentele posten (budgetten die maximaal drie jaar begroot worden). Het uitgangspunt is dat het college structureel niet meer uitgeeft dan dat er binnenkomt. Om dit goed te kunnen beoordelen, zijn de incidentele posten uit de begroting gefilterd. De structurele begrotingsaldi van de voorliggende begroting zijn als volgt:

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Begrotingsaldi programmabegroting 2017	100V	214N	696N	565N

Dit is als volgt opgebouwd over de verschillende programma's:

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Saldo programma 1	2.563N	2.518N	2.685N	2.590N
Saldo programma 2	3.294N	3.324N	3.178N	3.028N
Saldo programma 3	16.757N	16.945N	16.960N	17.060
Saldo programma 4	9.711N	9.688N	9.493N	9.267N
Saldo programma 5	4.896N	4.836N	4.964N	5.093N
Saldo programma 6	2.233N	2.043N	2.092N	2.132N
Saldo programma 7	1.429N	1.538N	1.552N	1.567N
Saldo programma 8	3.056N	3.089N	3.064N	2.926N
Saldo programma overhead	5.456N	5.414N	5.367N	5.350N
Saldo dekkingsmiddelen	49.495V	49.180V	48.659V	48.447V

Bovenstaande bedragen zijn de saldi na bestemming. Een opbouw van deze saldi staat in het overzicht van baten en lasten in bijlage 1 in de kolom primitieve begroting 2017. Ook zijn daar de baten en lasten en de mutaties van de reserves voor 2016 in beeld gebracht.

Verschillenanalyse

De programmabegroting 2016 sloot met een saldo van € 4.000. De huidige begroting sluit af met € 100.000. Op hoofdlijnen is het verschil als volgt ontstaan:

Verschil 2017 t.o.v. 2016	Bedrag x (€ 1.000)
Posten die leiden tot een verslechtering van het resultaat	
Minder rentetoerekening mogelijk aan riool- en afvalstoffenheffing	350N
Opbrengst precariobelasting naar voorziening	163N
Salaris ontwikkeling	150N
Hogere bijdrage veiligheidsregio	136N
Leges bouwvergunningen	123N
Uitbreiding WABO taken Fumo	34N
Verbeteren telefonische bereikbaarheid	20N
Verhoging budget sport- en spelmateriaal	19N
Posten die leiden tot een verbetering van het resultaat	
Rentevoordeel herfinanciering BNG leningen	230V
OZB verhoging	225V
Accommodatiebeleid	215V
Besparing participatie ontschotting sociaal domein	100V
Besparing Gebundelde Uitkering	100V
Besparing consultatiebureaus	67V
Besparing MOA in relatie tot openbaar groen	40V
Subsidies Welzijn maximeren op € 200.000	36V
Besparing onderwijs/kinderopvang	20V
Leges rijbewijzen	20V
Alternatieve dekking vrijwilligersbank	20V
Besparing op onderhoud gemeentelijk gebouwen	18V
Totaal	96V

Het verschil is ontstaan door een groot aantal mutaties in de budgetten. We hebben de grotere verschillen er uitgelicht. De verschillen die elkaar per saldo opheffen zijn buiten het overzicht gelaten.

Besparingsvoorstellen

In voorgaande jaren is al flink bezuinigd in de gemeentebegroting. Toch was door autonome ontwikkelingen en het terugdraaien van een aantal stelposten weer een bezuinigingsronde nodig in 2017. Er stond een deel van de inkomsten van de precariobelasting in de begroting. In de begroting 2017 wordt deze inkomst volledig toegevoegd aan de voorziening. Dit is een nadeel van € 163.000 ten opzichte van 2016. Daar tegenover staat dat een groot voordeel is behaald met het herfinancieren van de BNG leningen. Dit levert een voordeel op van € 230.000.

In de kadernota werd al een voorstel gedaan voor de bezuinigingen. Een aantal bezuinigingen zijn echter teruggedraaid via moties. De moties met de financiële gevolgen zijn hiermee uitgevoerd in de begroting. Een uitzondering hierop is de motie van 3% besparingsmaatregelen in het Sociaal Domein. Deze motie was niet nodig om de begroting sluitend te maken.

Het college heeft zich als doel gesteld het saldo van 2017 sluitend te krijgen. De daarop volgende jaren vallen negatief uit. Het college is van mening dat de toekomst zo onzeker is, dat het niet goed is bezuinigingen door te voeren die straks misschien onnodig blijken te zijn. Met de aantrekkende economie is de kans groot dat de algemene uitkering zich positief zal ontwikkelen. Dit beeld wordt ondersteund door de ontwikkeling in de septembercirculaire.

Voor de begroting 2017 leidt dit tot de volgende bezuinigingsvoorstellen:

Vervallen/uitstellen (vervangings)investeringen

Bij de kadernota zijn alle investeringen kritisch beoordeeld en zijn een aantal doorgeschoven naar volgend jaar. Dit levert een voordeel op van € 70.000. De investering Wandel- en fietsroutes is verlaagd waardoor een besparing van € 6.000 ontstaat. Daarnaast heeft het college ervoor gekozen versneld af te schrijven op investeringen maatschappelijk nut. Het gaat hierbij om investeringen die niet via een nieuw krediet te hoeven worden vervangen. In totaal wordt er voor € 1 miljoen totaal afgeschreven, wat wordt gedekt uit de algemene reserve. Het levert een voordeel op van € 87.000.

Kinderopvang

In 2017 volgt er nog een evaluatie naar de juiste omvang subsidie. Er wordt verwacht een besparing te realiseren van € 50.000.

Onderhoud gemeentelijk gebouwen

In de begroting 2015 was al een besparing opgevoerd van € 68.000 op het onderhoud van gemeentelijke gebouwen vanaf 2018. Deze besparing is in deze begroting voor een bedrag van € 18.000 naar voren gehaald.

OZB

Door nieuwbouw wordt een meeropbrengst OZB verwacht van € 20.000.

MOA

In de begroting 2015 was al een besparing opgevoerd van € 40.000 voor de MOA in relatie tot openbaar groen vanaf 2018. Deze besparing kan eerder worden gerealiseerd en is daarom meegenomen voor 2017.

Politieke participatie jongeren

De wegwijsdag jongerenraad is komen te vervallen. Wel is er met de kadernota een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld van € 2.000 voor een onderzoek door de raad hoe jongeren te betrekken bij de politiek.

Groencontainers

De GFTcontainers worden in de maanden december, januari en februari één keer per vier weken geleegd in plaats van één keer per twee weken. Dit levert een besparing op van € 9.000.

Consultatiebureaus

In de programmabegroting 2015 is een besparing van € 67.000 opgenomen voor de consultatiebureaus vanaf 2017. Na overleg met de Federatie van Plaatselijke Belangen is er een enquête uitgezet onder de doelgroep. De duiding van de uitkomsten van de enquête waren ten tijde van de totstandkoming van de begroting nog niet gereed. De duiding van de uitkomsten zal voor de behandeling van de begroting via een informierend stuk aan de raad worden aangeboden.

Gebundelde uitkering

In de kadernota 2017 is een besparing opgenomen van € 100.000 op de gebundelde uitkering.

Ontschotting budget sociaal domein

In de programmabegroting 2015 is een besparing opgenomen van € 100.000 vanaf 2017. De besparing kan worden gehaald door het ontschotten van de budgetten Sociaal Domein.

Subsidies Welzijn

Conform de programmabegroting 2015 zijn de subsidies Welzijn gemaximeerd op € 200.000. Dit levert een besparing op van € 36.000.

Vrijwilligersbank

Conform de programmabegroting 2015 wordt in 2017 alternatieve dekking gezocht voor het budget van de vrijwilligersbank. Het gaat hierbij om een bedrag van € 20.000.

Budgetactualisatie

Bij de kadernota is een kritische blik geworpen op alle materiële budgetten. Bij een aantal posten is besloten om risicovoller te begroten. Dit heeft een besparing opgeleverd van € 52.000.

Septembercirculaire gemeentefonds

Toename accres algemene uitkering

Ten opzichte van de Voorjaarsnota cq. Meicirculaire 2016 stijgt het accres jaarlijks aanzienlijk. Belangrijkste verklaring voor de stijging van het accres zijn de extra uitgaven van het kabinet aan veiligheid, defensie, zorg, onderwijs en armoedebestrijding. De stijging van het aantal opgenomen studieleningen werkt ook positief door in het accres.

Volgens de normeringssystematiek (trap op trap af) hebben de bovengenoemde extra uitgaven een positief effect op de uitkering uit het gemeentefonds.

Circulaire	Sept. 2016	Mei 2016	Vershil	Uitkeringsbasis	Toename uitkering
Accres 2016	1,449	1,447	0,002	17.426.000	35.000
Accres 2017	1,430	1,418	0,012	17.576.000	211.000
Accres 2018	1,460	1,425	0,035	17.580.000	615.000
Accres 2019	1,469	1,418	0,051	17.574.000	896.000
Accres 2020	1,476	1,420	0,056	17.568.000	984.000

De programmabegroting is gebaseerd op de berekeningen in de jaarlijkse meicirculaire. De toename op basis van de septembercirculaire 2016 is daarom niet opgenomen in de begrotingssaldi.

Uitkering sociaal domein

Circulaire (bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Mei 2016	17.663	17.888	17.778	17.502	17.279
September 2016	17.667	17.449	17.355	17.081	16.873
Vershil t.o.v. meicirculaire 2016	4	-439	-423	-421	-406

Incidentele begrotingssaldi uit reserves

Als uitgangspunt voor het opstellen van de begroting geldt dat de begroting zowel structureel als incidenteel sluitend is. Een post is incidenteel wanneer deze maximaal drie jaar in de begroting staat. De meeste incidentele posten zijn projecten die door reserves gedekt worden. Voor die incidentele posten waarvoor dit niet geldt, wordt altijd de algemene reserve benut.

Aangezien de structurele ruimte beperkt is en er nog een wezenlijke inspanning geleverd moet worden om de ingeboekte bezuiniging te realiseren, acht het college het niet verstandig om structurele uitzettingen in de begroting op te nemen. Nieuw beleid wordt daarmee voorlopig vanuit incidentele middelen gedekt, wat in dit geval de algemene reserve is.

Het college voegt in 2016 een bedrag van € 1 miljoen vanuit de reserve Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen toe aan de algemene reserve. Deze toevoeging wordt ingezet om investeringen met maatschappelijk nut versneld af te schrijven. De onttrekking is mogelijk doordat het vernieuwde BBV de gemeente verplicht om ook investeringen met maatschappelijk nut te activeren. Een dekking van dergelijke investeringen uit de een reserve is hierdoor niet meer mogelijk waardoor de reserve

overbodig is. Op deze manier wordt de reserve toch nog ingezet om structurele ruimte in de begroting te creëren. De herziening van de rest van de reserve Ontwikkelingsfonds Achtskarspelen volgt eind 2016.

Het college stelt daarnaast de volgende mutaties voor in de reserves:

Omschrijving activiteit	Financieel gevolg			
	2017	2018	2019	2020
Onttrekkingen				
Programma 1 Mienskip				
Kunst-, taal- en cultuurbeleid	5.000	0	0	0
Kunst-, taal- en cultuurbeleid diverse kosten	50.000	0	0	0
Programma 2 Onderwijs en Jeugdbeleid				
Onderwijsachterstandenbeleid				
Budget terugdringen jeugdwerkloosheid	35.000	40.000	0	0
Integrale kindcentra	37.000	50.000	0	0
Mediaburo noord	10.000	10.000	10.000	0
Meertaligheid	10.000	10.000	10.000	0
Laaggeletterdheid	10.000	10.000	10.000	0
Onderwijsbegeleiding	-25.000			
Programma 3 Preventie en Zorg				
Gezondheid - uitvoering beleidsnota	10.149	0	0	0
Jeugdgezondheidszorg bijdragen	20.000	0	0	0
Programma 4 Werk en Inkomen				
Minimabeleid - Kans regeling	133.977	133.977	0	0
Minimabeleid - schulddienstverlening	20.000	20.000	20.000	20.000
Huisvesting diverse kosten	15.000	0	0	0
Re-integratie - MOA	100.000	0	0	0
Programma 5				
Wegen bibeko, openbare verlichting	34.668	23.918	23.918	0
Openbaar groen reconstructies	20.000	-35.000	-35.000	0
Openbaar groen diverse kosten	5.000	0	0	0
Programma 6 Ontwikkeling				
Toeristische voorziening Skûlenboarch-Westkern	15.000	0	0	0
Winstafdracht grondbedrijf naar reserve	420.000	578.000	75.000	500.000
In werking treding wet VTH	15.000	0	0	0
Leegstand tegengaan detailhandel	20.000	0	0	0
Programma 8 Dienstverlening				
Raad kosten verkiezingen	4.000	6.000	0	0
Raad - jongerenraad	2.000	0	0	0
Bestuur - wachtgelden	67.317	23.448	0	0
Programma 9 Dekkingsmiddelen				
Storting algemene reserve	50.000	85.000	35.000	0

Totaal	1.084.111	955.343	148.918	520.000
Toevoegingen				
Programma 1 Mienskip				
Reserve Sociaal Ontwikkelingsfonds	25.000	0	0	0
Programma 4 Werk en Inkomen				
Reserve Armoede	133.977	133.977	0	0
Reserve Inburgering	15.000	0	0	0
Reserve Re-integratie	45.000	20.000	20.000	20.000
Programma 6 Ontwikkeling				
Winstafdracht grondbedrijf	420.000	578.000	75.000	500.000
Opbrengst afstoten gronden	50.000	50.000	0	0
Programma 9 Dekkingsmiddelen				
Algemene reserve	395.134	173.366	53.918	0
Totaal	1.084.111	955.343	148.918	520.000

Een totaal beeld van het verloop van de reserves is te vinden in de bijlage reservepositie.

Het verloop van de algemene reserve ziet er als volgt uit:

Incidentele begroting	Financieel gevolg (x € 1.000)				
	2017	2018	2019	2020	2021
Stand algemene reserve 1 januari	2.743	2.398	2.310	2.291	2.291
Toevoegingen aan de reserve	50	85	35	0	0
Onttrekkingen aan de reserve	395	173	54	0	0

Speerpunten financiën vanuit het coalitieakkoord

In het coalitieakkoord heeft het college de volgende tekst opgenomen:

Voor alle inwoners van Achtkarspelen is het belangrijk dat de komende jaren met sluitende begrotingen wordt gewerkt, waarbij in alle opzichten rekening wordt gehouden met de lastendruk voor alle inwoners. Dat is geen gemakkelijke opdracht en het is onmogelijk om alle wensen en verlangens te realiseren.

Als bezuinigingen onontkoombaar zijn, komt het college met concrete voorstellen. Ook voor de (middel-)lange termijn is het streven sluitende begrotingen te presenteren.

Voor het jaar 2017 is het college er in geslaagd de lastendruk te verlagen met 3,6% en een sluitende begroting voor 2017 af te leveren.

Ontwikkeling schuld

Door de geplande investeringen, de verwachte begrotingssaldi en de geplande onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves, ontstaat het volgende beeld voor het verloop van de schuld.

ultimo	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SCHULDEN	Rekening			prognose				
Langlopend	37,2	44,0	38,9	45,0	44,7	43,3	42,3	38,8
Tbv woning-corporaties	8,0	7,8	7,6	5,4	5,2	5,1	4,9	3,1
Tbv eigen financiering	29,2	36,2	31,3	39,6	39,5	38,2	37,4	35,7
Kortlopend	18,8	12,5	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8
Totaal	48,0	48,7	49,1	57,4	57,3	56,0	55,2	53,5

Duidelijk is dat de (langlopende) schuld tot eind 2016 toeneemt en daarna stabiliseert en vervolgens langzaam gaat afnemen. Het college heeft kritisch gekeken naar de posten die van invloed zijn op de schuldenpositie. De belangrijkste posten zijn het resultaat voor reserve en de investeringen. Aangezien de meeste geplande investeringen vervangingsinvesteringen of uitvoering van reeds ingezet beleid betreffen zien we op korte termijn geen mogelijkheden om hierin grote ombuigingen te doen plaatsvinden. Die ruimte ontstaat wel op middellange en lange termijn.

Een verdere toelichting wordt gegeven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Vernieuwde BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat inmiddels 10 jaar. In het BBV zijn de voorschriften opgenomen waaraan begroting, jaarrekening en andere planning en control instrumenten moeten voldoen. De vernieuwingscommissie Depla heeft in opdracht een rapport uitgebracht waarin een aantal wijzigingen en aanbevelingen is opgenomen voor de aanpassing van het BBV. De motivatie hiervoor was dat 10 jaar na de opstelling daarvan, er diverse ontwikkelingen zijn die vragen om vernieuwing van het BBV. In reactie op het adviesrapport heeft de verantwoordelijk minister van BZK voor het BBV aangegeven dat de aanbevelingen in het rapport in belangrijke mate overeenkomen met de beleidsontwikkeling die het ministerie voorstelt. Een groot deel van de aanbevelingen wordt voortvarend uitgewerkt.

Een belangrijk onderwerp in de rapportage is het inzicht in de indirecte kosten (overhead) van de gemeenten. De gemeenten zijn op dit moment vrij deze kosten te berekenen en toe te rekenen.

Dit leidt tot de volgende problemen:

- Er is weinig inzicht in de indirecte kosten. Deze kosten staan niet op een rij, waardoor er geen totaalbeeld is.
- De kostentoerekening aan producten is niet helder. Dit is een belangrijke factor die de vergelijkbaarheid tussen gemeenten verstoort.
- Er is regelmatig discussie (met gerechtelijke procedures) over de wijze van tariefberekening van producten waarvan de prijs maximaal kostprijsdekkend mag zijn.

Het BBV kent op dit moment geen specifieke voorschriften voor kostenberekening en kostentoerekening. Het BBV kent hiervoor alleen een paragraaf bedrijfsvoering en een paragraaf lokale heffingen.

De bovengenoemde problemen geven aanleiding de voorschriften aan te passen om o.a. aan de volgende uitgangspunten te kunnen voldoen:

- Inzicht in kosten in het algemeen en overhead in het bijzonder is van belang voor de sturing van de gemeenteraad.
- Meer gedetailleerde informatie, zoals de kostenopbouw van producten, dient beschikbaar te zijn.
- Het transparant maken van overhead van kosten belemmert de beleidsvrijheid niet.
- Inzicht in kosten en overhead is cruciaal voor de vergelijkbaarheid.

Naar aanleiding van de uitgangspunten is het advies van de commissie:

- Gemeenteraden moeten meer inzicht krijgen in de overhead.
- De algemene overhead wordt in een afzonderlijk programma in de begroting opgenomen.
- In de paragraaf lokale heffingen wordt aangegeven hoe de algemene overhead zich verhoudt tot de heffingen die maximaal kostendekkend mogen zijn.
- In de beleidsprogramma's wordt geen algemene overhead toegerekend.
- De gemeenteraad autoriseert de beleidsprogramma's exclusief algemene overhead en de gemeenteraad autoriseert het programma overhead.
- Een standaard productenraming met een indeling in taakvelden.
- Een aangepaste lijst met kostensoorten (economische categorieën).
- Vaste indeling van 39 indicatoren in de begroting voor zover deze van toepassing zijn (www.waarstaatjegemeente.nl).
- Personele kosten zijn geen overhead en moeten direct op de producten worden geraamd.
- Toerekening van overhead aan de grondexploitatie en investeringen mag op basis van de loonkosten.
- De huidige paragraaf bedrijfsvoering wordt facultatief, vanwege de introductie van het nieuwe programma overhead.

Deze uitgangspunten gaan invloed hebben op de wijze waarop de begroting 2017, van de werkmaatschappij 8KTD en van de dragende organisatie Achtkarspelen, eruit gaat zien.

Aandachtspunten accountant bij jaarrekening

In het verslag van bevindingen dat E&Y accountants over de jaarstukken 2015 heeft uitgebracht zijn de volgende aandachtspunten benoemd:

Grondexploitaties

Om onzekerheden bij de waardering van bouwgrond goed te kunnen besturen is het goed organiseren van risicomanagement voor grondexploitaties onontbeerlijk. Vorig jaar heeft de accountant geadviseerd om bij het opstellen van de exploitaties de uitgangspunten rondom de gehanteerde parameters explicieter te documenteren en jaarlijks bij de actualisatie een toets uit te voeren op de gerealiseerde - versus de begrote parameters. In 2015 is dit marginaal uitgewerkt. Vooral de onderbouwing voor aansluiting tussen de capaciteit en de vraag dient verder uitgewerkt te worden in 2016.

Ten aanzien van het industrieterrein De Swadde in Buitenpost is voor een deel van de gronden de laatste jaren geen interesse getoond. De accountant heeft geadviseerd in 2016 na te gaan hoe de bestemming van deze gronden verder vormgegeven moet worden.

Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal tien jaar bedragen. De accountant adviseert vroegtijdig te analyseren wat de effecten hiervan zijn. Op dit moment zijn er geen complexen die langer dan tien jaar lopen.

Jaarlijks dient een herziening van de grondexploitatiebegroting plaats te vinden. Een actualisatie van het grondexploitatiecomplex en de grondexploitatiebegroting met planinhoudelijke wijzigingen, dan wel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen, moet opnieuw door de raad worden vastgesteld. De accountant adviseert om met uw raad af te stemmen op welke manier invulling gegeven kan worden aan deze vereiste vanuit de commissie BBV.

In de notitie Grondexploitatie van de commissie BBV zijn nieuwe bepalingen opgenomen over de toerekening van kosten, rubricering van niet in exploitatie genomen gronden en het faciliterend grondbeleid. De accountant adviseert vroegtijdig te analyseren wat de effecten hiervan zijn en hiermee rekening mee te houden in de begroting/jaarrekening 2016.

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De accountant adviseert de wijzigingen in het besluit bbv mee te nemen bij het opstellen van de begroting 2017 en de jaarrekening 2016.

Vennootschapsbelasting

De accountant adviseert om van de verschillende activiteiten binnen de gemeente te inventariseren welke activiteiten mogelijk belast dan wel niet-belastingplichtig of vrijgesteld zijn en de nodige maatregelen te treffen ter voorbereiding op de aangifte Vpb 2016, voor zover dit nog niet is gebeurd. Samen met het bureau EFK Belastingadviseurs is de gemeente momenteel bezig om de effecten nader te analyseren.

Overzicht taakvelden en thema's

Voor de vergelijkbaarheid van de gemeenten zijn in het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de ondergenoemde taakvelden ingevoerd die de gemeenten gaan toepassen bij het inrichten van de begroting.

In de huidige programmabegroting maken we gebruik van de indeling in thema's. In de bijlage overzicht baten en lasten is een overzicht opgenomen met de baten en lasten van de huidige begroting opgedeeld in de taakvelden.

In het volgende overzicht is een vergelijking gemaakt tussen de nieuwe taakvelden en de in gebruik zijnde thema's in de programmabegroting.

Taakvelden BBV	Thema's programmabegroting
<p>Programma 1 Mienskip</p> <p>5.1 Sportbeleid en activering 5.2 Sportaccommodaties 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 5.5 Cultureel erfgoed</p>	<p>Programma 1 Mienskip</p> <p>1. Sport 2. Cultuur 3. Dorpen</p>
<p>Programma 2 Onderwijs en jeugdbeleid</p> <p>4.1 Openbaar basisonderwijs 4.2 Onderwijshuisvesting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken</p>	<p>Programma 2 Onderwijs en jeugdbeleid</p> <p>1. Vergroten onderwijskansen 2. Jeugd</p>
<p>Programma 3 Preventie en zorg</p> <p>6.2 Wijkteams 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18- 7.1 Volksgezondheid 7.5 Begraafplaatsen en crematoria</p>	<p>Programma 3 Preventie en zorg</p> <p>1. Preventie 2. Zorg</p>
<p>Programma 4 Werk en inkomen</p> <p>6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie</p>	<p>Programma 4 Werk en inkomen</p> <p>1. Meer inwoners participeren 2. Wurkje, meidwaan, minder earmoed en eltsenien in plak 3. Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening 4. Minder inwoners verkeren in armoede 5. Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt 6. Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid</p>

	7. Iedereen is welkom en voelt zich thuis
<p>Programma 5 Leefomgeving</p> <p>0.3 Beheer overige gebouwen en gronden</p> <p>2.1 Verkeer en vervoer 2.2 Parkeren 2.3 Recreatieve havens 2.4 Economische havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer</p> <p>5.4 Musea</p> <p>5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie</p> <p>7.2 Riolering</p> <p>7.3 Afval</p>	<p>Programma 5 Leefomgeving</p> <p>1. Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden</p> <p>2. Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing hierop te realiseren</p> <p>3. Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast</p> <p>4. Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval</p>
<p>Programma 6 Ontwikkeling</p> <p>3.1 Economische ontwikkeling 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen 3.4 Economische promotie</p> <p>7.4 Milieubeheer</p> <p>8.1 Ruimtelijke Ordening 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)</p> <p>8.3 Wonen en bouw</p>	<p>Programma 6 Ontwikkeling</p> <p>1. Werken</p> <p>2. Recreatie en toerisme</p> <p>3. Ruimtelijk beleid</p> <p>4. Bouwgrondexploitatie</p> <p>5. Vergunningverlening</p> <p>6. Wonen</p> <p>7. Duurzame ontwikkeling</p> <p>8. Kruidhof</p>
<p>Programma 7 Veiligheid</p> <p>Crisisbeheersing en brandweer</p> <p>Openbare orde en veiligheid</p>	<p>Programma 7 Veiligheid</p> <p>1. Veilige woon- en leefomgeving</p> <p>2. Samenwerking externe veiligheidspartners, versterken en continueren samenwerking</p> <p>3. Verbinding veiligheid en sociaal domein, de burger de passende hulp bieden</p>
<p>Programma 8 Dienstverlening</p> <p>0.1 Bestuur 0.2 Burgerzaken</p> <p>5.6 Media</p>	<p>Programma 8 Dienstverlening</p> <p>1. Tsjinstferlienend oan ús mienskip</p>
<p>Programma 9 Dekkingsmiddelen</p>	<p>Programma 9 Dekkingsmiddelen</p>

<p>0.5 Treasury 0.61 OZB woningen 0.62 OZB niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds 0.8 Overige baten en lasten 0.9 Venootschapsbelasting (VpB) 0.10 Mutaties reserves 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten</p>	<p>1.Lokale heffingen 2. Algemene uitkering uit het gemeentefonds 3. Overige algemene dekkingsmiddelen 4. Dividend</p>
<p>Overhead 0.4 Overhead</p>	<p>Overhead 1. Overhead</p>

Programma 1 - Mienskip

Portefeuillehouder: J. Spoelstra

Achtkarspelen streeft naar een krachtige mienskip. Een sterke mienskip wordt in eerste instantie gevormd door zelfbewuste burgers, die ruimte krijgen om verantwoordelijkheid te dragen voor hun leefomgeving. Maar een sterke mienskip vraagt ook een passend aanbod van voorzieningen zodat dorpen hun leefbaarheid behouden. Daarin heeft de overheid een faciliterende en ondersteunende rol en biedt zij ruimte aan de energie en ideeën van de burgers.

Sport en cultuur hebben verschillende waarden en betekenissen voor mensen en de samenleving. Ze leveren een bijdrage aan de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van mensen, vergroten de sociale samenhang en deelname aan de samenleving en bevorderen een goed woon- en leefklimaat. Door de sterke preventieve rol bevorderen sport en cultuur de gezondheid.

Taal bepaalt voor een groot deel onze identiteit. Dat wij in Fryslân onze eigen taal hebben, beschouwen wij als een verrijking. Meertaligheid bevordert bovendien het lerend vermogen en het zelfvertrouwen van het individu en de gemeenschap.

Meidwaan yn 'e Mienskip

- Dorpen / versterking mienskip: meer tevreden inwoners
- Sport: meer inwoners doen aan sport en bewegen
- Cultuur: meer actieve en passieve cultuurparticipatie

Dorpen / versterking mienskip: meer tevreden inwoners

Achtkarspelen heeft elf prachtige dorpen met elk hun eigen karakter. Deze dorpen moeten hun kracht behouden en versterken. Want een sterke mienskip die zelf (mede-) verantwoordelijkheid neemt voor de leefbaarheid, stelt ook kleine dorpen in staat om leefbaar te blijven.

Wat willen we bereiken?

- Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden
- Passende voorzieningen in de dorpen behouden
- Betrokkenheid (en invloed) van de mienskip bij hun eigen dorp vergroten
- Bereikbaarheid van de dorpen door openbaar vervoer behouden (zie programma 5)

Overige aandachtspunten:

Op programmatische wijze invulling geven aan het "van buiten naar binnen" oftewel gebiedsgericht werken

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer tevreden inwoners	Aantal dorpen met 'dorps-/kernenfoto'	0 (2015)	6	8	11	11

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Accommodatiebeleid

Het accommodatiebeleid geeft een kader om keuzes te maken, nu en in de komende jaren. Daarnaast doen we aanbevelingen, voor zowel het optimaliseren van de accommodaties, de interne organisatie, als aanbevelingen die leiden tot de beoogde bezuinigingen. In 2017 geven wij hier verder uitvoering aan, voor zover het door de raad is vastgesteld.

Burgerparticipatie

Eind 2016/begin 2017 werken wij (participatief) een programma gebiedsgericht werken en burgerparticipatie uit. We willen een doorlopend programma realiseren waarbij continue aandacht is voor het belang van het burgerinitiatief en de nieuwe rol van de gemeente. Daarin komen onder andere de volgende onderdelen terug: de rol van de raad, Rjocht van Sprekken, randvoorwaarden, doorontwikkeling ambtelijke organisatie, het werken met dorpenfoto's en de rol van Plaatselijke Belangen in relatie tot initiatieven.

In 2017 geven wij uitvoering aan de motie om jongeren actief te betrekken bij het raadswerk. We onderzoeken in welke vorm dat het beste kan. Bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij bestaande overlegvormen of via een jongerenraad. We nemen hiervoor alvast € 2.000 op in de begroting.

Sport: meer inwoners doen aan sport en bewegen

Sport draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Het is een bindende factor en een sociaal gebeuren. Maar sport is ook talenten benutten en grenzen verleggen. Daarom vinden wij het belangrijk sport te stimuleren en te faciliteren.

Wat willen we bereiken?

- In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport beoefenen.
- Sport is toegankelijk voor iedereen.
- Levensvatbare voorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven.
- Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen.
- Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten.
- Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners doen aan sport en bewegen	Deelname leerlingen op basisscholen aan een activiteit vanuit sportstimulering	2015: >25%	>25%	>25%	>25%	>25%

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We dragen zorg voor (het behoud van) een kwalitatief hoog voorzieningenniveau op het gebied van sportaccommodaties.
- We voeren een actief sportbeleid, door de inzet van de 'brede impuls combinatiefuncties' in sportstimulering 'High Five'. Samen met inwoners en sportaanbieders organiseren wij diverse sport- en spelactiviteiten. Het accent ligt op het verbinden van onderwijs en sport op de basisschool. Want jong geleerd is oud gedaan.
- We geven uitvoering aan sportactiviteiten binnen 'Gezond In' (zie programma 3).
- We bieden in elk dorp de mogelijkheid om een teamsport te beoefenen. Er is ruimte in de gemeente voor breedte- en topsport zodat een ieder op zijn eigen niveau en interesse een sport kan beoefenen.
- We leggen in 2017 de uitkomsten aan de raad voor van de pilots waarbij sportverenigingen zelf een deel van het onderhoud aan de sportvelden uitvoeren. De pilots hebben als doel dat de verenigingen in 2017 zelf het onderhoud uitvoeren.
- We leggen in 2017 de uitkomsten van de monitor zwemdiploma voor.
- We gaan in 2017 de oefenhoeken van v.v. ASC '75 te Augustinusga, v.v. GSVV te Gerkesklooster en van s.c. Kootstertille renoveren of al dan niet hetzelfde bestemde bedrag als cofinanciering voor de aanleg van een kunstgrasveld over te dragen aan de betreffende vereniging.
- We hebben rekening gehouden met een beperkte verhoging in 2017 van de huren van gymzalen, sporthallen, tenniscomplexen, ijsbanen met 15%. We gaan hierover nog in gesprek met de sportverenigingen. Hiervan zijn uitgezonderd de huren van de voetbal- en korfbalcomplexen. Dit in verband met de gedeeltelijke overdracht van het onderhoud aan de velden.
- We leggen samen met de voetbal- en korfbalverenigingen in 2017 duidelijke afspraken vast ten aanzien van de verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden op hun sportcomplexen.
- Het kunstgrasveld in Twijzel en de verbetering van parkeergelegenheid kunnen alleen worden gerealiseerd als de financiering gewaarborgd is. Behalve dat mogelijk een beroep kan worden gedaan op fondsen en subsidies, zal de gemeentelijke bijdrage gefinancierd moeten worden uit de winst van de verkoop van het 'oude' korfbalveld. Als een kunstgrasveld wordt gerealiseerd, kunnen meerdere sportverenigingen dit gebruiken.
- Zwembad Wettervlecke te Surhuisterveen en Zwembad de Kûpe in Buitenpost hebben een belangrijke functie. De gemeente is echter niet verantwoordelijk voor de exploitatie. Zwembad Wettervlecke kan rekenen op een jaarlijkse bijdrage. Met het bestuur van zwembad de Kûpe maken wij nieuwe afspraken, een en ander in samenhang met mogelijke noodzakelijke investeringen.

Cultuur: meer actieve en passieve cultuurparticipatie

Cultuur is divers. Die diversiteit moet in de volle breedte toegankelijk zijn voor alle inwoners. Cultuur draagt bij aan de eigenwaarde en de ontwikkeling van mensen. Muziek, theater, dans of een museumbezoek zijn prachtige belevingen. Cultuur is zowel passief als actief van toegevoegde waarde. Taal en cultuur geven ook kleur aan de eigen identiteit.

Wat willen we bereiken?

- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere door een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016.
- Monumentale panden behouden (zie programma 6).
- Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking.
- Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs.
- Algemene muzikale vorming (AMV) wordt breed ingezet in het basisonderwijs.
- In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd.
- In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd 2018.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer actieve en passieve deelname aan cultuur	Algemene Muzikale Vorming op de basisscholen	2014: 10 (schooljaar 2013/2014)	16	18	19	19

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We geven uitvoering aan het Frysk Taalbelied. In 2017 komt een vervolg op de huidige nota Frysk Taalbelied.
- We inventariseren in het schooljaar 2016/2017 de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek.
- Cultuurcentrum de Wâldsang geeft een vervolg aan AMV op de basisscholen.
- We geven in 2017 een vervolg aan de inventarisatie van de culturele evenementen en cursussen in de dorpen.
- We organiseren ook in 2017 Ynspiraasjejûnen KH2018 om nog meer inwoners, organisaties en bedrijven enthousiast te maken voor KH2018.

Verbonden partijen

Met het subsidiëren van de driejaarlijkse Simke Kloostermanprijs en de jaarlijkse activiteiten van Markant Friesland leveren we een bijdrage aan de doelstelling 'meer actieve en passieve cultuurparticipatie'.

Beleidsnotities

- Sportnota, Mei elkoar nei in 'Ferweechlik Achtkarspelen' februari 2012, 2012-2015
- Cultuurnota Achtkarspelen, december 2007, 2008-2011
- Nota Frysk taalbelied Achtkarspelen, juni 2013, 2013-2016

- Notitie 'Muziekonderwijs in Achtkarspelen', september 2013, 2014 en verder.

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	58.1% (2014)

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Leefbaarheid	311 N	573 N	55 N	58 V	53 N	52 N	50 N
Sport	1.759 N	1.854 N	1.701 N	1.298 N	1.688 N	1.678 N	1.655 N
Cultuur	970 N	1.016 N	1.028 N	984 N	973 N	973 N	973 N
Uitvoeringskosten	252 N	331 N	274 N	274 N	274 N	452 N	372 N
Totaal Lasten	3.290 N	3.773 N	3.058 N	2.498 N	2.988 N	3.155 N	3.051 N
Leefbaarheid	3 V	206 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Sport	810 V	331 V	368 V	355 V	368 V	367 V	367 V
Cultuur	48 V	40 V	40 V	40 V	40 V	40 V	40 V
Uitvoeringskosten	63 V	54 V	54 V	0	54 V	54 V	45 V
Totaal Baten	924 V	632 V	463 V	395 V	463 V	462 V	453 V
Saldo voor resultaatbestemming	2.367 N	3.141 N	2.596 N	2.103 N	2.526 N	2.693 N	2.598 N
Leefbaarheid	0	0	0	0	0	0	0
Sport	0	0	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Leefbaarheid	18 V	125 V	25 V	25 V	0	0	0
Sport	0	21 V	8 V	0	8 V	8 V	8 V
Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	18 V	146 V	33 V	25 V	8 V	8 V	8 V
Saldo na resultaatbestemming	2.349 N	2.995 N	2.563 N	2.078 N	2.518 N	2.685 N	2.590 N

Verklaring verschillen

Toelichting verschillen	Versillen (x €1.000)
<p>Leefbaarheid</p> <ol style="list-style-type: none"> in 2016 op NUL gezette stelpost "besparing op accommodatiebeleid" keert terug in 2017, iets lager dan oorspronkelijk door gedeeltelijke invulling naar voren halen besparing op onderhoudskosten MFC Surhuisterveen hanteren reëlere rekenrente per 2017 nog niet realiseren begrote verkoop voormalig gymlokaal Kootstertille en overhevelen bate naar krediet ter afsluiting daarvan (per saldo NUL) eenmalig budget Mienshipsinitiatieven uit 2016 valt weg in 2017 lagere onttrekking aan reserve SOFA (= lagere bate) saldo diverse kleinere verschillen <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>215V</p> <p>3V</p> <p>42V</p> <p>0</p> <p>50V</p> <p>100N</p> <p>2V</p> <p>212V</p>
<p>Sport</p> <ol style="list-style-type: none"> hogere huren c.a. lagere onttrekking aan reserve dekking afschrijving renovatie slechte sportvelden (= lagere bate) lagere bijdrage aan zwembad Surhuisterveen verhoging budget sport- en spelmateriaal wegvallen incidenteel budget 2016 (zwemmonitor) verlagen subsidie- en bijdragebudget Sport algemeen lagere structurele loonkosten beheer binnensport door gebruik te maken van mogelijkheden om bemensing te optimaliseren lagere kapitaallasten door o.a. hanteren reëlere rekenrente per 2017 en uitstel investeringen saldo diverse kleinere verschillen <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>37V</p> <p>13N</p> <p>8V</p> <p>19 N</p> <p>1V</p> <p>13V</p> <p>17V</p> <p>132V</p> <p>0</p> <p>176V</p>
<p>Cultuur</p> <ol style="list-style-type: none"> hanteren reëlere rekenrente per 2017 wegnemen ruimte tussen begroting en subsidiebedrag cc De Wâldsang hogere incidentele bijdrage cultuurbeleid verlagen subsidie lokale omroep saldo diverse kleinere verschillen <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>19V</p> <p>9V</p> <p>41N</p> <p>2V</p> <p>1N</p> <p>12N</p>
<p>Uitvoeringskosten</p> <ol style="list-style-type: none"> incidenteel extra last buurtsport in 2016 valt weg in 2017 schrappen stelpost invullen combinatiefuncties i.v.m. realiteitsgehalte (negatieve last) diverse verschillen inzake personele kosten door besparingen en overheveling budgetten tussen programma's <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>10V</p> <p>13N</p> <p>60V</p> <p>57V</p>

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Lasten					
Incidentele compensatie structurele verlaging budget "ontwikkelingskosten Cultuur"	Algemene reserve	5			
Kulturele haadstêd 2018 - bijdrage aan ontwikkelen activiteiten (van)uit Achtkarspelen	Algemene reserve	50			

Investeringsen

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland. De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investeringsbedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Renovatie hoofdveld Boelenslaan	25	0	1	1	1
Renovatie oefenhoeken Augustinusga, Gerkesklooster en Kootstertille (uit kadernota)	98	0	7	7	7
totaal	123	0	8	8	8

Sociaal Domein – programma 2, 3 en 4

Iedereen is gelukkig!

Dit is voor de gemeente Achtkarspelen de ultieme doelstelling, in onze ogen de basis voor het sociaal domein. We streven ernaar dat alle mensen in Achtkarspelen gelukkig zijn en in veilige en gezonde omstandigheden kunnen leven, wonen, opgroeien, leren en werken. Alle inwoners ontwikkelen hun talenten en kunnen, naar vermogen, nu en later deelnemen en bijdragen aan de maatschappij. De inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor het welbevinden, de gemeente neemt hierin haar faciliterende rol.

Dit vraagt van iedereen een andere manier van denken en doen. De rol van de maatschappelijke zorg is niet meer 'zorgen voor' inwoners, maar 'zorgen dat' inwoners hun persoonlijke doelen bereiken. Het gaat niet om 'ik' en 'zij'. Het gaat om 'wij', dan sla je de brug naar 'iedereen is gelukkig!' Wij zijn de samenleving en de samenleving is iedereen! Dat geldt niet alleen voor de inwoners, maar ook voor de organisaties inclusief onze eigen organisatie.

Integrale benadering

Er zijn veel factoren die de gezondheid en het welzijn van onze inwoners beïnvloeden. De samenhang tussen de diverse thema's binnen de verschillende programma's is groot. Om daadwerkelijk duurzame verbeteringen te realiseren zullen we vanuit een integrale aanpak inhoud moeten geven aan de thema's binnen het sociaal domein. Armoede is een van de grootste oorzaken van gezondheidsachterstanden. Werk is de meest duurzame oplossing van armoede. Opleiding verhoogt de kans op werk. De omgeving beïnvloedt de opleidingskeuze. Kortom, alles hangt met alles samen.

Doorontwikkeling teams

Na de invoering van de nieuwe wetgeving (de transitie in het Sociaal Domein) per 1 januari 2015 zijn goede stappen gezet. De bijbehorende transformatie vertaalt zich steeds beter in de nieuwe manier van werken. Onze inwoners staan centraal. Met de verdere doorontwikkeling van de jeugd- en dorpen team willen we de integrale aanpak en daarmee de transformatie verder inhoud geven. Dit betekent dat de toegang voor onze inwoners op steeds meer terreinen in het sociaal domein in principe via het jeugd- en dorpen team plaatsvindt. Daarnaast maken we de beweging in de gemeente naar dichterbij de inwoners. Op deze manier geven we daadwerkelijk invulling aan 1gezin, 1plan, 1regisseur en aan de individuele maatwerkoplossingen.

Aan de slag met het participatiemodel Achtkarspelen

In 2017 verleggen wij de focus naar verdere participatiebevordering. "Iedereen doet mee!". We zoeken naar mogelijkheden om inwoners nog beter te faciliteren om hun persoonlijke doelen en de doelen van de Mienskip te realiseren. Hiervoor ontwikkelen we een participatiemodel dat is gebaseerd op de leefwereld in plaats van de systeemwereld. Het model dient als leidraad om integrale participatie (iedereen doet mee) te bevorderen. Vanzelfsprekend gaan we verder op de ingeslagen weg met specifieke aandacht voor gezondheidszorg/vitaliteit, ruimte voor experimenten en het vergroten van de vrij toegankelijke en vrij inzetbare zorg.

Programma 2 - Onderwijs en Jeugdbeleid

Portefeuillehouder: G. Postma

Onze samenleving verandert in rap tempo. We hebben te maken met demografische uitdagingen (krimp) en we zien de impact van technologische ontwikkelingen. In dit dynamische toekomstbeeld zijn de partners in en rond het onderwijs en jeugdbeleid steeds sterker van elkaar afhankelijk en meer op elkaar aangewezen.

De ambitie van het onderwijs (ook voorschools) is dat we de talenten van kinderen en jeugdigen maximaal ontwikkelen en toerusten op de maatschappij van morgen. Tegen deze achtergrond oriënteren we ons op de te varen de koers voor de komende jaren en benoemen we de daarbij passende ambities.

Koers op kansen

Onze collectieve ambitie is gericht op het vergroten van kansen van jongeren en de ontwikkeling van de regio als geheel in brede zin. We zien nog altijd een aantal zorgelijke scores in een onderlinge samenhang:

- schooluitval
- (jeugd)werkloosheid
- wisselende maar over het geheel bescheiden onderwijsprestaties
- gemiddeld lagere inkomens.

Dit pleit voor een integrale benadering en aanpak. Inspanningen dienen te leiden tot een gunstig(er) opgroei-, werk- en leefklimaat in Achtkarspelen. Een belangrijk uitgangspunt is het versterken en borgen van de onderwijskwaliteit. Het onderwijs is in Achtkarspelen dan ook een belangrijke samenwerkingspartner.

Peuteropvang

Jonge kinderen verdienen het om kansen te krijgen voor een goede toekomst. Investeren in de ontwikkeling van jonge kinderen uit achterstandsgezinnen is daarom hard nodig. Kansen in het onderwijs en later de arbeidsmarkt komen er wanneer de overgang van de peuter- naar de kinderopvang en het onderwijs goed verloopt.

Er zijn nog altijd te veel peuters in Achtkarspelen die niet naar een speelzaal of opvang gaan. Het rijk vindt het goed voor de ontwikkeling van peuters als zij al jong met leeftijdsgenootjes optrekken. Vanaf juli 2016 krijgen we extra middelen voor opvang van peuters. De bijdrage loopt op van € 20.511 in 2016 tot € 123.063 in 2021. De plannen voor een gerichte en effectieve inzet worden gemaakt in nauw overleg met de peuter/kinderopvangorganisatie TIKO (Thuis In Kinder Opvang)

In de beleidsnota Koers op Kansen 2015–2019 heeft het investeren in het jonge kind een belangrijke plek gekregen. Het doel is te zorgen voor een verbeterde startpositie van het jonge kind en doelgroep peuters in het bijzonder bij aanvang van de onderwijsloopbaan. Daarbij richten we ons op een goede taalvaardigheid, doorgaande lijnen in leren en zorg en ouderbetrokkenheid.

Samenleving / jeugd

Jeugd- en jongerenclubs en het sociaal cultureel werk krijgen onze steun voor activiteiten die bevorderen dat de jongeren ook meer bij de samenleving worden betrokken. We kijken vaker naar vraaggerichte activiteiten en proberen meer vanuit de Mienskip te laten

ontstaan. Dat houdt o.a. in dat we kritisch kijken naar de beheersfunctie van accommodaties.

Zie ook voor de diverse integrale verbindingen programma 1 - Mienskip, programma 3 - Preventie & Zorg en programma 6 - Ontwikkeling.

Bern, ús takomst

- Vergroten onderwijskansen
- Voldoende voorzieningen voor de jeugd

Vergroten onderwijskansen

De beleidsnota Onderwijs 'Koers op Kansen II' is door de raad vastgesteld voor de periode 2015-2019. In overleg met de partners in het veld zijn hierin ambities en accenten benoemd waarvoor breed draagvlak aanwezig is. We zijn er in geslaagd aansluiting te vinden tussen de doelen van de scholen en de gemeente.

Wat willen we bereiken?

- Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn. (programma 1);
- De onderwijsachterstanden nemen af;
- Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers;
- Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingschool;
- Integrale Kindcentra; Het nader vorm en inhoud geven aan de 'brede schoolconcepten' of 'Integrale Kindcentra' zal telkens vanwege te behalen inhoudelijke meerwaarde worden overwogen
- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016;
- Alle peuteropvang locaties zijn of worden gecertificeerd tweetalig;
- Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid;
- Initiatieven gericht op betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven worden gesteund.

Overige aandachtspunten:

- Onderwijshuisvesting is een prominent onderdeel van het visietraject accommodatiebeleid (programma 1). De herbestemming van schoolgebouwen vormt een extra uitdaging voor ons grondbedrijf (met financieel risico). Actueel: Tot uitbreiding van Singelland te Surhuisterveen werd in 2016 reeds besloten.
- In Buitenpost groeit basisschool de Mienskip al enige jaren uit haar jasje. Daarom is in 2016 een spoedaanvraag om uitbreiding ingediend. Daarnaast staat een eventuele aanpassing van de recent gerealiseerde samenwerkingschool in Augustinusga op het programma (2018).
- Volwasseneneducatie en laaggeletterdheid in Achtkarspelen. In het najaar van 2016 komt het college met een informatieve notitie over de implicaties en een reële inschatting van de lokale omvang/behoefte.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting 2015/2016	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Vergroten onderwijskansen	Inspectierapporten basisscholen	100% (+ 1x excellent!)	100%	100%	100%	100%
	Geen (zeer) zwakke scholen, allen een positief inspectief inspectierapport					
	Deelnemende scholen aan ambitieprojecten	50%	100%	100%	100%	100%
	Aantal 'trijetalige' scholen	3	5	6	6	6
	Aantal locaties gecertificeerd meertalige peuteropvang	5	8	9 (100%)	9 (100%)	9 (100%)

Jeugd: voldoende voorzieningen voor de jeugd

Voor de leefbaarheid is het goed dat de jeugd zich al jong kan ontplooiën in en nabij het eigen dorp. Jongeren moeten meer betrokken worden bij de samenleving en de opdracht waar de samenleving voor staat.

Wat willen we bereiken?

- We bieden ruimte voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen;
- De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of op de straat;
- Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.

Overige aandachtspunten:

We zien dat de verhoging van de leeftijdsgrens voor het toestaan van alcoholgebruik er mede voor zorgt dat het uitgaansgedrag van een grote groep jongeren uit beeld raakt. De categorie jongeren heeft een omgeving nodig die veilig is en hen op gevaren wijst en grenzen stelt.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Jeugd - voldoende voorzieningen	In ieder dorp een instelling voor Sociaal Cultureel Werk en jeugdsoos waar minimaal 12 activiteiten per jaar voor jeugd- en jongeren tot en met 17 jaar worden georganiseerd, vorm: beginopname, tussen- en eindrapportage	11 (alle dorpen)	11	11	11	11

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

We geven volop uitvoering aan de beleidsnota Onderwijs "Koers op Kansen II". Het uitvoeringsplan waarin de volgende speerpunten staan benoemd, wordt in het najaar 2016 voorgelegd aan het college en gedeeld met de raad.

Accommodatiebeleid / Integrale Kindcentra (IKC)

We maken in 2016-2017 een rapportage op voor het maken van Accommodatiebeleid voor Achtkarspelen. Hierin wordt ook voor de onderwijshuisvesting een basis gelegd voor visieontwikkeling en toekomstgerichte keuzes. (zie programma 1). De basis voor 'een IKC' ligt in de inhoudelijke samenwerking. Meerwaarde van integrale samenwerking is niet aan een gebouw gebonden. Per situatie/kern zal in voorkomende gevallen met de nodige realiteitszin naar de mogelijkheden worden gekeken.

Onder het kopje overige aandachtspunten (hiervoor) staan de actuele huisvestingskwesties kort toegelicht.

Procesbegeleider leerlingdaling (rijksregeling)

We participeren met ingang van het najaar 2016 in het project 'Procesbegeleiding dalende leerlingaantallen' Noordoost Friesland. Een procesbegeleider is aangesteld die gelet op de krimp in de regio het gesprek aangaat met basisschoolbesturen en gemeenten in Noordoost Friesland. Betreft in eerste instantie een verkennend onderzoek naar mogelijkheden tot samenwerking tussen alle schoolbesturen met als doel het behoud van een goed bereikbaar, kwalitatief hoogstaand en exploitabel aanbod primair onderwijs met respect voor de verschillende identiteiten. De stichting Roobol is penvoerder.

Innovatie en competenties (talentontwikkeling op vier gebieden)/ICT-impuls

Het initiatief met de naam "Kennislaboratorium Noordoost Friesland" (voorheen werktitel 'Mediaburo Noord' erkent ICT als spelbepaler voor het vorm en inhoud geven van

toekomstgericht onderwijs in onze regio; De gemeenten in NOF, het PO, VO, MBO en hoger onderwijs zoeken de samenwerking en verbinding met Ondernemers.

Sociale competenties

We zoeken integrale aansluiting met o.a. de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken en het gezondheids- en sportbeleid. Het onderzoek 'behoefte en aanbod activiteiten Sociale Competenties' voor het onderwijs is afgerond. De bevindingen vormen de basis voor gerichte activiteiten in en rond de school.

Taalvaardigheid

We zijn een verkenning gestart of aansluiting op het provinciaal taalbeleid extra mogelijkheden biedt. Een goede taalvaardigheid is een voorwaarde voor een succesvolle schoolloopbaan. Goede beheersing van de moedertaal heeft een positief effect op de taalvaardigheidsontwikkeling in de tweede taal. Beheersing van het Fries is van belang voor het maatschappelijk functioneren. We willen daarnaast kinderen graag voorbereiden op een steeds internationaler wordende samenleving. Naast het Fries en het Nederlands zullen we scholen ondersteunen bij het verbeteren van het onderwijs in de Nederlandse, Friese en de Engelse taal. In de nieuwe subsidieverordening zal hier een artikel over worden opgenomen.

Laaggeletterdheid is hierbij nog als vraagstuk toegevoegd (zie nieuw beleid).

Brede vorming

In het kader van brede talentontwikkeling en vorming melden we een groeiend bereik Algemene Muzikale Vorming (AMV) op de basisscholen. Intussen hebben 12 van de 19 basisscholen het AMV geïntegreerd in het onderwijsprogramma. Aan het projectmatige aanbod van het Cultuurcentrum doen alle 19 basisscholen mee. Daarnaast wordt de ontwikkeling en continuering van NME activiteiten geborgd (zie nieuw beleid).

Realiseren doorgaande lijnen

We stimuleren de samenwerkingen binnen en rondom onderwijs. Vooral de overgangen VVE naar het basisonderwijs, van het basis- naar voortgezet onderwijs en vervolgens de oriëntatie/aansluiting op vervolgonderwijs en arbeidsmarkt. We bespreken met de partners de beoogde doorlopende verbindingen in leren en in zorg. We helpen bijvoorbeeld het maken van professionele afspraken tussen peuteropvang en het basisonderwijs.

Nieuw beleid/uitzettingen

Kennislab Noordoost Friesland

De ICT-ontwikkeling wordt als spelbepaler benoemd voor het vorm en inhoud geven van toekomstgericht onderwijs in onze regio; De gemeenten in NOF, het PO, VO, MBO, Hoger Onderwijs en Universiteiten zoeken de samenwerking en verbinding met Ondernemers.

Achtkarspelen is reeds actief met projecten als Bouwen aan Ambitie en de ontwikkeling van de LEGO-studio in het Nordwin College. Een werk- en ontwikkelbudget wordt nodig geacht voor de jaren 2017, 2018 en 2019, jaarlijks € 10.000.

Vergroten bereik peuter-/Kinderopvang Achtkarspelen

Een plan van aanpak wordt opgemaakt om lokaal gericht uitvoering te geven aan de rijksimpuls.

Aanpak laaggeletterdheid in Achtkarspelen

Aan de gemeenteraad van Achtkarspelen is een informatieve notitie toegezegd die in het najaar 2016 wordt aangeboden. We verwachten daarna gericht beleid uit te zetten voor 2017 en volgende. Om dit mogelijk te maken wordt een werk- en ontwikkelbudget gevraagd voor de jaren 2017, 2018 en 2019, jaarlijks € 10.000.

Taalbeleid, meertalig Achtkarspelen

Het beheersen van meerdere talen brengt je niet alleen verder in deze wereld, het zorgt ook voor meer begrip en tolerantie. Taal en identiteit zijn nauw verwant. Taal is een deel van onze identiteit. Doel is om scholen te ondersteunen bij het optimaliseren van onderwijs in de Friese en Engelse taal en het onderwijs over Europa.

Als aangekondigd in het beleids- en uitvoeringsplan Koers op Kansen bespreken we in 2016 en 2017 met onze Onderwijspartners en de Provincie Fryslân hoe hierbij gezamenlijk op te trekken. Om mogelijkheden voor cofinanciering mogelijk te maken en projecten te kunnen faciliteren wordt een budget gevraagd voor 2017, 2018 en 2019, jaarlijks € 10.000.

Samenwerkingsschool Augustinusga

Anticiperend op dalende leerlingaantallen is in Augustinusga één krachtige samenwerkingsschool gerealiseerd. Een verkenning wordt uitgevoerd naar een passende huisvesting van de school, met een toekomstgericht perspectief. Het onderzoek betreft ook andere voorzieningen en brengt in kaart in hoeverre slimme combinaties mogelijk zijn.

NME activiteiten

De uitvoering is voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel overgedragen aan It Fryske Gea, onder de naam Pingo&Pet. Daarbij zijn budgetafspraken gemaakt. De kosten zijn gedekt tot en met 2018. Per 2019 wordt daarom een bedrag ad € 12.000 opgevoerd. Uitvoeringsbudget NME activiteiten: per 2019 structureel € 12.000.

Besparingen

- Vernieuwde subsidieafspraken Peuteropvang en VVE; In overleg met de aanbieders (o.a. TIKO) zijn er nieuwe subsidieafspraken gemaakt; Met behoud van het huidige aanbod en kwaliteit wordt rekening gehouden met een structurele besparing ad € 50.000.
- De boekwaarde van de locatie Lauwers College te Surhuisterveen wordt ten laste gebracht van het weerstandsvermogen. Daartegenover staat een bijdrage voor het realiseren van de bouwplannen van Singelland. Per saldo valt € 24.000 vrij per 2017.
- Door de beoogde afbouw van de onderwijsbegeleidingsmiddelen af te ronden in 2016 kan de geraamde € 25.000 in 2017 vervallen.
- Tot slot is gekeken naar de algemene ramingen, diverse onderwijslasten. Besloten is deze met € 5.000 te verlagen naar € 15.000.

Risico's

Specifieke uitkering GOAB

Achtkarspelen ontvangt van het rijk jaarlijks een specifieke uitkering Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB) van ca € 130.000.

Vanuit 'Den Haag' en het ministerie van OCW wordt ingezet op een nieuwe indicator te gebruiken vanaf 1 januari 2018 voor de verdeling van de GOAB-middelen en vanaf schooljaar 2018-2019 voor de gewichtenregeling. Per 2018 ontstaat hierdoor een risico.

Tot die tijd blijft de huidige gewichtenregeling bepalend voor de verdeling van de middelen voor het onderwijs- achterstandenbeleid van scholen en gemeenten. De bijdrage is tot en met 2017 gegarandeerd. De middelen zijn in Achtkarspelen een belangrijke dekking van de kosten voor de Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Huisvesting onderwijs Augustinusga

Zoals vermeld wordt verkend wat een passende huisvesting van de 'nieuwe' samenwerkingsschool in Augustinusga zou moeten en kunnen zijn. Het onderzoek betreft ook andere voorzieningen en brengt in kaart in hoeverre slimme combinaties mogelijk zijn.

Jeugd: voldoende voorzieningen voor de jeugd

Ontwikkelingen/voortgang

Er worden in ieder dorp activiteiten georganiseerd voor jeugd- en jongeren tot en met 17 jaar. Vanuit de welzijnsopdracht wordt er vraaggericht gewerkt. Dus initiatieven komen vooral tot stand naar aanleiding van een concrete vraag.

Nieuw beleid/uitzettingen

Mogelijk biedt het nog vast te stellen accommodatiebeleid aanleiding om het beleid ten aanzien van jeugdhonken bij te stellen.

Besparingen

De jaarlijkse activiteit voor jongerenparticipatie (wegwijsdag) is een tweetal jaren niet uitgevoerd. Het bijbehorende budget ad € 8.000 is dan niet langer nodig. Tegenover deze maatregel heeft de raad aangegeven te hechten aan het betrekken en laten participeren van jongeren. (zie programma 1).

Verbonden partijen

Hier wordt aangegeven hoe er naar gestreefd wordt om de maatschappelijke effecten te realiseren via inschakeling van de verbonden partij.

Verbonden partijen zijn de uitvoerende en (relatief) autonome partners zoals met name de kinder-/peuteropvang organisaties, GGD, CJG, het onderwijs en organisaties daar omheen.

Beleidsnotities

- 'Koers op Kansen II' (2015-2019) vastgesteld door de gemeenteraad september 2015.
- Evaluatienotitie peuteropvang 2015.

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	2 (2014)
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	72 (2014)
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	2,1 (2102)
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Actuele gegevens nog niet beschikbaar

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Vergroten onderwijskansen	2.885 N	3.316 N	2.591 N	212 N	2.581 N	2.414 N	2.244 N
Voldoende voorzieningen voor de jeugd	778 N	672 N	661 N	661 N	701 N	721 N	741 N
Alcohol en drugs	22 N	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	199 N	280 N	226 N	226 N	226 N	226 N	226 N
Totaal Lasten	3.884 N	4.268 N	3.478 N	1.099 N	3.508 N	3.361 N	3.211 N
Vergroten onderwijskansen	150 V	163 V	148 V	0	148 V	148 V	148 V
Voldoende voorzieningen voor de jeugd	27 V	27 V	36 V	36 V	36 V	36 V	36 V
Alcohol en drugs	21 V	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	198 V	190 V	184 V	36 V	184 V	184 V	184 V
Saldo voor resultaatbestemming	3.686 N	4.078 N	3.294 N	1.063 N	3.324 N	3.177 N	3.027 N
-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	3.686 N	4.078 N	3.294 N	1.063 N	3.324 N	3.177 N	3.027 N

Verklaring verschillen

Toelichting verschillen	Versillen (x €1.000)
<u>Vergroten onderwijskansen</u>	
1. belastingen	8 N
2. kapitaallasten` - renteontwikkeling omslagpercentage	523 V
3. Kadernota 2017 zie incidentele posten	30 N
4. Gemeenschappelijke onderwijslasten – kadernota 2017	5 V
5. Onderwijsbegeleiding – incidenteel 2016	64 V
6. Beleidsmonitor – twee jaarlijks budget	15 V
7. Klasseglas – overlopende posten 2016	141 V
Saldo	710 V
<u>Voldoende voorzieningen voor de jeugd</u>	
1. Belastingen	2 N
2. Voorschoolse voorziening peuters 2 jaar	41 N
3. Verlaging subsidie kinderopvang	15 V
4. Kapitaallasten	31 V
5. Aanpassing huur locaties kinderopvang	9 V
6. Vervallen jongerenwegwijsdag – kadernota 2017	8 V
Saldo	20 V
<u>Uitvoeringskosten</u>	
1. Verschuiving van 1 fte	54 V
Saldo	54 V

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Mediaburo noord – kadernota 2017	Alg. reserve	10 N	10 N	10 N	
Meertaligheid – kadernota 2017	Alg. reserve	10 N	10 N	10 N	
Laaggeletterdheid – kadernota 2017	Alg. reserve	10 N	10 N	10 N	
Incidentele baten					
Onderwijsbegeleiding – kadernota 2017	Alg. reserve	25 V			

Investerings

Er zijn geen investeringen gepland voor dit programma.

Programma 3 - Preventie en Zorg

Portefeuillehouder: G. Postma

Met de decentralisaties binnen het sociaal domein heeft de gemeente een grotere verantwoordelijkheid gekregen voor het welzijn van en de zorg voor haar inwoners. We constateren dat de overheveling van taken beter dan verwacht is verlopen, maar zeker niet vlekkeloos. Door de grote onzekerheid over de rijksbudgetten, de extra werklast als gevolg van herindicaties en het gebrek aan inzicht in de financiën is er onvoldoende ruimte geweest voor de transformatie. Achtkarspelen is hierin geen uitzondering.

In 2017 gaan we verder met de uitvoering van de transformatiedoelen. Op basis van de nota "Visie- en contouren doorontwikkeling jeugd- en dorpensteams binnen het Sociaal Domein" geven we invulling aan de praktijkinzet van de jeugd- en dorpensteams. De nota benoemt zaken als preventie, continuïteit van dienstverlening en gebiedsgericht werken. De praktijkinzet voor jeugd en gezin voldoet aan het toetsingskader verantwoorde jeugdhulp. Voor de jeugd wordt dit uitgevoerd door geregistreerde jeugdwerkers.

Gelukkig zijn de meeste inwoners van Achtkarspelen gezond en wel. Zij kunnen zich goed redden en maken gebruik van de voorzieningen die beschikbaar zijn. Zij letten op elkaar, dragen hun steentje bij aan de mienskip en helpen een handje als het nodig is. Dit maakt een krachtige mienskip, waarin inwoners zich prettig en gekend voelen.

Preventie

We willen voorkomen dat mensen beperkt worden in volwaardige deelname aan de samenleving. Preventie is niet alleen het voorkomen van zorg, maar ook voorkomen dat zwaardere zorg nodig is.

Soms zit het (even) tegen en moet een inwoner een beroep doen op familie, vrienden of burens. De (jeugd) gezondheidszorg, opvoedingsondersteuning en deskundige jeugd- en dorpensteams vervullen een belangrijke rol. Zij zijn beter in staat signalen op te vangen en daarnaar te handelen. Deze teams vinden steeds beter hun plek in de mienskip. De inwoners zullen merken dat de teams de gevraagde hulp en ondersteuning bieden, de zelf- en samenredzaamheid en sociale netwerken rondom versterken en bijdragen aan een betrokken mienskip.

Zorg

Voor een kleiner deel van onze inwoners ziet het leven er anders uit. Zij kampen met ziekte, een lichamelijke en/of psychische beperking of worden beperkt door ouderdomsverschijnselen. Zij zijn afhankelijk van langdurige of zelfs permanente ondersteuning.

Afhankelijk van de "zorgvraag" kunnen zij een beroep doen op maatschappelijke organisaties. Daarbij is nadrukkelijk het uitgangspunt: één gezin, één plan en één aanspreekpunt/ondersteuner. Niemand komt zonder zorg te zitten én krijgt die zorg die nodig is.

Soarch foar wa't it nedich hat

- Minder kinderen in de specialistische jeugdzorg.
- Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen.
- Meer tevreden mantelzorgers.
- Gezondere inwoners.
- Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken).

Minder kinderen in de specialistische jeugdzorg

Een goede balans tussen draagkracht en draaglast is voor ouders en kinderen van wezenlijk belang. Dat draagt bij aan een goede ontwikkeling van het opgroeiende kind en een prettig opvoedklimaat voor de ouders. Dit geldt voor alle ouders. Ongeacht of zij kinderen met opgroei-/opvoedproblemen hebben of kinderen met een beperking.

De mogelijkheid om een goede balans te behouden, is afhankelijk van het gezin, de omgeving en de omstandigheden. Soms is gespecialiseerde jeugdzorg de enige oplossing. Hoe meer we dit kunnen voorkomen, des te beter het is voor alle betrokkenen.

Wat willen we bereiken?

- In Achtkarspelen geven we adequaat invulling aan de zorgplicht.
- Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.
- We blijven inzetten op schoolmaatschappelijk werk.
- We werken volgens het uitgangspunt: één gezin, één plan, één hulpverlener.
- Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.
- Minder kinderen komen terecht in de specialistische jeugdzorg.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder kinderen in de specialistische jeugdzorg	Aantal kinderen in specialistische jeugdzorg (civsam)	739	729	700	690	680

Het doel uit de programmabegroting 2016 (minder kinderen in de zware zorg) en de bijbehorende indicator (aantal verzoeken tot onderzoek) geven onvoldoende mogelijkheden om de beweging van gespecialiseerde, dure jeugdzorg naar lokale ondersteuning door jeugdteams te volgen. Vandaar dat we nu kiezen om het doel en de indicator aan te passen. De beoogde verandering van het zorglandschap vanaf 2018 kan voor de uitwerking van het doel en de indicator opnieuw een aanpassing betekenen.

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- We ondersteunen gezinnen in hun mogelijkheden om kinderen op te voeden met een goede balans tussen draagkracht en draaglast, zodat kinderen gezond en veilig opgroeien.

- We versterken de netwerkwerkwijze van het CJG met de jeugdwerkers in de dorpen en het dorpenteam.
- We geven binnen het CJG voorlichting, opvoedingsondersteuning, etc.
- We faciliteren en stimuleren het gebruik van familiegroepsplannen. Dit draagt bij aan de zelfredzaamheid van de gezinnen.
- We continueren en intensiveren het bestaande preventieve ondersteuningsaanbod, zoals gezinscoaching, Home Start en maatjesproject. We breiden het preventieaanbod uit met de methode 'Kinderen van Ouders met Psychiatrische Problemen' (KOPP).
- We laten preventieve trainingen uitvoeren, zoals sociale vaardigheden door het jeugdteam (linkt met sociale competenties uit programma 2).
- We continueren de preventie op BO, VO en MBO door inzet contactpersonen van het jeugdteam en het uitvoeren van de provincie brede afspraken voor VO en MBO.
- We blijven Huiselijk geweld en Kindermishandeling (HG/KM) aanpakken. In het jeugd-en dorpenteam zijn aandachtfunctionarissen benoemd.
- We trainen de jeugdwerkers in vaardigheden rond kindermishandeling en voldoen aan het toetsingskader verantwoorde jeugdhulp van de inspectie (vanuit het regionale project Veiligheid Voorop van Zuidoost Friesland).
- We versterken preventie met in- en externe veiligheidspartners en signaleren HG/KM en maken sluitende afspraken (zie ook programma 7)

Preventie Plus

We verminderen het aantal doorverwijzingen. Door het vergroten van de professionele deskundigheid pakken de jeugdteams steeds meer ondersteuning en/of vrij toegankelijke zorg zelf op.

We continueren de inzet van de gedragswetenschapper, daarmee versterken we de expertise van het team en kunnen we voldoen aan onze wettelijke taak.

Zorg

Met de inzet van het provinciaal ingekochte perceel kortdurende ondersteuning bij een 40-tal jeugdzorgaanbieders wordt een stap gezet om de meer specialistische hulp naar "voren te halen". Deze vorm van vrij inzetbare ondersteuning kunnen de jeugdteams inzetten in het gezin, maar ook ter ondersteuning bij de eigen inzet. Ook huisartsen kunnen verwijzen naar deze kortdurende ondersteuning. Hiermee beogen we het aantal verwijzingen naar de GGZ door de huisarts te verminderen. Ook op een andere wijze wordt dit beoogd.

- Huisartsen die dat wensen, krijgen de mogelijkheid om te experimenteren met een van de varianten voor een Praktijkondersteuner Jeugd-GGZ. Dit draagt bij tot een betere verbinding en optimalisering van de samenwerking in de sociaal medische 1ste lijn.
- We verlengen voor het jeugdzorgaanbod 2017 de inkoopcontracten, behoudens enkele aanpassingen. Zo creëren we ruimte voor innovatie in zorglandschap voor de aanbesteding van 2018.
- We gaan werken vanuit een scheiding tussen de werkzaamheden in het vrijwillig kader (lokale verantwoordelijkheid) en in het gedwongen kader (door gecertificeerde instellingen na rechtelijke uitspraak). Hiermee gaan er

taken/deskundigheden, die nu nog bij de gecertificeerde instelling liggen, geleidelijk naar de jeugdteams.

Overige aandachtspunten

Het budget voor de jeugdzorg is reeds in 2015 niet toereikend gebleken. Op basis van het objectieve verdeelmodel zal in een aantal jaren het budget worden opgehoogd. Inmiddels is er weer sprake van een aangekondigde verlaging van het budget. Wat dit voor effect heeft voor Achtkarspelen weten we nog niet. De komende jaren zullen de budgetten en de kosten zich verder moeten uitkristalliseren zodat uiteindelijk helder wordt wat structureel nodig is om onze taken en beleidsdoelstellingen te realiseren.

Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden dat ze willen

Het leven leiden dat je wilt, ook al ben je oud en/of heb je een beperking. Dat is het doel dat we de komende jaren op het terrein van de Wmo nastreven. We staan voor de uitdaging om de mate van eigen regie en kwaliteit van leven te verhogen met afnemende budgetten. Dit kan alleen door daadwerkelijk te transformeren. We weten dat we dit niet van vandaag op morgen hebben gerealiseerd, maar gaan samen op weg. Zo gaan we in het programma Sociaal Medische 1e lijn zorg dragen voor een toegankelijk, kwalitatief en doelmatig aanbod in de 1e lijn geschakeld aan de dorpen- en jeugdteams. Dat doen we samen met de andere Friese gemeenten, De Friesland zorgverzekeraar, zorgaanbieders en Zorgbelang Een 1e lijn waarbij zelfredzaamheid het vertrekpunt is, de zorgondersteuning dichtbij wordt gegeven als het kan en waarbij burgers zolang mogelijk thuis wonen.

Wat willen we bereiken?

- Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen.
- Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.
- Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).
- Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.

Overige aandachtspunten

- De doelgroep van WMO bestaat naast ouderen ook uit burgers met een beperking.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden dat ze willen	Gemiddelde score van ouderen en mensen met een beperking voor de mate van zelfregie en kwaliteit van leven. (Nyfer)	5,5 (2014)	6	6,5	6,7	6,7

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- De dorpentteams gaan intensiever samenwerken met de wijkverpleegkundige om ouderen langer thuis te laten wonen. Bij een indicatiestelling voor de Wmo en Verzorging/Verpleging gaan we samen naar de burger. Op deze manier kunnen we onze werkzaamheden beter op elkaar afstemmen.
- We brengen meer samenhang in zorg, ondersteuning vanuit de Wmo, Welzijn en gezondheid op wijkniveau. Daarbij hebben wij vooral aandacht voor meervoudige gezondheidsproblemen. We gaan aan de slag met concrete projecten als: 'OZO verbindzorg' en 'Sociaal Vitaal'.
- We ontwikkelen signaleringsteams waarbij de wijkverpleegkundige, jeugd- en dorpenteam en sleutelfiguren uit het dorp, signalen oppakken die niet alleen zijn gericht op individuele zorgen, maar ook problematiek uit een bepaalde straat.
- We werken aan innovatieve manieren van inwonersbetrokkenheid op basis van de ervaring met de pilot van de cliëntenraad en de Wmo-raad, in samenhang met de ontwikkelingen vanuit burgerparticipatie uit programma 1.

Zorg

- We starten in 2017 opnieuw met een aanbestedingstraject, om ook in 2018 de maatwerkvoorzieningen begeleiding, dagbesteding en Hulp bij het Huishouden te kunnen bieden.
- We bieden voor Hulp bij het Huishouden voor 0 t/m 3 uur een nieuwe voorziening aan (naar aanleiding van uitspraken van de Centrale Raad van Beroep). Dit betekent een forse stijging van de structurele kosten voor HH.
- We gaan in 2017 de hulpmiddelen zoals rolstoelen en scootmobiel eveneens opnieuw aanbesteden. De kosten zullen stijgen.
- We gaan in 2017 in ANNO-verband van start met de Mobiliteitscentrale. Hierin brengen we eerst het huidige Leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer onder. Ook komt er een mobiliteitsbureau. Hiervoor is een nieuwe rechtspersoon nodig. Dit kan extra kosten met zich meebrengen.

Meer tevreden mantelzorgers

Speciale aandacht is er voor de groep mantelzorgers. Een groep die lang onderbelicht is geweest. Maar zonder wie veel mensen tijdelijk opgenomen hadden moeten worden of de eigen woning hadden moeten verlaten. Wij mogen ons in Achtkarspelen rijk prijzen met een grote groep mantelzorgers. Zij zorgen vanuit liefde, betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel voor hun partner, kind, buurvrouw of anderen in hun omgeving.

Dit is niet altijd eenvoudig in ons huidige drukke bestaan. Het is goed hier oog voor te hebben en te houden. Zonder hun inzet zou de wereld er heel anders uitzien. Bovendien zouden de zorgkosten voor onze maatschappij hoger zijn. Belangrijk is om te realiseren dat niet alle mantelzorgers in beeld zijn. Veel gebeurt achter de schermen.

Door een goed ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers aan te bieden, wordt voorkomen dat zij overbelast raken. Hierbij is aandacht voor inzetten, versterken en verbreden van het netwerk en de verbinding tussen formele en informele zorg.

Wat willen we bereiken?

- Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden

- Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging
- Mantelzorgers beschikken over voldoende deskundigheid
- Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige

Overige aandachtspunten

- Luisteren naar de mantelzorgers en aansluiten bij wat zij willen en nodig hebben.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer tevreden mantelzorgers	Aantal geregistreerde mantelzorgers dat tevreden is	(2015) 150	200	250	250	250

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

We gaan werken vanuit het perspectief van de mantelzorgers. We willen de mantelzorgers ondersteunen op een manier die past bij de situatie, het moment, de (financiële en emotionele) draagkracht en de behoefte van de mantelzorgers. We doen wat nodig is. De dorpen teams zijn de belangrijkste ingang voor mantelzorgers en hun omgeving. Deze teams werken al op een manier die we voor ogen hebben: vraagstukken in een huishouden integraal en doelmatig oppakken. In hun dagelijkse werk zien zij relatief veel mantelzorgers en kunnen zij signaleren en ter plekke schakelen. Het is daarom van belang dat burgers in Achtkarspelen beter op de hoogte raken van het bestaan van de dorpen teams. Daarnaast willen we dat mantelzorgers beter bespreekbaar wordt in het dagelijks leven. Dit gaan we organiseren door middel van georganiseerde dialogen.

Gezondere inwoners

We willen voor alle inwoners een goede gezondheid behouden of verbeteren. Kansen om dit positief te beïnvloeden zijn overal. Samen moeten we de kansen zien en grijpen. De speerpunten zijn het hebben van een gezond gewicht en minder middelengebruik. De gezondheid van alle inwoners is van groot belang. In eerste instantie is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn of haar gezondheid. De gemeente wil samen met de sleutelfiguren in de dorpen en partners inzetten op gedrag en vaardigheden. Verleiden tot gezond gedrag en activiteiten moeten zorgen voor plezier en beleving. Investeren in gezondheidszorg loont! Het levert psychosociale en medische voordelen op voor het individu en meer participatie en minder zorgkosten voor de maatschappij.

Wat willen we bereiken?

- Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.
- Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald.
- Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen.
- Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen.
- Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald.

Overige aandachtspunten

- Praten met in plaats van over de inwoners als het gaat over hun eigen gezondheid.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Gezondere inwoners	Het aantal scholen dat gezondheidsbeleid voert (bron: GGD)	14 (2014)	19	20	22	22

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- Gezond eten en drinken, dagelijks bewegen en sporten moet de gewoonste zaak van de wereld worden. Er is een preventiecoach aangesteld die programma's op het gebied van sport, bewegen en voeding aan het verbinden is.
- Op dit moment financieren we als gemeente 10 consultatiebureaus om op deze manier in elk dorp een consultatiebureau in stand te houden. In het kader van de bezuinigingen gaan we mogelijk het aantal consultatiebureaus terugbrengen.

Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken)

Het voorkomen van gezondheidsschade door middelengebruik blijft aandachtspunt in onze gemeente. De problematiek rondom alcohol en drugs blijft aandacht vragen. De komende tijd zal geëvalueerd worden welke aanpak dit probleem vraagt. Er is al een eerste evaluatiebijeenkomst geweest.

Wat willen we bereiken?

- Het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren is gedaald;
- Het gebruik van alcohol en drugs door minderjarigen wordt ontmoedigd;
- Het bestrijden van drugsgerelateerde criminaliteit heeft blijvend aandacht.

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder middelen-gebruik onder kinderen en jongeren	Wordt nog nader uitgewerkt					

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We stimuleren door middel van preventieve programma's een gezonde leefstijl. Een voorbeeld hiervan is het programma Gezonde School en Genotmiddelen
- We bestrijden overmatig gebruik van alcohol en drugs onder jongeren vanuit de lokale denktank GAMMA (Grenzen Aan Middelen Misbruik Achtkarspelen).
- We gaan het huidige beleid omtrent alcohol en drugs evalueren. We betrekken de uitkomsten van de rekenkamercommissie hierbij.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.4 – Gezondheid (onderdeel preventie middelengebruik). Tot en met 2015 maakte dit thema deel uit van programma 2.

Verbonden partijen

De GGD, preventiecoach, welzijnsorganisaties, platform nuchtere fries, Dorpen- en jeugdteams, veiligheidsregio Friesland.

Specialistische jeugdhulp wordt voor de 24 gemeenten ingekocht via de gemeenschappelijke regeling met de centrumgemeente Leeuwarden (2015 t/m 2017), die hiervoor een aparte afdeling heeft opgericht Sociaal domein Friesland. SDF is ook de trekker van de transformatie in het zorglandschap.

Beleidsnotities

Gemeentelijke regelgeving

- Verordening Jeugdhulp Gemeente Achtkarspelen 2015, vastgesteld op 27 november 2014;
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Achtkarspelen 2015, vastgesteld op 27 november 2014;
- Deelverordening peuteropvang en voorschoolse educatie, vastgesteld op 11 februari 2016;
- Besluit maatschappelijke ondersteuning Gemeente Achtkarspelen 2015, versie 2, vastgesteld op 24 februari 2015;
- Beleidsregels Jeugdhulp Gemeente Achtkarspelen, vastgesteld op 25 november 2014;
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Gemeente Achtkarspelen 2015, versie 2, vastgesteld op 24 februari 2015;

Beleidsnotities

- Sociale Maatschappelijke Agenda 2012-2015, vastgesteld op 6 september 2012, looptijd 2012-2015
- Startnotitie Zorg voor Jeugd Achtkarspelen, vastgesteld op 5 maart 2013;
- Startnotitie project transitie AWBZ → WMO Achtkarspelen+Tytsjerksteradiel, vastgesteld op 5 maart 2013;
- Beleidskader transitie sociaal domein, vastgesteld op 13 februari 2014
- Beleidsplan Zorg voor Jeugd Achtkarspelen, vastgesteld op 2 oktober 2014, looptijd 2015-2018;
- Beleidsplan Wmo 2015, vastgesteld op 27 november 2014;
- Nota gemeentelijk gezondheidsbeleid Achtkarspelen 2013-2017
- Startdocument Gezond in Achtkarspelen 2015-2017
- Welzijnsopdracht 2016-2018
- Notitie mantelzorg 2016

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te

vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	1,79 (2012)
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	12,8 (2015)
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	1,1 (2015)
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	0,4 (2015)
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.	540 (2015)

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Minder kinderen in zware jeugdzorg	8.340N	7.485N	8.319N	7.581N	8.608N	8.657N	8.774N
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	7.581N	7.571N	7.438N	5.179N	7.350N	7.316N	7.299N
Meer tevreden mantelzorgers	0	611N	556N	556N	556N	556N	556N
Gezondere inwoners	261N	260N	261N	19N	173N	173N	173N
Minder middelengebruik	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	320N	572N	658N	658N	658N	658N	658N
Totaal Lasten	16.502N	16.499N	17.232N	13.993N	17.345N	17.360N	17.460N
Minder kinderen in zware jeugdzorg	32V	10V	0	0	0	0	0
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	446V	325V	475V	75V	400V	400V	400V
Meer tevreden mantelzorgers	0	0	0	0	0	0	0
Gezondere inwoners	3V	0	0	0	0	0	0
Minder middelengebruik	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	4V	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	485V	335V	475V	75V	400V	400V	400V
Saldo voor resultaatbestemming	16.017N	16.164N	16.757N	13.918N	16.945N	16.960N	17.060N
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	151N	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	151N	0	0	0	0	0	0
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	54V	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	54V	0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	16.113N	16.164N	16.757N	13.918N	16.945N	16.960N	17.060N

Verklaring verschillen

In tegenstelling tot de manier van verschillenverklaring bij de andere programma's wordt hierbij volstaan met een meer verbale aanduiding. Dit heeft te maken met het feit, dat het binnen dit programma voor het grootste deel draait om de lasten en baten van het sociaal domein. Omdat het sociaal domein zich nog steeds bevindt in het stadium van transitie en transformatie zijn de ramingen nog niet gebaseerd op harde gegevens en feiten. Met de raad is afgesproken dat het sociaal domein budgetneutraal wordt begroot. Eventuele tekorten danwel overschotten worden verrekend met de reserves.

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Lasten					
Jeugdgezondheidszorg, bijdragen en subsidies	Algemene reserve	20			
Gezondheid - uitvoering beleidsnota	Algemene reserve	10			
Totaal		30			

Investerings

Er zijn geen investeringen gepland voor dit programma.

Programma 4 - Werk en Inkomen

Portefeuillehouder: G. Postma

We streven naar een inclusieve samenleving, waarin iedereen tot zijn recht kan komen. Daarbij maakt het niet uit welke culturele achtergrond, geslacht, leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. Een samenleving die is ingericht volgens de principes van diversiteit en gelijkwaardigheid. Een samenleving waarin iedereen welkom is en zich thuis voelt!

Zelfstandigheid

De meeste mensen zijn in staat om op eigen kracht werk te vinden. Aldus hebben ze een eigen inkomen en kunnen ze (economisch) zelfstandig in de maatschappij functioneren. Economische zelfstandigheid en een grote mate van zelfredzaamheid dragen bij aan het geluk van mensen. In onze samenleving is het niet nodig dat mensen in armoede leven.

Als het even niet lukt om op eigen kracht werk te vinden of een eigen inkomen te realiseren en ondersteuning nodig is, vormt de bijstand een tijdelijk vangnet. Inwoners die een beroep doen op bijstand krijgen begeleiding bij de weg naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid of het vergroten daarvan. Niemand mag langdurig aan de zijlijn komen te staan.

Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk voorkomen dat nieuwe bijstandsafhankelijkheid of zelfs nieuwe armoede ontstaat. De Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) (waarin mensen zich van waarde blijven voelen) en het gebruik van de instrumenten uit het Armoedebeleidsplan 'Iedereen van waarde' moeten tezamen met de inzet van het jeugd- en dorpenteam daarvoor zorgen.

We willen door middel van slimme verbindingen met de andere decentralisaties binnen het sociaal domein bereiken dat iedereen meedoet in de maatschappij. Maatwerk vormt de basis. De nieuwe werkwoorden zijn 'activeren, innoveren en waar nodig faciliteren'. Vanuit de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) willen we dit samen met werkgevers, het maatschappelijk veld en de mienskip invullen.

Dit is in het verleden anders geweest. Er zijn nog te veel inwoners die gerekend worden tot het zogenaamde 'granieten bestand'; inwoners die langdurig in de bijstand zitten en daardoor weinig kansen meer hebben op (aangepast) werk. Deze mensen ontvangen begeleiding van het jeugd- en dorpenteam op basis van individuele maatwerkoplossingen. Bijvoorbeeld door ondersteuning bij het leveren van een maatschappelijke bijdrage.

Nieuwkomers

De vluchtelingenproblematiek heeft nadrukkelijk de aandacht. Door de vele brandhaarden in de wereld zijn veel mensen op de vlucht geslagen en zoeken een andere veilige - tijdelijke of permanente - thuisbasis. Zo ook in Nederland. De druk op gemeenten om deze mensen op te vangen is groot en het college wil deze verantwoordelijkheid met beide handen aanpakken. Om een warme landingsplek te creëren zal er zowel aandacht zijn voor de integratie van de nieuwkomer, als ook voor de autochtone bevolking.

Wurkje, meidwaan, minder earmoed en eltsenien in plak

- Meer inwoners participeren
- Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening
- Minder inwoners verkeren in armoede
- Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt
- Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid
- Iedereen is welkom en voelt zich thuis

Meer inwoners participeren

Werk is van grote waarde. Niet alleen om een inkomen te hebben, maar ook omdat dit voldoening geeft. Werk leidt tot ontwikkeling en biedt een sociaal netwerk. Door inwoners aan te spreken op de eigen verantwoordelijkheid en door gebruik te maken van hun intrinsieke motivatie, talenten en affiniteiten, faciliteren en begeleiden we werkzoekenden naar werk. Een baan op de reguliere arbeidsmarkt is hierbij het hoogste doel, maar individuele omstandigheden kunnen bepalen dat bijvoorbeeld vrijwilligerswerk het meest haalbare is.

Wat willen we bereiken?

- De werkloosheid tenminste terugbrengen tot het Fryske gemiddelde
- De jeugdwerkloosheid tenminste terugbrengen tot het Fryske gemiddelde
- Inwoners die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken, besteden een deel van hun tijd aan de maatschappij
- Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen
- Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners participeren	Aantal werkzoekenden in Achtkarspelen - (bron: basisset UWV)	12,3 (2014)	11,8	11,7	11,6	11,5

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Op 16 april 2015 heeft de raad de Contourennotitie Participatiewet vastgesteld. Met de vaststelling is een nieuwe indeling van het cliëntenbestand geïntroduceerd in relatie tot het inzetten van het Participatiebudget(1). De administratieve verwerking van de nieuwe indeling en financiële vertaling heeft in 2015 en 2016 zijn beslag gekregen. In deze periode is het binnen de huidige systemen moeilijk geweest om een goed beeld te krijgen van het cliëntenbestand. Er is hard gewerkt aan het op orde maken hiervan zodat er in de toekomst, met het uitvoeren van een kwalitatieve analyse, er een solide basis ligt voor beleidsvorming en - uitvoering.

Op 1 januari 2016 zag het cliëntenbestand van Achtkarspelen er als volgt uit:

	m	v	Totaal bestand	Arbeidsparticipatie	Maatschappelijke participatie
< 27 jaar	45%	55%	10%	75%	25%
> 27 < 45	43%	57%	36%	69%	31%
> 45	48%	52%	54%	45%	55%
Totaal bestand	46%	54%	100%	57%	43%
In de cijfers zijn eveneens opgenomen de partners, de Niet-Uitkeringsgerechtigden (NUGgers) en nazorgtrajecten.					

(1) We kennen twee soorten klanten; de werkgever en de werkzoekende. De werkzoekende kan worden onderverdeeld in arbeids- en maatschappelijke participatie. De jongeren benaderen we als een specifieke doelgroep.

We zijn ons ervan bewust dat het cliëntenbestand niet uit te drukken valt in cijfers en/of percentages, zonder onze inwoners daarmee tekort te doen. Achter elk cijfer zit een inwoner met een eigen verhaal, levenservaring en toekomst. Echter om te monitoren en analyses te maken zijn we afhankelijk van cijfers. We willen gelijktijdig benadrukken dat de inwoner centraal staat en instrumenten en projecten ingezet worden op basis van maatwerk.

We zien dat van de groep jonger dan 27 jaar het grootste deel richting de arbeidsmarkt bemiddeld kan worden. Een kwart is op dit moment aangewezen op maatschappelijke participatie. Dit beeld zien we ook in de groep van 27 jaar tot 45 jaar. Een kanteling treedt op bij de groep ouder dan 45 jaar, waar iets meer dan de helft is aangewezen op maatschappelijke participatie. Vooral onder de groep jonger dan 27 jaar zit een grote groep jongeren die aangewezen is op loonkostensubsidie. Volledige (financiële) uitstroom is voor hen niet reëel, omdat er sprake is van een arbeidsbeperking. Dit betekent niet dat zij geen arbeid (kunnen) verrichten. Het gaat hier om een nieuwe doelgroep in de Participatiewet (PW). Zij vallen door de aanscherping van de Wajong niet onder de personenkring van de Wajong, maar behoren nu tot de personenkring van de PW.

De ambitie en streefwaarde van 2015 is gehaald, om het werkloosheidspercentage in Achtkarspelen onder het Fryske gemiddelde te brengen. De cijfers van 2016 laten voorlopig zien dat het effect van de inwerkingtreding van de Wet werk en Zekerheid (Wwz) invloed heeft op de werkloosheidscijfers in zijn algemeen en in onze gemeente in het bijzonder (door de opbouw van de beroepsbevolking). De ambitie in 2016 voor Achtkarspelen met betrekking tot het gemiddelde werkloosheidspercentage is vastgesteld op 11,9%. In juli 2016 is het gemiddelde percentage in Achtkarspelen 12,3% tegen 12,1% in Fryslân. Hiermee zitten we momenteel nog boven het ambitieniveau. We blijven uiteraard de uitdaging aangaan om de streefwaarde aan het einde van het jaar te halen. De ambitie om het jeugdwerkloosheidspercentage in Achtkarspelen onder het Fryske gemiddelde te brengen, is in 2015 gehaald. Het gemiddelde jeugdwerkloosheidspercentage per juli 2016 is voor Achtkarspelen 10,1%, tegen 10,8% in Fryslân.

Gezien de opbouw van ons cliëntenbestand en de te behalen ambitie voor 2017, blijven we ons richten op arbeidsparticipatie. We blijven inzetten op arbeidstoeleiding. Daarbij maken we gebruik van:

- het instrumentarium dat de Participatie-wet biedt
- de intrinsieke motivatie van de inwoner
- het werkgeversteam
- de werk- en participatieconsulenten

en

- netwerken waaraan steun ontleend kan worden.

Ultiem doel is een baan op de reguliere arbeidsmarkt. Wanneer dit – nog – niet haalbaar is, participeren werkzoekenden door middel van vrijwilligerswerk.

Voor de inwoners met een grotere, deels mogelijk onoverbrugbare, afstand tot de arbeidsmarkt brengen we de ondersteuning en begeleiding onder bij het jeugd- en dorpen team. Het betreft hier een deel van de cliënten die zijn ingedeeld bij maatschappelijke participatie. De ondersteuning en facilitering is op basis van maatwerk; aandacht zal gericht zijn op het vitaal zijn en worden van het individu waarbij het welzijn van de inwoner centraal staat. Wanneer dit binnen het vermogen van de inwoner past, zal de aandacht eveneens gericht worden op de eerste stappen richting arbeidsparticipatie.

De jongeren zijn de toekomst! We blijven de jongeren zien als een specifieke doelgroep en blijven actief inzetten op scholing en uitstroom naar de arbeidsmarkt. Samenwerking tussen de werk- en participatieconsulenten, scholen en partners in het veld is hierin cruciaal. De instroom laat zien dat een groot deel van de jongeren die momenteel ondersteuning vraagt weliswaar richting de arbeidsmarkt kan, maar een arbeidsbeperking heeft en mogelijk langdurig aangewezen zal zijn op loonkostensubsidie en jobcoaching. Daarnaast zal er speciale aandacht zijn voor de jongere die om redenen (nog) niet richting de reguliere arbeidsmarkt kan en momenteel vallen onder de maatschappelijke participatie.

Samen met programma 6, Ontwikkeling, blijft het werkgeversteam voor de werkgever een zo'n goed mogelijk klimaat creëren voor het in dienst nemen van een werkzoekende met of zonder een arbeidsbeperking.

De MOA biedt een ontmoetingsplek voor nieuwe bijstandsgerechtigden. Talenten, kwaliteiten en ervaringsdeskundigheid kunnen onmiddellijk ingezet worden ten behoeve van andere uitkeringsgerechtigden en/of de mienskip. Ook kan er gewerkt worden aan de eigen ontwikkeling.

Het Ministerie van SZW heeft aangekondigd in 2017 met een wettelijke verplichting voor beschut werk te komen. Hiervoor zal een wetwijziging in de Participatie-wet worden doorgevoerd. In 2017 worden keuzes gemaakt over de uitvoering hiervan welke door de raad middels het vaststellen van een verordening worden vastgelegd.

Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening

In principe moet iedereen zelf voor zijn eigen inkomen zorgen. Daar waar dit tijdelijk niet lukt, ondersteunt de gemeente met een laatste vangnet in de vorm van een activerende en rechtmatige inkomensvoorziening. Vanuit de gedachte dat niemand structureel van een bijstand afhankelijk hoort te zijn en de bijstand daarvoor ook niet toereikend is, willen we het langdurig gebruik voor de nieuwe instroom tegengaan.

We beseffen dat er ook een groep mensen is die, mede door het jarenlang gedogen van ons als gemeente, al zodanig lang afhankelijk is van de bijstand dat uitstroom op reguliere wijze niet meer verwacht mag worden. Deze mensen komen onder de hoede van het jeugd- en dorpen team, die hen ondersteunen bij het zo mogelijk leveren van een maatschappelijke bijdrage en het in aanmerking brengen voor noodzakelijke voorzieningen.

We hechten aan het hebben van een inkomensvoorziening voor mensen die tijdelijk niet in hun inkomen kunnen voorzien. Echter een dergelijke sociale voorziening kan alleen bestaan wanneer we oneigenlijk gebruik niet toestaan. Dit betekent dat wij een streng beleid hanteren om misbruik tegen te gaan. Gelet op het nog steeds hoge aantal fraudegevallen en de gevolgen die dit heeft voor de betrokkenen, komt er nog meer aandacht voor voorlichting. We verwachten dat daarvan een preventief effect uitgaat.

Wat willen we bereiken?

- Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)
- Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding
- Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	Aantal cliënten BUIG (bron: data gemeente) (BUIG: Gebundelde uitkering, waarmee de inkomensvoorzieningen door gemeenten worden gefinancierd)	740 (2014)	720	710	700	690

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

We zien dat het aantal cliënten BUIG hoger blijft dan aanvankelijk geprognosticeerd.

Aanvankelijke prognose:

2017	2018	2019
695	682	670

Dit heeft niet gelegen aan de uitstroomcijfers, die de afgelopen tijd overwegend gunstig zijn geweest, zeker gezien de moeilijke economische omstandigheden in onze regio. De oorzaak moet meer worden gezocht in de instroom. De Participatie-wet heeft ons nieuwe doelgroepen gebracht (jongeren met een arbeidsbeperking die anders tot de Wajong zouden zijn toegelaten en mensen die voor arbeid aangewezen zijn op Sociale Werkvoorziening). Aanvankelijk werd ten aanzien van de toetreding van deze groep gekoerst op voorspellingen van het rijk, getallen die achteraf gezien veel te laag waren.

Een groot deel van het huidige bestand heeft een grote, danwel een onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt (zie schema maatschappelijk doel 'Meer inwoners participeren'). Dit heeft tot gevolg dat deze groep is aangewezen op een langer en wellicht permanent verblijf in de bijstand. Mochten deze mensen al met behulp van loonkostensubsidie aan het werk gaan, dan blijven zij meetellen voor het aantal cliënten BUIG. Dit is een tendens die ook landelijk en provinciaal is te zien. Met betrekking tot het aantal bijstandsgerechtigden blijkt overigens uit gegevens van "Waar staat je gemeente" dat onze gemeente het ten opzichte van de provincie beter doet.

Aantal bijstandsgerechtigden per 10.000 inwoners (gegevens 2015)

Achtkarspelen	Friesland
416,1	448,4

- We zetten blijvend in op arbeidstoeleiding met gebruikmaking van de instrumenten uit het re-integratiebeleid en de intrinsieke motivatie van de klant met inachtneming van de indeling in cliëntgroepen en hanteren we een strakke poortwachtersfunctie met als doel de bijstandsafhankelijkheid zo kort mogelijk, maar ten hoogste 6 maanden te laten zijn.
- We ontwikkelen de MOA als ontmoetings- en ontwikkelplek waar werkzoekenden hun talenten kunnen inzetten, delen met anderen en doorontwikkelen en kunnen bijdragen aan de mienskip.
- We realiseren zinvolle participatie voor de klant, bij voorkeur door middel van een baan op de reguliere arbeidsmarkt, maar zo lang dat niet tot de mogelijkheden behoort onder andere door middel van het verrichten van vrijwilligerswerk, afhankelijk van de indeling tot welke cliëntgroepen men behoort.
- We passen een gerichte en zoveel mogelijk klantvriendelijke rechtmatigheidscontrole toe met het doel om fraude te voorkomen. Daar waar repressief opgetreden moet worden doen wij dit consequent, maar wel met oog voor de menselijke factor. In het toekomstige handhavingsbeleid wordt, ter voorkoming van uitzichtloze situaties, nog meer ingestoken op preventie, terwijl we ook een meer op de individuele situatie afgestemd terugvordering-, boete- en debiteurenbeleid gaan toepassen.

Minder inwoners verkeren in armoede

In een welvarend land als Nederland hoort armoede niet voor te komen. In het armoedebeleid zijn de ambities en doelstellingen alsmede de instrumenten vastgelegd. Uitgangspunt is dat we voorzieningen vraaggericht inzetten in plaats van aanbodgericht. Individueel maatwerk en duurzame oplossingen staan daarbij centraal.

Een groot gedeelte van de armoede is niet zichtbaar, de zogenaamde stille armoede. Onze inspanningen zijn erop gericht om ook deze armoede in beeld te krijgen.

Wat willen we bereiken?

- Het aantal huishoudens in armoede verlagen
- Het aantal mensen dat genoodzaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen
- Kinderen mogen niet in armoede leven
- Voorkomen dat minima in een sociaal isolement raken
- Daar waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden van individuele steun doet de gemeente dat met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van mensen
- Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen
- Het inzetten van vrijwilligers bij budgetbeheer

Overige aandachtspunten

- Samen met het Programma Onderwijs en Jeugdbeleid wordt een instrumentarium ontwikkeld ter bestrijding van laaggeletterdheid
- Via de Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) worden aan scholen budgetteringsprogramma's voor jongeren aangeboden

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder inwoners verkeren in armoede	Het aantal huishoudens onder de armoedegrens - (bron: gegevens Statline CBS en gemeente) *	7%	7%	6%	5%	4%

* Gegevens betreffen meest recente CBS-informatie (2013)

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Huishoudelijke hulp tot 3 uur per week moet weer als voorziening binnen de WMO worden aangeboden (conform de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep, zie Programma 3). Daardoor wordt per 2017 de per 2016 structureel uit het WMO-budget naar de bijzondere bijstand overgehevelde middelen ongedaan gemaakt. Het gaat om € 180.000, die nu binnen het WMO-budget in programma 3 worden ingezet voor dit doel.

- We gaan nog meer conform de uitgangspunten van het Armoedebeleid werken. Daar waar nodig voeren we aan de hand van een evaluatie verdere verbeteringen door. Onder andere door het jeugd- en dorpenteam in het kader van individuele maatwerkoplossingen een beoordeling te laten maken over de noodzaak van de inzet van voorzieningen en daar een zwaarwegend advies over af te laten geven.

Daar waar vrijwilligers kunnen worden ingezet voor budgetbeheer en nazorg wordt dit in samenwerking met SUSKA (Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden Steunpunt Kollumerland en Achtkarspelen), Humanitas en het eigen netwerk georganiseerd.

- We blijven gebruik maken van de signalen die op basis van landelijke convenanten van de NVVK (landelijke branchevereniging voor schuldhulpverlening) en afspraken met de belangrijkste lokale schuldeisers bij Schulddienstverlening binnenkomen. We breiden de vroegsignalering nog meer uit door medewerkers van het Team Schulddienstverlening werkzaam te laten zijn binnen de jeugd- en dorpensteams, vooreerst in de vorm van een pilot. Hierdoor komen naar verwachting meer situaties van verborgen armoede aan het licht. De doelstelling 'Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen' zal daarom waarschijnlijk niet worden bereikt.
- We bieden de inwoners met een laag inkomen en een lage zorgbehoefte de gelegenheid om deel te nemen aan een collectieve zorgverzekering AV Frieso met een beperkter aanbod van voorzieningen.
- We ondersteunen inwoners met een chronische ziekte of handicap en een laag inkomen (reeds ingaande 2016) extra door de compensatie van het betaalde Eigen Risico Zorgverzekeringswet via de bijzondere bijstand te verhogen naar maximaal € 200 per jaar.
- We ondersteunen de deelnemers van de collectieve ziektekostenverzekering AV Frieso extra door via de bijzondere bijstand een premiebijdrage te verstrekken van € 10 per maand.
- We besteden extra aandacht (nog in 2016) door middel van een project aan inwoners met alleen een AOW-pensioen met het doel om niet-gebruik van minimavoorzieningen tegen te gaan.
- We onderzoeken nog in 2016 samen met het onderdeel gezondheid uit programma 3 of door middel van een project kan worden ingestoken op de verbetering van de gezondheid van inwoners met een laag inkomen.
- We gaan door met de incidentele leertafels met betrokken partijen.

Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt

De ambitie van het college is om zoveel mogelijk mensen maatschappelijk te laten participeren. Het gevoel hebben van betekenis en van waarde te zijn, draagt bij aan persoonlijk welzijn. Het college streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt en samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen en waarin burgers zoveel mogelijk economisch zelfstandig en sociaal zelfredzaam zijn. Het maatschappelijk effect wat het college beoogd is: meer burgers met een beperking werken op de reguliere arbeidsmarkt. Betrokkenheid en medewerking van lokale werkgevers is onontbeerlijk om adequaat invulling te kunnen geven aan deze opgave.

Om de inclusieve arbeidsmarkt te realiseren moeten bedrijfsleven en de (lokale) overheid de handen ineenslaan. De overheid compenseert daarbij werkgevers die aangepaste werkplekken bieden door onder andere loonkostencompensatie te bieden. Uitgangspunt daarbij is de arbeidswaarde van de medewerker. De nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking zal een lokaal werkaanbod krijgen. Dit lokale werkaanbod wordt gerealiseerd vanuit de MOA. De gemeente zorgt dat werkgevers die kansen bieden en

zich onderscheiden als sociaal ondernemer herkenbaar zullen zijn door het introduceren van een MOA vignet.

Ook draagt de gemeente actief zelf bij aan de inclusieve samenleving. De gemeente verstrekt opdrachten tot uitvoering van gemeentelijk werk aan de MOA (bijv. groen) en realiseert binnen de gemeentelijke organisatie Baanafpraak Banen (BAB banen).

In het verleden verzorgden Sociale Werkvoorziening bedrijven het aanbod aan inwoners met een arbeidsbeperking. De huidige sociale werkvoorziening past om meerdere redenen niet in de inclusieve arbeidsmarkt. Daarnaast staan de kosten niet in verhouding tot de opbrengsten (bedrijfsresultaat) en ontvangen Rijksbijdrage. We staan aan de vooravond van de omvorming van Caparis NV naar een SW-bedrijf nieuwe stijl. De basis is dat Caparis NV beschut werk voor de in de GR deelnemende gemeenten blijft uitvoeren. Overige dienstverlening kan op inkoopbasis door de gemeenten worden afgenomen of door de gemeenten op andere wijze georganiseerd worden. De lokale uitvoering van de WSW wordt uitgevoerd door de MOA.

Wat willen we bereiken?

- Streefwaarde: WSW'ers en mensen met een arbeidsbeperking die via MOA werkzaam zijn, werken zoveel mogelijk bij een regulier bedrijf. 35% van de SW'ers van Achtkarspelen werkt bij een regulier bedrijf.
- De SW'ers die aangewezen zijn op werk in aangepaste omstandigheden (beschut) behouden hun werkplek bij Caparis NV. Omdat het personen met ernstigere arbeidsbeperkingen betreft zal de productiviteit lager liggen en zullen de begeleidingskosten hoger zijn. Hierdoor zal de bijdrage voor bedrijfsvoering, omgerekend per SW-medewerker, aan Caparis NV hoger worden. Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing.
- Achtkarspelen trekt zich voor een deel terug uit Caparis en richt de MOA (Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen) op. De MOA wordt een zelfstandige rechtspersoon, met de gemeente eigenaar. De opdracht aan de MOA is om marktconform te werken en de ambitie is dat de kosten niet hoger worden dan het huidige beschikbare budget voor vergelijkbare voorzieningen.
- Op 1 januari 2017 gaat de MOA van start en begonnen wordt met het uitvoeren van het bestek openbare ruimte en regiewerk.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	Aantal inwoners met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers via de MOA	0 (2014)	20	40	45	50

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- De MOA start begin 2017 onder andere als uitvoeringsorganisatie voor SW'ers.
- De MOA voert vanaf 2017 het gemeentelijk groenonderhoud uit.

- In 2017 worden afspraken gemaakt met en over de overdracht van SW'ers die gedetacheerd zijn of begeleid werken naar de MOA.

Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid

De kanteling van het sociale domein heeft ook gevolgen voor de manier waarop werk en participatie georganiseerd wordt. Meer samen met inwoners en ondernemers: met elkaar, voor elkaar en door elkaar. De werkstructuur die we daarvoor kiezen is de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA). Onder de paraplu van de MOA vindt een diversiteit aan activiteiten plaats die bijdragen tot het verhogen van de arbeidsparticipatie en de leefbaarheid van de dorpen.

Via de MOA zullen niet alleen mensen met een arbeidsbeperking een plek krijgen. Iedereen die tijdelijk is aangewezen op de bijstand en geen andere dagbesteding (werk, opleiding) heeft, kan bij de MOA aan de slag. De hoofddoelstelling is dat de afstand tot de arbeidsmarkt wordt verkleind. Met als nevendoelelstelling: het verbeteren van de leefomgeving en de leefbaarheid in Achtkarspelen door de inzet van arbeidspotentieel. Daarnaast behouden we laaggeschoold werk voor de regio. De MOA wil eveneens ruimte bieden aan het versterken van de eigen mienskip. Door de inzet van dorpscoöperaties kan de verantwoordelijkheid en de zeggenschap voor de eigen leefomgeving (rjocht fan sprekken) teruggelegd worden van de gemeente naar de inwoners zelf. Binnen de MOA staat co-creatie centraal.

Wat willen we bereiken?

- De ontwikkeling van de MOA als lokaal werkbedrijf van de gemeente Achtkarspelen in samenwerking met werkgevers en de mienskip
- Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid creëren	Aantal samenwerkingsverbanden gericht op (arbeids-) participatie	0 (2014)	2	3	4	5

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- De MOA gaat in 2017 van start voor nieuwe instromers in de Participatiewet en voor de SW'ers die in het gemeentelijk groenonderhoud werkzaam zijn.
- De MOA ontwikkelt in 2017 het meester-gezel concept waarin werkzoekenden andere werkzoekenden en de mienskip hun kwaliteiten/vaardigheden aanbieden
- De MOA faciliteert in 2017 een mienskipsinitiatief.

Iedereen is welkom en voelt zich thuis

Het college heeft de ambitie om een 'thuis' te zijn voor al haar inwoners. Ook voor de mensen die noodgedwongen hun land hebben moeten verlaten, hun thuis hebben moeten opgeven en op zoek zijn naar een nieuw 'thuis'.

De Vluchtelingenproblematiek is groot. Hoewel de vluchtelingenstroom richting Nederland ten opzichte van afgelopen jaar is afgenomen en gestabiliseerd, blijft de vraag aan gemeenten en de daadwerkelijke opvang in de toekomst onzeker.

Het huisvesten van vergunninghouders heeft voor het college prioriteit. Deze huisvesting kan en mag niet ten koste gaan van de woningzoekenden. Indien het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) aangeeft dat een asielzoekerscentrum in Achtkarspelen noodzakelijk is, dan heeft dit centrum een opvangcapaciteit van maximaal 350 personen.

Wat willen we bereiken?

- Inwoners moeten zich blijvend veilig kunnen voelen
- Adequate hulpverlening voor de inwoner en het gezin
- Het huisvesten van vergunninghouders heeft prioriteit
- Een eventueel noodzakelijk te vestigen asielzoekerscentrum zal een opvangcapaciteit hebben van maximaal 350 personen.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	Jaarlijkse taakstelling huisvesting vergunninghouders 1	71*	75**	77*	77**	77**

* betreft de taakstelling huisvesting vergunninghouders 2016

** streefwaarde is onderhevig aan instroom vluchtelingen in Nederland en kan tussentijds door Rijk worden gewijzigd.

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We willen samen met de woningbouwverenigingen, de door het Rijk opgelegde (half)jaarlijkse taakstelling 2017 en verder voor huisvesten van vergunninghouders volledig behalen en een eventuele achterstand hierin voorkomen. We blijven hierbij kleine woningaanpassingen ten behoeve van het huisvesten van grote gezinnen uitvoeren.
- We willen de integratie stimuleren en faciliteren. Vluchtelingen met een verblijfsvergunning moeten zo snel mogelijk meedoen in onze samenleving. Het leren van de Nederlandse taal en kernwaarden en het vinden van werk zijn hierbij cruciaal. Dat doen we door:

1 Statushouder <=> vergunninghouder.

- We willen samen met de inwoners en de verschillende partners in het veld, binnen elk dorp een sociaal maatschappelijk vangnet creëren die de vergunninghouder kan ondersteunen, helpen en wegwijs maken in de Mienskip.
- Het ondertekenen van de participatieverklaring door de vergunninghouder is per 2017 wettelijk verplicht. Het is de start van het inburgeringstraject voor de nieuwkomer. Het is bedoeld om nieuwkomers te wijzen op de rechten en plichten en de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving. Binnen het participatieverklaringstraject volgt de nieuwkomer een aantal workshops, waarin de Nederlandse normen en waarden aan bod komen, er aandacht zal zijn voor taal en werk d.m.v. de inzet van duale trajecten en cultuur & historie een plaats krijgen.
- We blijven duale trajecten aanbieden aan de inburgeraars om de integratie en participatie te bevorderen.
- Op 31 maart 2016 heeft de raad twee moties aangenomen. Het betreffende de moties '(nood)opvang vluchtelingen' en 'huisvesting statushouders (de zgn. +variant)'.
 - De focus komt te liggen op de motie 'huisvesting statushouders'. Dit betreft een extra opdracht naast de al bestaande wettelijke taakstelling huisvesting vergunninghouders. Met de motie verzoekt de raad om te komen tot het creëren van woonruimte voor 250 – 300 vergunninghouders door middel van permanente dan wel tijdelijke huisvesting over de hele gemeente te verdelen en hier te laten integreren.
 - De verdere uitwerking van de motie '(nood)opvang vluchtelingen' zal worden opgepakt zodra er meer duidelijkheid is vanuit het Ministerie en COA over de noodzaak van het creëren van (nood)opvang.

Verbonden partijen

Hier wordt aangegeven hoe er naar gestreefd wordt om de maatschappelijke effecten te realiseren via inschakeling van de verbonden partij.

Sociale Werkvoorziening GR Fryslân

De GR SW Fryslân biedt arbeidsovereenkomsten aan de SW-ers uit onze gemeente.

Caparis NV

Achtkarspelen trekt zich voor een deel terug uit Caparis en richt de MOA (Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen) op. Caparis blijft werk bieden aan de SWers die op beschutte omstandigheden (aangepast werk en intensieve begeleiding) zijn aangewezen. Hiermee draagt Caparis NV bij aan het realiseren van een inclusieve samenleving.

Samenwerking Achtkarspelen-Kollumerland c.a.

Met het uitvoeren van Schulddienstverlening willen beide gemeenten noodzakelijke ondersteuning op het gebied van preventie, schuldregelingen en nazorg bieden om het voor de klant maximaal haalbare aan financiële zelfredzaamheid te bereiken.

Beleidsnotities notities

- Contourennotitie Participatie-wet (16 april 2015)
- Armoedebeleidsplan "Iedereen van waarde" (22 januari 2015), 2014 – 2018

- Beleidsplan schuldhulpverlening (5 juli 2012), 2012 – 2016 (nieuw beleidsplan in voorbereiding)
- Notitie 'van waarde zijn' (inclusief bijlagen) (mei 2016)
- Eindrapportage werkgroep herstructurering sociale werkvoorziening (oktober 2015)

verordeningen

- Afstemming- en fraudeverordening PW en IOAW (27-11-2015), ingaande 1-1-2015 (nieuwe verordening ter besluitvorming naar raad)
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive (26-3-2015), ingaande 1-1-2015
- Participatieverordening (4-5-2015), ingaande 1-7-2015
- Verordening Cliëntenraad Werk en Inkomen (12-2-2015), ingaande 1-3-2015
- Verordening Kansregeling (10-12-2015), ingaande 1-1-2016
- Verordening Topregeling (10-12-2015), ingaande 1-1-2016
- Verordening Individuele Studietoelage (16-4-2015), ingaande 1-7-2015

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	491,1 (2015)
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	63,3 (2015)
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	3,01 (2012)
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	473,7 (2015)
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	416,1 (2015)
Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	4,33 (2012)

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarva n beïn- vloed- baar	2018	2019	2020
Meer inwoners participeren	1.105N	1.068N	810N	29N	715N	718N	682N
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	11.502N	12.576N	12.390N	0	12.304N	12.304N	12.304N
Minder inwoners verkeren in armoede	1.023N	1.415N	1.226N	1.186N	1.233N	1.099N	1.099N
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	6.130N	6.275N	6.001N	0	6.141N	5.943N	5.753N
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren	2N	100N	100N	100N	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	4N	15N	15N	15N	0	0	0
Uitvoeringskosten	2.576N	2.048N	2.032N	1.924N	2.032N	2.032N	2.032N
Totaal Lasten	22.342N	23.497N	22.574N	3.254N	22.425N	22.096N	21.870N
Meer inwoners participeren	27V	0	0	0	0	0	0
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	12.100V	12.396V	12.396V	0	12.396V	12.396V	12.396V
Minder inwoners verkeren in armoede	121V	47V	47V	15V	47V	47V	47V
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	2V	0	0	0	0	0	0
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren	0	0	0	0	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	277V	132V	132V	132V	132V	132V	132V
Totaal Baten	12.527V	12.575V	12.575V	147V	12.575V	12.575V	12.575V

Saldo voor resultaatbestemming	9.815N	10.922N	9.999N	3.107N	9.850N	9.521N	9.295N
Meer inwoners participeren	170N	0	0	0	0	0	0
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	597N	0	0	0	0	0	0
Minder inwoners verkeren in armoede	510N	0	0	0	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	1.277N	0	0	0	0	0	0
Meer inwoners participeren	0	0	20V	20V	20V	20V	20V
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	0	180V	94V	0	9V	9V	9V
Minder inwoners verkeren in armoede	17V	167V	134V	134V	134V	0	0
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	0	0	0	0	0	0	0
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren	0	25V	25V	25V	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	4V	15V	15V	15V	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	21V	387V	288V	194V	163V	29V	29V
Saldo na resultaatbestemming	11.071N	10.535N	9.711N	2.913N	9.687N	9.492N	9.266N

Verklaring verschillen

Toelichting verschillen	Verschillen (x €1.000)
<u>Meer inwoners participeren</u> 1. Bezuiniging i.v.m. ontschotting Sociaal Domein 2. In 2017 geen extra budget i.v.m. intensivering contacten met werkgevers en faciliteren werkgevers 3. Verlaging budget door per saldo lagere RB dan in 2016 4. Divers overig <p style="text-align: right;">Saldo</p>	100V 125V 38V 5N 258V
<u>Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening</u> 1. Vanuit kadernota 2017 bezuiniging €100.000 2. Lagere uitkeringslast als gevolg van de kostendelersnorm <p style="text-align: right;">Saldo</p>	100V 86V 186V
<u>Minder inwoners verkeren in armoede</u> 1. Door vervallen HHT, budget minimabeleid verlaagd. 2. Alternatieve dekking budget vrijwilligersorganisaties 3. Divers overig <p style="text-align: right;">Saldo</p>	180V 15V 6N 189V
<u>Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt</u> 1. Door lager aantal SE, aanpassing conform begroting 2017 GR Fryslân. 2. Lagere doorbelasting NEF i.v.m. lager aantal SE. <p style="text-align: right;">Saldo</p>	234V 40V 274V
<u>Uitvoeringskosten</u> 1. Lagere loonkosten <p style="text-align: right;">Saldo</p>	16N 16N

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Lasten					
Kosten armoedebeleid	Reserve Armoede	134	134		
MOA	Reserve Sofa (in P1)	25			
	Alg. Reserve	50			
	Reserve Participatie	25			
Kosten inzake vrijwilligers bij budgetbeheer	Reserve Participatie	20	20	20	20
Kosten huisvesting statushouders	Reserve Inburgering	15			

Investeringsen

N.v.t.

Programma 5 - Leefomgeving

Portefeuillehouder: J. Spoelstra en K. Antuma

Achtkarspelen is een prachtige woonomgeving. Door de ligging in de Noardlike Fryske Wâlden kunnen we genieten van een eeuwenoud cultuurlandschap. De elzensingels, de houtwallen en de pingo's zijn karakteristiek.

Het is belangrijk om een balans te vinden tussen wonen en werken. We willen ruimte bieden aan bedrijvigheid, zonder dat dit het landschap of het woongenot aantast.

De dorpen en de gemeente hebben een rijke historie. De eigen identiteit en cultuur is sterk. Hoe we met elkaar leven in de dorpen en welke voorzieningen er zijn, vormen de pijlers van de leefbaarheid.

Door vergrijzing en ontgroening kan de leefbaarheid in de kleinere dorpen onder druk komen te staan. Bezuinigingen leggen een druk op omvang en aantal voorzieningen. In Achtkarspelen kun je "noflik wenje" en dat moeten we voor de toekomst borgen.

It hiem fan 'e mienskip

- Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden
- Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing te realiseren
- Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast
- Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval

Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden

Wat willen we bereiken?

- Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door openbaar vervoer
- Betere ontsluiting over de weg op de A7 door opwaardering van De Skieding
- Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden - Groningen
- Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden

Wegenonderhoud

Het reguliere wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidskeuzes die door de raad zijn gemaakt. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen vastgesteld. Er is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis (conform CROW) aan te houden. Er is niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn door het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De uitvoering van het wegenonderhoud is gebaseerd op de rapportage 'Review en Vooruitblik 2016-2020 (kapitaalgoed wegen)'. Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen. Het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud is met ingang van 2013 getemporeerd en uitgesmeerd over een periode van 15 jaar in plaats van 10 jaar (gerekend vanaf 1-1-

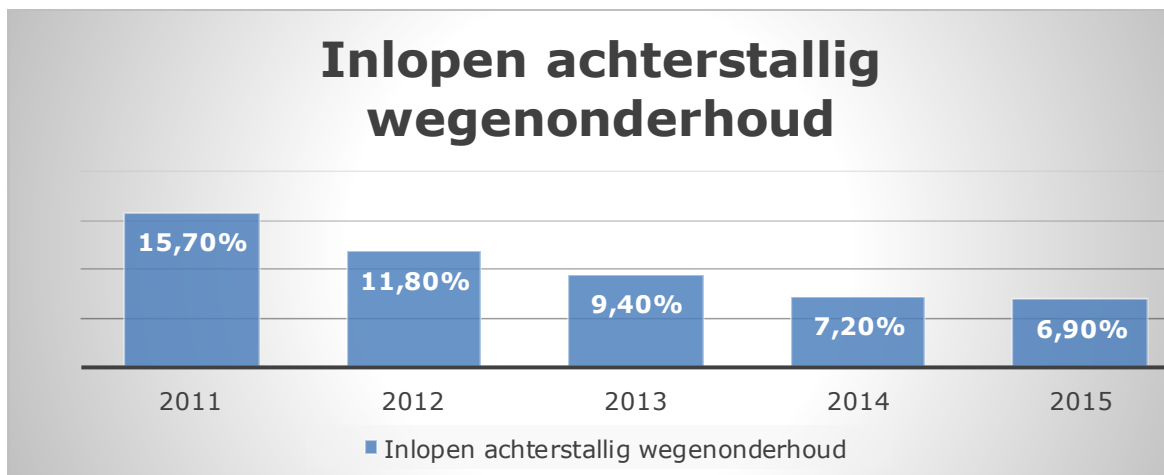
2011), wat neerkomt op het terugbrengen van het achterstallig wegonderhoud met 6,67% per jaar.

Inlopen achterstand groot wegonderhoud

Zoals gemeld in het jaarverslag liggen we 'voor op schema' inzake het inlopen van de achterstanden op het wegonderhoud. De jaarlijks beschikbaar te stellen bedragen voor het inlopen van de achterstand zijn al naar beneden toe bijgesteld mede door het inlopen van het achterstallig wegonderhoud in 15 jaar in plaats van 10 jaar.

Eind 2015 zouden we 33,35% (5 x 6,67%) moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegonderhoud ten opzicht van peildatum 1 januari 2011 (€ 4.900.000). Het achterstallig wegonderhoud bedroeg eind 2015 € 2.401.000, dat komt neer op een verlaging van 51% ten opzichte van peildatum. Dit is meer dan de ten doel gestelde 33,35% en hiermee lopen we voor op de doelstelling.

De verlaging van het achterstallig wegonderhoud van 1-1-2015 naar 1-1-2016 bedraagt 6,9%. We zien dat het inlopen van het achterstallig wegonderhoud minder snel gaat (zie onderstaande grafiek). De verwachting is dat, nu er minder geld beschikbaar is gesteld, het inlopen van het achterstallige wegonderhoud minder snel zal gaan; zelfs lager dan het gewenste percentage van 6,67%. Echter hebben we al een behoorlijke buffer opgebouwd waardoor de termijn van 15 jaar niet in gevaar lijkt te komen.

In de Review en Vooruitblik worden onder andere de volgende conclusies getrokken:

- De kwaliteit laat een stijgende lijn zien ten opzichte van 2014. Zowel voor elementenverharding als asfalt is het resultaat van een inhaalslag zichtbaar (gemiddeld). Het is uiterst belangrijk deze lijn jaarlijks te monitoren (jaarverslag) en af te zetten tegen de hoogte van de achterstand en het beschikbare budget.
- Door onder andere de inlooptermijn van achterstanden op te rekken van 10 naar 15 jaar is het budget voor groot onderhoud verminderd. Dit betekent dat er ook minder kwaliteit behaald kan worden. Om minimaal basisniveau te behalen is er de komende 5 jaar € 1.296.618 benodigd. Op dit moment is er, rekening houdende met de achterstanden, een bedrag van € 1.145.879 beschikbaar. Het budget voor het inlopen van het achterstallig wegonderhoud in 15 jaar is

voldoende. Het structurele bedrag voor groot onderhoud is een zorg voor de toekomst.

Er is niet voor gekozen om aanvullende middelen te vragen voor groot wegenonderhoud ook al is het structureel benodigde budget hoger dan het beschikbare budget. Op dit moment lopen we nog voor op het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud. Door elk jaar goed de kwaliteit en het achterstallig wegenonderhoud te blijven monitoren houden we grip op het wegenonderhoud en kunnen we volgen of we de doelstellingen om het achterstallig wegenonderhoud in 15 jaar in te lopen gaan halen en of alle wegen dan minimaal op basisniveau zijn.

Bereikbaarheid

De A7 is een belangrijke verkeersader in Noord-Nederland en een belangrijke ontsluiting van Achtkarspelen richting de rest van Nederland. Voor Achtkarspelen is het van belang dat er een goede ontsluiting is van de gemeente op de A7. Aspecten die hierbij een rol spelen zijn verkeersveiligheid en tijdsduur om de A7 te bereiken. Hoewel De Skieding (N358) een Provinciale weg is, en de opwaardering daarom ook door de Provincie wordt gerealiseerd, wil het college zowel ambtelijk als bestuurlijk de belangen van de gemeente behartigen en mee bepalen in het proces dat tot de opwaardering leidt. Uitgangspunt is dat de maximale snelheid van 80 kilometer per uur wordt gehandhaafd, dat verkeersstromen zoveel mogelijk worden gescheiden en onveilige situaties worden aangepakt.

In het kader daarvan heeft het college een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerp MER (milieu effect rapportage) en een voorkeur voor een variant aangegeven. Naast een inhoudelijke reactie op de het ontwerp MER heeft het college, in gezamenlijkheid met meerdere partijen, een voorkeur uitgesproken voor een nieuw tracé, en dan specifiek variant 3. Deze variant doet wat het college betreft het meeste recht aan de primaire doelstellingen ten aanzien van bereikbaarheid van de regio en verkeersveiligheid op en rondom de weg.

In het kader van het realiseren van een extra sneltrein Groningen Leeuwarden (ESGL) wordt getracht het ov-netwerk een kwaliteitsverbetering te geven. Een van de maatregelen in het kader van de ESGL is om een gedeelte van het huidige enkelspoor te verdubbelen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering. Daarnaast is reeds door alle betrokken partijen afgesproken dat de extra sneltrein zal stoppen in Veenwouden. Inzet vanuit de gemeente is er op gericht om Buitenpost als stopplaats van de huidige sneltrein te behouden.

Duurzaam veilig

De gemeente ontvangt regelmatig verzoeken van bewoners op het gebied van verkeersveiligheid. Bijvoorbeeld voor het aanbrengen van snelheid remmende maatregelen of het plaatsen van een nieuw verkeersbord. Binnen de bestaande budgetten is geen ruimte voor. Daarom stellen we voor tweemaal per jaar € 15.000 beschikbaar te stellen.

Aanleg groengordel Lutkepost

Onderdeel van het bestemmingsplan Lutkepost is de aanleg van een groengordel tussen de woonwijk en de rondweg. De inrichting is kortgesloten met de bewoners van Lutkepost en afgestemd op de bestaande groengordel rond Buitenpost. Voor de financiering van de aanleg stellen we voor om € 120.000 uit het 'bevroren' complex

Lutkepost beschikbaar te stellen en € 76.000 over te hevelen uit het complex Mûnewyk omdat daar niet alle middelen voor de realisatie van een groengordel Mûnewyk nodig zijn.

Risico's

De bedragen in de begroting worden voor 2017 niet met de inflatie geïndexeerd. De afgelopen 5 jaar is veelal niet voor inflatie geïndexeerd terwijl de prijzen in de markt wel zijn gestegen. Dit heeft tot gevolg dat structurele bedragen steeds 'minder waard' zijn. Er kan steeds minder gedaan worden met hetzelfde budget. Dit heeft ook gevolgen voor de kwaliteit van de gemeentelijke kapitaalgoederen.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door middel van openbaar vervoer	Aantal dorpen dat ontsloten wordt door openbaar vervoer	Alle dorpen	Idem	Idem	Idem	Idem
Betere ontsluiting van gemeente op A7 door opwaardering Skieding	Realisatie van de opwaardering	Nog niet gerealiseerd	Niet	Wel	Wel	Wel
Versnelde uitvoering verdubbeling van spoor Leeuwarden - Groningen	Realisatie van de verdubbeling	Nog niet gerealiseerd	Niet	Wel	Wel	Wel
Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden	Buitenpost is stopplaats voor de huidige sneltrein	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We voeren het groot wegenonderhoud uit binnen het door de gemeenteraad vastgestelde beleidskader
- We geven uitvoering aan de 'Vooruitblik en review 2016-2020 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)'
- We nemen deel aan diverse overleggen in het netwerk met ketenpartners zoals Provincie Fryslân, Pro Rail, omliggende gemeenten waarbij de gestelde doelen als uitgangspunten worden beschouwd
- We voeren weginspecties uit, stellen meerjarenonderhoudsplanung op en voeren (groot) onderhoud aan wegen uit
- We onderhoud bebakening, belijning c.a.
- We monitoren verkeersintensiteiten en snelheden op gemeentelijke wegen
- We treffen maatregelen om de veiligheid te verbeteren
- We passen alternatieve manier(en) van onkruidbestrijding toe
- We realiseren plannen voor een onderdoorgang van de spoorbrug aan de Trekvaart

Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing hierop te realiseren

Wat willen we bereiken?

- Het groenbeleid (in gang gezette en toekomstige besparingen) heroverwegen
- Bevriezen van ingeboekte besparingen en waar mogelijk terugdraaien van besparingen op het openbaar groen
- Waar mogelijk streven naar meer biodiversiteit als uitgangspunt in beleid

Openbaar Groen

De afgelopen jaren is er fors bezuinigd op het openbaar groen. Het budget is met ongeveer 40% gereduceerd als gevolg van reeds ingeboekte bezuinigingen. Het realiseren van een dergelijke omvang van bezuinigingen was en is een (hele) grote uitdaging en heeft geleid tot onder meer grote omvormingen in het openbaar groen.

Er is voor gekozen om een groot deel van het areaal om te vormen naar minder dure onderhoudsvarianten en meer extensief beheer. In 2015 is hier gefaseerd mee gestart naast de maatregelen om minder te kantsteken en te bosmaaien. Naar aanleiding van de evaluatie van de effecten is in oktober 2015 besloten om het kantsteken en bijmaaien weer uit te voeren zoals dat voorheen gebeurde en, om de bezuiniging toch te realiseren, méér plekken om te vormen en/of extensief te beheren. In 2016 en 2017 zou verder uitvoering gegeven worden aan de maatregelen om deze bezuinigingen te realiseren. De gevolgen van de grootschalige omvormingen zijn steeds beter zichtbaar in het openbaar groen. Velden die in eerste instantie gespaard bleven en als siergazon werden onderhouden worden nu extensief beheerd. Kwalitatief nog goede perken staan nu ook in de planning om te worden omgevormd. Het aantal meldingen, vragen en (negatieve) reacties (ook op social media) namen toe.

Motie bevriezen en waar mogelijk terugdraaien van de bezuinigingen op het openbaar groen

Tijdens de behandeling van de kadernota is een motie aangenomen om de bezuinigingen op het openbaar groen te bevriezen (vanaf 2017) en waar mogelijk terug te draaien. Dit houdt in dat er een aanpassing van het budget nodig. Hieronder de inschatting (op basis van de eenheidsprijzen van 2016) van wat dit gaat kosten.

Bevriezen van de bezuinigingen

De omvormingen stoppen per 2017 betekent dat die betreffende m² gewoon onderhouden moeten blijven zoals dat nu ook gebeurt. Hiervoor moet extra geld worden uitgetrokken vanaf 2017. Het gaat dan om de volgende bedragen:

- Extensief beheerd groen (binnen bebouwde kom) weer maaien als siergazon: € 35.000
- Bosmaaien en snoeien terugbrengen op niveau 2015: € 15.000

We schatten in dat we dit bedrag nodig hebben om het groen weer op een acceptabel niveau te onderhouden. Eind 2016 zijn de omgevormde arealen in het systeem verwerkt. Het bedrag voor de werkzaamheden voor volgend jaar is een inschatting op basis van ervaringscijfers die Caparis de afgelopen jaren offereerde. Daarbij moet vermeld worden dat Caparis aan het afbouwen is. Er is geen nieuwe instroom meer. Dit kan effect hebben op de offerte.

Veel burgers storen zich aan het onkruid in de heesterperken. Een bezuiniging was ook het laten vervallen van 1 schoffelronde. Om de resterende heesters netjes te onderhouden zou een extra schoffelbeurt zeer wenselijk zijn. Hiervoor schatten we het volgende bedrag in:

- Extra schoffelbeurt: € 25.000

In totaal gaat het bij het "bevriezen" om een bedrag van € 75.000.

Terugdraaien van de bezuinigingen

Naast het bevriezen riep de motie ook op tot "het waar mogelijk terugdraaien van de bezuinigingen". Het college heeft besloten om per direct te stoppen met het omvormen van de heesterperken. Dus ook de perken die in dit lopende jaar volgens planning omgevormd gingen worden blijven in hun huidige vorm bestaan. De bezuiniging hierop voor dit jaar wordt dan niet gerealiseerd. Daarnaast moeten deze perken in de toekomst ook weer gewoon als heesterperk onderhouden worden. Hiervoor is structureel € 52.000 aan extra onderhoudsbudget nodig (inclusief de voornoemde extra schoffelronde). Dit komt bovenop het bedrag zoals dat hierboven is genoemd.

Biodiversiteit

Bij de omvormingen en aanpassingen wordt rekening gehouden met de biodiversiteit voor zover dit niet leidt tot hogere (onderhoud)kosten.

Visuele inspectie speelterreinen

Wij zijn verplicht de veiligheid van onze speelterreinen op orde te hebben. Zo moeten toestellen gekeurd worden, moeten er periodiek technische inspecties plaats vinden en is een jaarlijkse grote inspectie verplicht die we in logboeken moeten bijhouden. Dit gebeurt allemaal.

Het besluit schrijft ook een visuele inspectie voor, die frequent moet plaatsvinden (dagelijks/wekelijks) en waarbij de bevindingen (en eventuele acties) moeten worden vastgelegd. Als gevolg van bezuiniging op formatie, kunnen we deze taken niet meer binnen de bestaande formatie uitvoeren. Om aan de wettelijke verplichting te kunnen voldoen is structureel € 8.000 extra budget nodig.

Speelreinen

Er zijn nu 65 speelreinen/locaties in de gemeente. In de kadernota is voorgesteld om het aantal speelreinen terug te brengen tot ongeveer 30 en daardoor € 20.000 structureel te besparen. Bij de behandeling van de kadernota is een motie aangenomen om op voorhand geen besparing in te boeken. Het idee is om eerst te overleggen met de buurtverenigingen over het gebruik van de speelreinen en vervolgens te bekijken of er besparingsmogelijkheden liggen.

MOA

In de meerjarenbegroting is een bezuiniging ingeboekt vanaf 2018 op het openbaar groen door het invoeren van de MOA. De verwachting is dat de MOA het onderhoud aan het openbaar groen goedkoper kan uitvoeren dan Caparis waarbij dezelfde kwaliteit wordt geleverd. Het openbaar groenbestek zoals dat nu door Caparis wordt uitgevoerd kan naar verwachting vanaf 2017 door de MOA worden gedaan. Voorgesteld wordt om deze bezuiniging al een jaar eerder, per 2017, te laten ingaan.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Betaalbaar houden openbaar groen door een besparing hierop te realiseren.	Aantal m ² 's perken en plantsoenen dat omgevormd is naar goedkopere onderhoudsvariant en	Oppervlakte 2014 (x 1.000)	60	60	60	60

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- Uitvoeren maatregelen voor het realiseren van de opgelegde bezuinigingstaakstellingen
- Evalueren van de effecten van deze maatregelen
- Uitvoering geven aan de voornoemde moties
- Uitvoeren regulier onderhoud en herinrichting
- Onderhoudsinspectie, veiligheidsinspectie, advies en registratie
- Toezicht / handhavingstaken uitvoeren

Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast

Wat willen we bereiken?

We willen ons op een adequate manier ontdoen van afvalwater en wateroverlast beperken

Riolering en water

De taken en verplichtingen die de gemeente heeft op het gebied van riolering, zijn van oudsher vastgelegd in de Wet milieubeheer. Daarnaast is per 1 januari 2008 de Wet Gemeentelijke watertaken van kracht. Binnen deze kaders zijn beperkte beleidskeuzes mogelijk. Deze zijn door de raad vastgesteld in het verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (GRP) 2010-2014. Het GRP richt zich, naast het operationeel beheer, op de invulling van de nieuwe watertaken en het voorkomen van wateroverlast. Het nieuwe GRP 2016-2020 is besproken met de fractiespecialisten in het voorjaar van 2016. We leggen het nieuwe GRP eind dit jaar aan de gemeenteraad voor. Na vaststelling door de gemeenteraad kunnen de financiële aanpassingen worden doorgevoerd in de begroting.

Daarnaast speelt in de waterketen de discussie over 'minder meerkosten'. De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben de gezamenlijke ambitie onderschreven om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Fryslân te beperken. Let wel: het gaat hier dus niet om een bezuiniging maar een beperking van de stijging van de kosten en de daaraan gekoppelde rioolheffing. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Sindsdien is de opgave nader uitgewerkt tot een potentieel van 'minder meerkosten' dat oploopt tot €12 miljoen per jaar voor alle waterketenpartijen in Friesland gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020.

De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten, Vitens en provincie Fryslân hebben besloten een vervolg te geven aan het Fries Bestuursakkoord Water Keten 2010-2015. Op dit moment werken zij aan het Fries Bestuursakkoord Waterketen 2016-2020. Het bestuursakkoord is op het moment van schrijven nog niet ondertekend door de gemeenten. Hieronder zijn de hoofdlijnen van het akkoord opgenomen. In het nieuwe akkoord wordt de lijn uit het FBWK 2010-2015 verder uitgewerkt. De komende jaren zetten we in op kosteneffectief beheer, het verbeteren van de kwaliteit van beheer en het verminderen van de personele kwetsbaarheid (de drie K's uit het landelijke Bestuursakkoord Waterketen). Hiervoor zijn de volgende doelen vastgesteld:

- Kosten: aandacht voor kostenbesparing door samenwerking. Er wordt gestreefd naar het maximaal besparingspotentieel in de Friese waterketen (18 miljoen euro op basis van het Fries Feitenonderzoek 2011)
- Kwaliteit: professionaliteit van het beheer verder verbeteren door het inzicht in het functioneren van het systeem te vergroten, het afwegen van risico's bij beheer- en investeringsbeslissingen en het beheersen van de financiële aspecten van het beheer
- Kwetsbaarheid: door meer en intensiever samen te werken wordt de kwetsbaarheid minder. Het gaat om samenwerking tussen organisaties op vergelijkbare processen
- Toekomst: uiterlijk 2020 is klimaatbestendig en waterrobuust inrichten onderdeel van het beleid en handelen

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Op een adequate manier ontdoen van afval- en regenwater en het beperken van wateroverlast	Afgekoppeld verhard- en dakoppervlak/ jaar (totaal)	2011 (10.000 m ²)	23.000	25.000	25.000	25.000

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We voeren het operationele beheer van de riolering uit
- We geven uitvoering aan het GRP o.a. door de aanleg van regenwaterstructuren
- We geven uitvoering aan de beleidskeuzes die genomen zijn rondom het nieuwe GRP
- We voeren inspecties uit, stellen meerjarenonderhoudsplanningen op en voeren van (groot)onderhoud uit
- We maken inwoners en leerlingen milieubewust door de inzet van NME
- We laten onderzoek doen naar wateroverlastsituaties (ook onderdeel nieuwe GRP)
- We voeren baggerwerkzaamheden uit
- Afkoppelen van hemelwaterafvoer

Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval

Wat willen we bereiken?

- Duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval
- Het bestrijden van zwerfafval

Voldoen aan de Rijksdoelstellingen programma "Van Afval Naar Grondstof" (VANG)

Voor de bestrijding van zwerfafval en het inzetten van de beschikbare rijksmiddelen is een plan van aanpak opgesteld. Zwerfafval wordt opgeruimd met de inzet van Plaatselijke Belangen en Raderwerk. De meeste dorpen in Achtkarspelen doen inmiddels mee of hebben plannen om dit op korte termijn te doen.

Landelijk zijn er doelstelling op afvalgebied; de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). Het doel is om in 2020 een scheidingspercentage van 75% te halen én nog slechts 100 kilogram restafval per persoon per jaar. Een ambitieuze doelstelling waarvoor landelijk, maar ook in onze gemeente, nog een flinke stap gezet moet worden. Het promoten van het scheiden van afval (ofwel de grondstoffen eruit halen) is daarin een belangrijk onderdeel. Er loopt, samen met anderen gemeenten en Omrin, een grote campagne om hier bij de burgers aandacht voor te vragen en bewust van te worden.

Gratis brengen van afval naar de milieustraat

Vanaf 2015 hoeft er niet meer apart betaald te worden voor het brengen van afval naar de milieustraat. Dit heeft geresulteerd in een grote toename van het aantal bezoekers en de hoeveelheid afval op de milieustraat. In 2015 is een afname van afval in de huiscontainers geconstateerd. In hoeverre dit effect blijvend is, of dat een verscherping in acceptatiebeleid nodig is, zal moeten blijken.

Minder vaak GFT inzamelen in de winter

Het aanbod van GFT is in de wintermaanden kleiner dan in de zomer. Door in de GFT luwe maanden (december, januari, februari) 1 keer per maand in te zamelen kan een besparing van € 9.000 gerealiseerd worden op de inzamelkosten.

Door de frequentie van het inzamelen van GFT in de wintermaanden te verlagen bestaat het risico dat de hoeveelheid GFT-afval in het restafval toeneemt. Dit leidt tot een toename van de verwerkingskosten voor restafval. De verwachting is echter dat dit niet opweegt tegen de vermeden inzamelkosten.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Zorg voor een goed milieu en verminderen hoeveelheid zwerfafval. Bewoners bewust maken van eigen invloed hierop. Het maken van een projectplan voor inzet van beschikbare rijksmiddelen.	Aantal activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelen (vermindering hoeveelheid en bewustwording).	Aantal activiteiten 2014: 3 (himmelwike, maatschappelijke stage, dorpschoonmaakactie)	6	6	6	6
	Van de aanwezige scholen in Achtkarspelen doet 80% mee aan een of meerdere activiteiten op dit gebied.		80%	80%	80%	80%
Er moet nu betaald worden voor het brengen van afval op de milieustraat. Onderzoeken van de (financiële en milieutechnische) consequenties wanneer dit gratis zou zijn. <i>Dit is inmiddels ingevoerd.</i>	Sorteeranalyses van (rest)afval	Analyses afgelopen jaren	Idem	Idem	Idem	Idem
	Hoeveelheid en fracties van de verschillende afvalstromen op milieustraat	Aantal aparte fracties 2014	>2014	>2014	>2014	>2014
	Afname hoeveelheid afval in huiscontainers	Hoeveelheid 2014	<2014	<2014	<2014	<2014

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- Burgers, met name jeugd, bewust maken van het probleem en hun rol bij het voorkomen van zwerfafval;
- Verder uitvoering geven aan het plan voor het inzetten van de zwerfafvalvergoeding, samen met Plaatselijke Belangen
- Verder in beeld brengen van de (financiële en milieutechnische) effecten van het "gratis" brengen van afval naar de milieustraat
- Mogelijkheden om de afvalscheiding verder te optimaliseren onderzoeken en uit te voeren om de landelijke doelstellingen in 2020 te kunnen realiseren.

Verbonden partijen

Een belangrijke samenwerkingspartner voor afval en reiniging is Omrin. Omrin is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland en Fryslân Miljeu. Afvalsturing Friesland houdt zich bezig met de verwerking van afval en Fryslân Miljeu houdt zich bezig met de

inzameling van huishoudelijk- en bedrijfsafval. In Achtkarspelen verzorgt Omrin de inzameling van huishoudelijk afval. De visie van Omrin is:

"Omrin is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. Omrin is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken".

Omrin fungeert voor ons bij het realiseren van de maatschappelijk effecten als verbindende factor in de samenwerking met andere gemeenten op punten waar het handig is samen op te trekken. Bijvoorbeeld waar het gaat om communicatie (bijvoorbeeld afvalscheidingcampagnes) en het delen van kennis en ervaringen.

Beleidsnotities

- Gemeentelijk Rioleringsplan
- Gemeentelijk waterplan
- Speelplaatsennota
- Bomenbeleidsplan
- Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan
- Wegenlegger
- Gladheidbestrijdingplan
- Beleid openbare verlichting
- Landschapsbeleid
- Groenstructuurplannen

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	7 (2014)
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	12 (2014)
Omvang huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)	216 (2014)

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving	4.704 N	5.898 N	4.022 N	2.647 N	4.007 N	4.038 N	4.133 N
Betaalbaar houden openbaar groen	1.564 N	1.583 N	1.514 N	885 N	1.460 N	1.468 N	1.524 N
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast	1.931 N	2.140 N	1.754 N	645 N	1.856 N	1.956 N	1.997 N
Inzameling en verwerking van afval	2.951 N	2.831 N	2.829 N	2.752 N	2.848 N	2.860 N	2.850 N
Gebouwenonderhoud	648 N	606 N	583 N	560 N	528 N	528 N	527 N
Uitvoeringskosten	0	40 N	70 N	70 N	70 N	70 N	70 N
Totaal Lasten	11.798 N	13.098 N	10.771 N	7.559 N	10.769 N	10.920 N	11.102 N
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving	243 V	55 V	55 V	9 V	55 V	55 V	55 V
Betaalbaar houden openbaar groen	27 V	6 V	6 V	6 V	6 V	6 V	6 V
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast	2.446 V	2.559 V	2.278 V	2.278 V	2.322 V	2.353 V	2.395 V
Inzameling en verwerking van afval	3.620 V	3.488 V	3.521 V	3.521 V	3.520 V	3.512 V	3.502 V
Gebouwenonderhoud	48 V	37 V	37 V	37 V	37 V	37 V	37 V
Uitvoeringskosten	0	1 V	1 V	0	1 V	1 V	1 V
Totaal Baten	6.385 V	6.147 V	5.899 V	5.851 V	5.943 V	5.966 V	5.997 V
Saldo voor resultaatbestemming	5.413 N	6.950 N	4.873 N	1.708 N	4.826 N	4.955 N	5.105 N
Betaalbaar houden openbaar groen	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Totaal Lasten (reservemutaties)	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving	180 V	0	0	0	0	0	0
Betaalbaar houden openbaar groen	29 V	40 V	22 V	22 V	35 V	36 V	58 V
Totaal Baten (reservemutaties)	210 V	40 V	22 V	22 V	35 V	36 V	58 V
Saldo na resultaatbestemming	5.249 N	6.955 N	4.896 N	1.731 N	4.836 N	4.964 N	5.093 N

Verklaring verschillen

Toelichting verschillen	Verschillen (x €1.000)
<p>Een duurzame, schone en veilige leefomgeving</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een verschuiving in de incidentele ramingen 2. een voordeel op de kapitaallasten door o.a. hanteren reëlere rekenrente per 2017, uitstel investeringen en versneld afschrijven 3. stijging personele kosten 4. stijging onderhoudskosten o.a. door autonome ontwikkelingen 5. stijging nutskosten en materiële uitgaven 6. saldo diverse kleinere verschillen, waaronder lagere brandstofkosten <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>1.669 V</p> <p>279 V</p> <p>46 N</p> <p>12 N</p> <p>8 N</p> <p>6 N</p> <p>1.876 V</p>
<p>Betaalbaar houden openbaar groen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een lagere onttrekking aan de reserve Speelsterreinen, doordat er minder lasten begroot zijn 2. minder uitgaven begroot voor onderhoud speelsterreinen (conform plan) 3. extra formatie voor controle en inspectie speelsterreinen 4. minder incidentele uitgaven 5. hogere personele uitgaven 6. per saldo hogere kapitaallasten 7. daling budget uitbestedingen 8. saldo diverse kleinere verschillen <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>19 N</p> <p>19 V</p> <p>8 N</p> <p>55 V</p> <p>28 N</p> <p>4 N</p> <p>36 V</p> <p>1 N</p> <p>50 V</p>
<p>Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lagere rioolheffing door daling lasten 2. Minder uitgaven planvorming GRP 3. Lagere raming telefoonkosten en materiaal- c.q. gereedschapskosten 4. Lagere kosten straatvegen door vooral brandstofuitgaven 5. Lagere kapitaallasten door vooral hanteren reëlere rekenrente per 2017 6. Hogere onttrekking aan de achterliggende voorziening 7. saldo diverse kleinere verschillen <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>282 N</p> <p>13 V</p> <p>12 V</p> <p>2 V</p> <p>446 V</p> <p>83 N</p> <p>4 N</p> <p>104 V</p>
<p>Inzameling en verwerking van afval</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hogere opbrengst inzameling oud papier en kunststoffen 2. Per saldo lagere uitgaven voor de afvalverwerking door een hoeveelheid aan grote en kleine verschillen, zowel positief als negatief 3. Lagere afvalstoffenheffing door daling lasten <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>42 V</p> <p>2 V</p> <p>11 N</p> <p>33 V</p>
<p>Gebouwenonderhoud</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gedeeltelijk jaar naar voren besparing op gebouwenonderhoud 2. Lagere personele kosten 3. Voordeel op de kapitaallasten door hanteren reëlere rekenrente per 2017 en uitstel investeringen 4. Saldo diverse kleinere verschillen <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>18 V</p> <p>3 V</p> <p>5 V</p> <p>3 N</p> <p>23 V</p>
<p>Uitvoeringskosten</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Per 2017 worden de uitgaven voor Vorming & Opleiding + inhuur personeel bij ziekte van de afdeling Beheer niet meer in 3 programma's begroot, maar volledig in dit programma <p style="text-align: right;">Saldo</p>	<p>30 N</p> <p>30 N</p>

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Lasten					
Reconstructies openbaar groen (in 2016 en 2017 70.000 extra (50.000 + 20.000)) om dit realiseren. De 70.000 wordt in 2018 en 2019 in twee gelijke stappen op het budget gekort.	algemene reserve	20	-35	-35	
Biodiversiteit	algemene reserve	5			
Kosten i.v.m. weghalen lantaarnpalen	algemene reserve	35	24	24	

Investerings

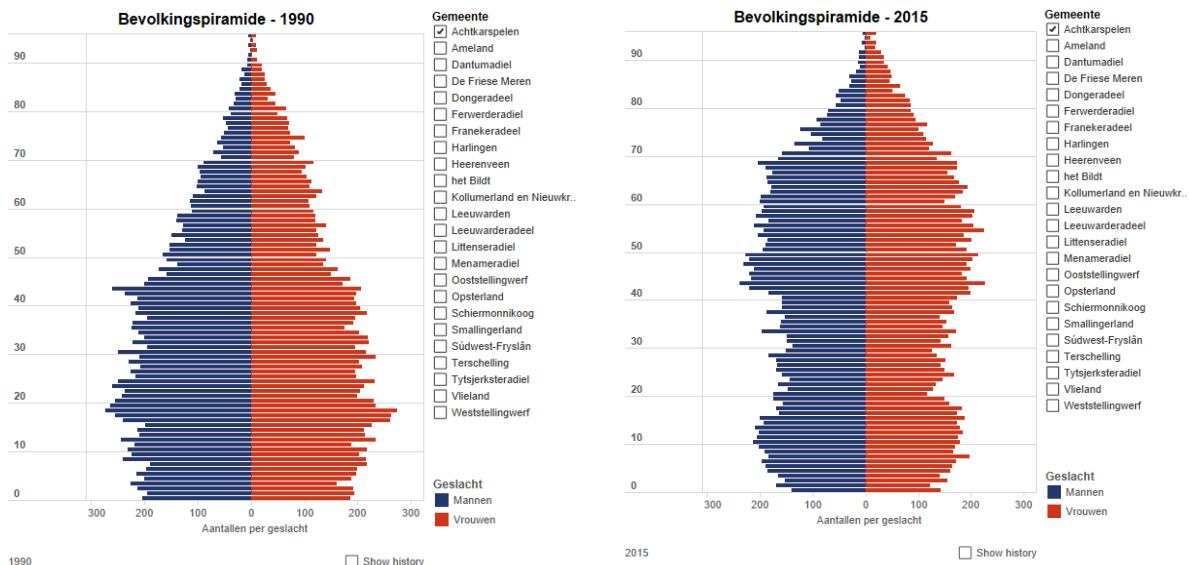
Investering	Investeringsbedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Investerings					
Busjes en aanhangwagens / busje VW 27-BZ-NG	50	0	6	6	6
Busjes en aanhangwagens / busje VW 88-BS-JT	26	0	3	3	3
Inhaalslag groot wegenonderhoud	149	0	0	7	7
Rationeel wegbeheer	699	0	0	35	35
Detailaanpassingen rioleringen	28	0	1	1	1
Regenwaterstructuren	182	0	0	4	4
Vervanging software gemalen	11	0	2	2	2
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784	0	0	16	16
Vervanging drukriolering mini-gemalen	3	0	3	3	3
Sneeuwplough	15	0	2	2	2
Busjes en aanhangwagen/busje VW 4-VGL-52 (Bebakening)	44	0	6	6	6
Busjes en aanhangwagens/busje VW 2-VFX-27	28	0	4	4	4
Wagenpark – Veegmachine	200	0	29	29	29
Openbare verlichting, armaturen o.b.v. vervangingsplan	30	0	2	2	2
Openbare verlichting masten/armaturen o.b.v. vervangingsplan	10	0	0	0	0
Materieel gladheidsbestrijding 4m3 strooier nat	42	0	4	4	4
Spoorweg-ondergang 2017 (aanvullend)	50	0	1	1	1

Programma 6 - Ontwikkeling

Portefeuillehouder: K. Antuma en H. Bruining

Hoewel de economie landelijk aantrekt is dit lang niet overal in dezelfde mate merkbaar in onze gemeente. Inzet is om de groei te faciliteren met in het achterhoofd dat de echte uitdaging op termijn voortvloeit uit de veranderende samenstelling van onze bevolking.

De voorspelde daling van zowel het inwoneraantal als het aantal huishoudens in combinatie met de sterk veranderende samenstelling van de bevolking (vergrijzing, ontgroening, krimpende omvang beroepsbevolking) plaatst de gemeente voor nieuwe uitdagingen. Dat vraagt meer dan in het verleden om samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties als corporaties en zorginstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Onderstaande bevolkingspiramides illustreren deze verandering.

De toewijzing van de krimpstatus aan de regio biedt kansen om de opgaven op bijvoorbeeld het gebied van onderwijs, zorg, wonen en onderwijs op te pakken. De krimpstatus betekent dat de regio mag rekenen op sterkere ondersteuning van het Rijk in de vorm van menskracht, middelen en instrumenten.

Binnen het programma Ontwikkeling blijft de uitdaging om de gemeente als aantrekkelijk woon- werk en recreatiegebied te versterken. Deze ambitie blijft niet beperkt tot de gemeentegrens. In bijeenkomsten en overleggen met bestuurders, ondernemers, maatschappelijke partners en de inwoners in de regio is de agenda netwerk noordoost (ANNO) II opgesteld. De ambitie van de streekagenda sluit goed aan bij de gemeentelijke ambities.

Op de toekomst voorbereid

- Werken: versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud van de bestaande en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid
- Recreatie en toerisme: versterking van de recreatieve en toeristische sector

- Vergunningverlening: Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk gemaakt
- Wonen: een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod
- Ruimtelijk Beleid - het beleid is uitnodigend en biedt ruimte voor ontwikkeling.
- Duurzame ontwikkeling: zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving
- Kruidhof: Een aantrekkelijke en toekomstbestendige Kruidhof

Werken

Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud van de bestaande en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.

Wat willen we bereiken?

- Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7
- Realisering watergebonden bedrijventerrein Skûlenboarch
- Bestaande werkgelegenheid in Achtkarspelen behouden en versterken
- Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten
- Het bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers
- Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers
- Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties
- Goed functionerende detailhandel
- Aanleg van een glasvezelnetwerk
- Stimuleren doorgroei eenmanszaken

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken	Verhouding banen t.o.v. inwoners	24.58 % (2014)	Blijft stabiel	Blijft stabiel	Blijft stabiel	Blijft stabiel
Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers	Cijfer tevredenheid ondernemers (cf. Ranking verkiezing ondernemer-vriendelijkste gemeente Noord-Nederland)	9 ^e plek (2013)	Top tien positie	Top tien positie	Top tien positie	Top tien positie

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

ANNO I en II

De Agenda Netwerk Noordoost (ANNO) vormt de basis voor de (sociaal-)economische projecten en activiteiten. In 2017 vindt de afronding plaats van de projecten uit ANNO I die voor de regio en onze gemeente van belang zijn. Binnen dit programma gaat het voor

Achtkarspelen vooral om de realisatie van de plannen rondom het centrum en stationsgebied van Buitenpost (De Kruidhof, Stationsomgeving, centrumontwikkeling).

Met ANNO II krijgen de regionale en gemeentelijke ambities vorm voor de periode van 2016-2020 krijgen. In 2016 is gestart met een groot aantal opgaven. In 2017 en de jaren daaropvolgend zullen steeds meer resultaten zichtbaar zijn.

Bedrijventerreinen – Surhuisterveen richting A7 en Skûlenboarch

Er wordt gewerkt aan een nieuw regionaal bedrijventerreinen convenant. De provincie heeft nieuwe onderzoek laten doen waaruit nieuwe cijfers komen over de vraag naar bedrijventerreinen. Op basis van deze voorspellingen wordt de hoeveelheid benodigd bedrijventerrein vastgesteld.

Achtkarspelen is een gemeente met relatief veel beschikbaar bedrijventerrein op plekken waar minder vraag is. In vooral Surhuisterveen zien we vraag maar is geen bedrijventerrein beschikbaar. Uit het convenant moet blijken of er nog ruimte is voor de ontwikkeling van bedrijventerrein in Surhuisterveen.

De gemeente en de regio NOF willen de mogelijkheid van een uitbreiding van het watergebonden industrieterrein De Westkern openhouden. In Fryslân zijn er bijna geen mogelijkheden voor de ontwikkelingen van nat industrieterrein aan een vaarwater als het PM-kanaal. In het voorjaar van 2017 zal er op basis van een onderzoek naar de vraag naar nat industrieterrein een beslissing over genomen worden.

Werkgelegenheid

Om groei van de werkgelegenheid te realiseren en de werkloosheid terug te dringen is een actieve samenwerking tussen arbeidsmarkt, onderwijs en overheid noodzakelijk. Binnen het project Bouwen aan Ambitie worden onderwijsinstellingen en ondernemers in Achtkarspelen betrokken bij concrete projecten. Dit is een schoolvoorbeeld van een integrale aanpak (zie programma 2). Daarnaast wordt er ieder jaar een kennisbijeenkomst georganiseerd waarbij onderwijs, bedrijfsleven en overheid vertegenwoordigd zijn.

Voor de groei van het bestaand bedrijfsleven streeft de gemeente na dat het exporterend vermogen van het bedrijfsleven vergroot wordt. Hiervoor wordt ook in 2016 aansluiting gezocht bij de uitgangspunten en projecten van de Kamer van Koophandel, de provincie Fryslân en het Kennis en Innovatiehuis Noordoost Fryslân (KEI).

Stimuleren ondernemerschap / goed ondernemersklimaat

Zelfstandig ondernemerschap levert een belangrijke bijdrage aan de groei, werkgelegenheid en innovatiekracht van Achtkarspelen. In de eerste plaats is er een direct werkgelegenheidseffect. Ten tweede is de ontwikkeling van het aantal starters belangrijk voor de werkgelegenheidsontwikkeling en de prestaties van bestaande bedrijven. Om zelfstandig ondernemerschap te stimuleren organiseren we ook in 2017 startersavonden in de regio.

Het vormen van netwerken is van groot belang voor een sterke lokale economie. Wij willen bestaande netwerken van de gemeentelijke ondernemersverenigingen dan ook faciliteren en initiatieven voor nieuwe netwerken ondersteunen. Ook regionaal pakken we dit op in samenwerking met de andere gemeenten en de Ondernemersfederatie Noord Oost Friesland (ONOF). Regionaal geven we ook in 2017 het ondernemersblad uit om

informatie te verstrekken, verbindingen te maken en de regionale samenwerking vorm te geven.

Innovatie

In 2016 is er de verbreding van het Kennis en Innovatiehuis Noordoost Fryslân (KEI) van Achtkarspelen naar de hele regio tot stand gekomen. De gemeente ziet voor het KEI een centrale rol in de regionale samenwerking met de Kenniswerkplaats, NOFCOM, de ONOF, de Dwaande ambassadeurs en andere initiatieven vanuit Noordoost die er op zijn gericht om de economie van Noordoost Fryslân te versterken.

Samen met het KEI stimuleert de gemeente innovatie door goede voorlichting te geven over subsidies voor innovatie en neemt ze een bemiddelende rol op als het gaat om stagiaires en trainees (in samenwerking met Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)). Het KEI heeft tot doel om twee innovatieclusters op te zetten, één in de bouw en één in de metaal. Verder verzorgt het KEI samen met kennisinstellingen en experts kennissessies voor ondernemers. Ook is er een samenwerking met de Kenniswerkplaats tot stand gekomen.

Duurzame bedrijfsvoering bij bedrijven wordt gestimuleerd met aandacht voor People, Planet en Profit (ook wel: de drie P's). Het duurzaamheidsbeleid in de regio is de afgelopen jaren vormgegeven in het Koplopertraject. In 2017 zal in samenwerking met de provincie gekeken worden of dit project een vervolg kan krijgen.

Glasvezel

Het project glasvezel heeft in 2016 een nieuwe wending gekregen doordat de provincie Fryslân haar uitgangspunten heeft heroverwogen. Niet meer van onderop de komst van glasvezel stimuleren maar van bovenaf. Er wordt nu gewerkt aan een provincie breed initiatief. Dit is vergelijkbaar met het traject in Achtkarspelen. De gemeente heeft zich aangesloten bij het provinciale initiatief en de inspanningen voor een solitaire oplossing zijn voorlopig stopgezet.

Ontwikkeling visie centrum Surhuisterveen

In 2016 is met de stichting Infra2000, waarin H&I en PB zijn vertegenwoordigd, een projectgroep opgericht. De projectgroep gaat op basis van de bestaande documenten een nieuwe opdracht formuleren voor een visieontwikkeling voor de toekomst van het centrum van Surhuisterveen. In het najaar van 2016 zal duidelijk zijn hoe de vervolgstappen er uit zien en wat dit voor 2017 betekent.

Detailhandel

In regionaal verband is er onderzoek gedaan naar de stand van zaken m.b.t. de detailhandel. Dit regionale document bevestigt de problemen die momenteel spelen binnen de sector. Het moet vertaald worden in lokaal beleid en een concreet actieprogramma. Daarnaast zal de provincie faciliteren in een koopstromenonderzoek waarbij van de gemeente een bijdrage gevraagd wordt.

Medio 2016 heeft de gemeente contact gezocht met Locatus om meer inzicht te krijgen over leegstand binnen de gemeente. De eerste gegevens zullen in 2017 beschikbaar zijn. Om lokaal beleid en een actieprogramma verder vorm te geven is in 2017 een bedrag van € 20.000 nodig. Hierbij zal aandacht zijn voor het functioneren van de centra en de (dreigende) leegstand en mogelijke verpaupering.

Innovatie en export

Binnen het thema werken is een besparing van € 5000 structureel haalbaar. Dit is mogelijk omdat het Kennis en Innovatiehuis projecten gaat doen op de gebieden Innovatie en Export, waardoor de gemeente hier minder actief op hoeft te zijn.

Recreatie en toerisme

De activiteiten binnen het thema zijn gericht op de versterking van de recreatieve en toeristische sector. Zowel in onze gemeente als in de regio. De koers is het voortzetten van het geformuleerde beleid. Nadruk ligt daarbij op de aanscherping van kwaliteit, innovatie en aansluiten bij de behoeftes van bewoners en bezoekers.

Wat willen we bereiken?

- De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten
- Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren
- Verblijfsrecreatie bevorderen
- Cultuurtoerisme stimuleren
- De bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen
- Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Actueel fietspadenplan	Aantal aangelegde fietspaden en verbindingen		1	1	1	0
Een onderzoek om tot een definitieve beoordeling van de haalbaarheid van het Vaarplan Achtkarspelen te komen.	Uitgewerkt onderzoek					

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Uitbreiden wandel- en fietsmogelijkheden

Fietsen en wandelen zijn de meest populaire activiteit onder toeristen. Onze ambitie is om de wandel- en fietsmogelijkheden uit te breiden, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen. De komende jaren realiseren we enkele belangrijke aansluitingen.

In het Miedengebied rondom Twijzel herstellen we recreatieve paden die worden toegevoegd aan de knooppuntennetwerken. Daarbij zullen ook recreatieve voorzieningen worden geplaatst zoals informatieborden, bankjes en picknicksets. De nieuwe paden zorgen ervoor dat bewoners ook dorps-ommetjes kunnen maken.

Het Streekpad dat al begroot is maar nog niet tot uitvoering is gekomen zal opnieuw op financiële haalbaarheid getoetst worden en mogelijk in 2017 gerealiseerd worden. De inschatting is dat de investeringen lager zijn dan het bedrag dat hiervoor in het verleden beschikbaar is gesteld. Besparing € 6000.

Doorvaart Achtkarspelen

Op 24 september 2015 heeft de gemeenteraad € 15.000 uit de reserve OFA beschikbaar gesteld voor uitwerking van de plannen rondom de vaarweg De Leijen-Surhuisterveen. Deze middelen zijn in eerste instantie gelabeld voor het maken van een promotiefilm en promotiemateriaal. De eerste stap van dit plan zou naar onze mening breder moeten worden opgepakt in de vorm van een gebiedsontwikkelingsvisie. Naast het watertoerisme zijn ook onderdelen als natuurontwikkeling, waterberging en luxe bouwkavels aan het water mogelijke thema's zijn. De vraagstelling van de raad vraagt dus eigenlijk om eerst een bredere gebiedsontwikkelingsvisie op te stellen, als basis voor de beoordeling van de haalbaarheid van de plannen.

Uit een voorlopige tracéstudie komt als voorkeursvariant een tracé via het grondgebied van Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen naar voren. Wij willen dan ook met het college van Tytsjerksteradiel in overleg treden over een mogelijke gezamenlijke aanpak betreffende de opstelling van een integrale ontwikkelingsvisie. Wij stellen voor om de reeds beschikbaar gestelde middelen (€ 15.000 uit het OFA) te reserveren voor de eventuele opstelling van de genoemde gebiedsontwikkelingsvisie.

Verblijfsrecreatie

De gemeente staat positief tegenover nieuwe initiatieven en het verder ontwikkelen van bestaande verblijfsaccommodaties.

Cultuurtoerisme

We ontwikkelen beleid voor natuur- en cultuurtoerisme. Dit nemen we op in de nieuwe beleidsnota recreatie en toerisme en/of cultuurnota.

Bezoekersaantallen Kruidhof/IJstijdenmuseum en Themapark de Spitkeet verhogen

De plannen rondom de Kruidhof/IJstijdenmuseum (zie thema De Kruidhof) zullen een positieve invloed hebben op de bezoekersaantallen. Wat betreft Themapark de Spitkeet heeft de gemeente geen mogelijkheden om de bezoekersaantallen rechtstreeks te beïnvloeden. De Spitkeet is immers een zelfstandige stichting. We kunnen helpen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden. Ook ligt hier een rol voor de Stichting regiomarketing en toerisme (RMT).

Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

De Stichting regiomarketing en toerisme (RMT) - die vanuit het bedrijfsleven wordt (aan)gestuurd - heeft tot doel de regio en de individuele gemeenten in brede zin op de kaart te zetten. Zaak is om de keten ondernemers - RMT - merk Fryslân te intensiveren/versterken om daarmee de vindbaarheid van de regio verhogen.

Beleidsnota

In onze gemeente liggen nog de nodige kansen en uitdagingen om de sector verder te ontwikkelen. Met betrekking tot de waterrecreatie is in 2013 een strategische visie opgesteld. De vervolgstap is het opstellen van een totaalvisie op het gebied van recreatie en toerisme voor Noordoost Fryslân. In regioverband, in samenwerking met de ondernemers, wordt deze visie opgesteld. Eind 2016 / begin 2017 wordt hier een

aanvang mee gemaakt. Het eraan gekoppelde uitvoeringsplan bepaalt de (gezamenlijke) agenda voor de jaren 2017 en verder.

Vergunningverlening

Door de gewijzigde wet- en regelgeving op landelijk niveau is voor steeds minder zaken een vergunning van de gemeente vereist en zijn procedures vereenvoudigd. Voor burgers is het moeilijk te bepalen waar wel of geen vergunning voor is vereist. Hierin heeft de gemeente een belangrijk adviesrol. Daar waar wel een vergunning is vereist is het zaak om de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken?

- Betrouwbare en korte vergunningprocedures.
- Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing
- Verpaupering actief tegengaan

Overige aandachtspunten

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
De bouwleges worden meer kostendekkend	Mate van kostendekkendheid	85%	90%	95%	95%	95%

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Vergunningverlening

Met de vorming van een gezamenlijk team vergunningen van de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, worden in 2016 de vergunningprocedures tegen het licht gehouden om te komen tot een efficiënt werkproces. In 2017 gaan we dit verder implementeren en verfijnen, waarbij een gezamenlijke ICT ondersteuning voor verdere efficiency zorgt. Daarbij houden we rekening met de nieuwe wet- en regelgeving zoals de Wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en de Omgevingswet en de daarbij behorende Amvb's die in de komende jaren in werking treden.

De inkomsten bouwleges moeten we naar beneden bijstellen. Door de crisis van een aantal jaar geleden en veranderende wetgeving zijn de legesopbrengsten fors gedaald. Hoewel er wel sprake is van enig economisch herstel zal dit maar beperkt effect hebben op de legesinkomsten en zijn opbrengsten zoals in het verleden niet langer aan de orde. Ook zien we een op termijn dalende behoefte aan extra woningen. De opbrengsten worden met ingang van 2017 naar een meer realistisch niveau bijgesteld (€ 350.000).

Naast het naar beneden bijstellen van de verwachte legesopbrengsten, wordt aan de inkomstenkant nagestreefd om de leges meer kostendekkend te laten zijn, waarmee een toename wordt verwacht van € 18.000.

Toezicht en handhaving

De AMvB Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) stelt voorwaarden aan de kwaliteit van uitvoering. Er moet een onderzoek (nulmeting) worden uitgevoerd over op welke punten wel en vooral niet wordt voldaan. Dit wordt provincie breed opgepakt. Onderdeel is het opstellen van een ervaringsprofiel voor een deel van de medewerkers.

Om aan de kwaliteitscriteria te kunnen voldoen moeten medewerkers een opleidingstraject volgen. De met de inwerkingtreding van deze wet gemoeide kosten worden voor 2017 geraamd op € 30.000 50/50 te verdelen over Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.

De AMvB VTH treedt 2016 in werking. Deze AMvB regelt welke Wabo taken de gemeenten uitvoeren en welke moeten worden ondergebracht bij de Regionale UitvoeringsDienst FUMO. De definitieve tekst van de Amvb is nog niet bekend. Voor de kosten is voor Achtkarspelen een inschatting gemaakt van € 34.000 op basis van de in beeld gebrachte werkverdeling.

Welstandbeleid / milieubeleidsplan

Een discussie over nieuw welstandbeleid of een nieuw milieubeleidsplan kan niet los worden gezien van de ambitie die de gemeente heeft met de nieuwe omgevingswet en de gemeentelijk omgevingsvisie. Hier komen alle aspecten van de fysieke leefomgeving bij elkaar. In het kader van dat proces zal worden bekeken of en wanneer nieuw beleid noodzakelijk is.

Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 gaat de nieuwe Wet natuurbescherming in. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

Met de komst van de Wet natuurbescherming houdt de gemeente de plicht om te toetsen op volledigheid van aanvragen en heeft ze een informatieplicht. Als de Wet natuurbescherming in werking treedt blijft de initiatienemer de mogelijkheid behouden om eerst een natuurvergunning aan te vragen bij de provincie (straks in uitzonderlijke gevallen RVO) om pas daarna het Wabo-traject bij de gemeente te starten, of om de natuurvergunning aan te haken en direct het Wabo-traject bij de gemeente te starten.

Bestrijding verpaupering

We zijn in 2012 het project verpauperde panden gestart. In de jaren daarop zijn verschillende verpauperde situaties opgelost. Gaandeweg is de aanpak onderdeel geworden van het reguliere werkprogramma en minder intensief opgepakt.

In 2017 zetten we het project in vernieuwde vorm voort en willen we een actieve aanpak van verpaupering in de verschillende kernen realiseren. Naast woningen zetten we ook sterk in op verpauperde bedrijfspanden waarbij we zoeken naar mogelijkheden om eigenaren te stimuleren (verleiden / dwingen) om maatregelen te nemen variërend van slimme combinaties met duurzaamheidsmaatregelen of leegstandsbelasting. Begin 2017 zal het bestaande beleid worden geactualiseerd.

Wonen

Binnen het thema wonen wordt ingezet op een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod. Om deze ambities te behalen zal nadrukkelijk de samenwerking worden gezocht met lokale woningcorporaties en zorginstellingen. Het

maken van prestatieafspraken met corporaties en een actieve opstelling in het krimp dossier zijn daarbij essentieel.

Wat willen we bereiken?

- Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp
- Minimale wachtlijst reële woningzoekenden
- Het opknappen van verouderde woningen en buurten
- Bevorderen duurzame bouw
- Inbreidingsplannen per dorp realiseren
- Visie op Wonen en zorg
- Invoering nieuwe Woningwet

Doel	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Visie Wonen en zorg		geen	gereed			
Prestatieafspraken op basis van nieuwe Woningwet	Prestatieafspraken met corporaties	geen	wel	wel	wel	wel
Minimale wachtlijst urgente woningzoekenden	Aantal (urgente) woningzoekenden	Analyse in 2015/2016	Daling 5%	Daling 5%	Daling 5%	Daling 5%

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Wonen en zorg

De demografische trends en de ontwikkelingen in het zorgdomein stellen andere eisen aan de woningvoorraad. In 2016 stellen we een visie op gebied van wonen en zorg op. Hierin is de opgave in kaart gebracht en wordt duidelijk welke rol de gemeente in welke situatie inneemt. In 2017 starten we met het uitvoeren van deze visie.

Prestatieafspraken

In 2016 maken we prestatieafspraken met woningcorporaties voor 2017, in lijn met de woningwet. De afspraken gaan over betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid van de sociale woningvoorraad. In 2017 brengen we deze afspraken tot uitvoering. Deze afspraken monitoren we gedurende het jaar en op basis daarvan maken we afspraken voor 2018. Ook beoordelen we op die manier of de Woonvisie voldoende is toegespitst op de mogelijkheden die de (nieuwe) Woningwet gemeenten biedt.

Regionale opgave

In regionaal verband (ANNO II) worden de opgaven in de particuliere woningvoorraad in 2016 nader geanalyseerd en komen we tot een aanpak om ook deze voorraad toekomstbestendig te maken. In 2017 starten we met de uitvoering van deze aanpak.

Wachtlijst (urgente) woningzoekenden

We zien dat het aantal reguliere woningzoekenden sinds 2012 licht afneemt. Woningcorporaties slagen er in toenemende mate in urgente woningzoekenden te

huisvesten. Zo is eind 2015 de achterstand in de taakstelling huisvesting vergunninghouders weggewerkt en is de huisvesting momenteel in lijn met de taakstelling. Bij de te maken prestatieafspraken zal dit aspect worden betrokken.

Verder wordt ingezet op de huisvesting van extra vergunninghouders. De gevolgen hiervan voor de reguliere woningzoekenden zal nauwlettend worden gevolgd.

Herijking woningbouwprogramma

De voorspelde kwalitatieve en kwantitatieve verandering van de bevolking dient zijn weerslag te krijgen in het woningaanbod. Tegelijkertijd merken we dat de woningmarkt aantrekt. Ondanks dat het huidige woningbouwprogramma ruim voorziet in de woningbehoefte voor de komende jaren willen we nieuwe woningbouwprojecten die inspelen op een kwalitatieve behoefte een kans blijven geven. We werken daarom aan een geactualiseerd, meer dynamisch, programma.

Ruimtelijk beleid

De ambitie is een ruimtelijk beleid dat uitnodigend is en ruimte biedt voor ontwikkeling. De invoering van de Omgevingswet biedt meer dan de huidige ruimtelijke instrumenten de kans om deze ambities te realiseren

Wat willen we bereiken?

- Blijvend woongenot voor de inwoners
- Het actueel houden van alle bestemmingsplannen
- Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied
- Landelijke geurnormen zijn uitgangspunt voor de intensieve veehouderij
- In de regio Harkema – Drogeham moet bij (ver)nieuwbouw aantoonbaar milieuwinst worden geboekt
- Het college spant zich in voor woningbouw aan De Singel in Harkema

Overige aandachtspunten

- Invoering Omgevingswet in 2019

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Beleid formuleren voor de intensieve veehouderij in onze gemeente	Beleidsnotitie	geen beleid	gereed			
Actuele ruimtelijke kaders	Voldoen aan wettelijke eisen	100 %	100%	100 %	100 %	100%

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Omgevingswet

De Omgevingswet vervangt het huidige systeem van omgevingsrecht. Het is de bedoeling dat de wet in 2019 in werking treedt. In de Omgevingswet gaan tientallen

wetten en honderden algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen op het gebied van de fysieke leefomgeving op.

In 2016 is een ambtelijk projectteam gestart met de uitvoering van het Plan van aanpak Implementatie Omgevingswet. Het project Implementatie Omgevingswet is opgestart om te zorgen voor een goede voorbereiding en invoering van de Omgevingswet. De uitvoering van het plan van aanpak loopt door in 2017 en 2018.

Of de wet een succes wordt, staat of valt met de uitvoering van die wet. Met de Omgevingswet vraagt het Rijk om een andere werk- en denkwijze van overheden, burgers en bedrijven. Open, samenhangend, flexibel, uitnodigend en innovatief zijn daarbij de kernwoorden.

Welke ambitie heeft onze gemeente met de Omgevingswet? Gaan we de werkwijze helemaal vernieuwen of gaan we uit van de huidige werkwijze en beleidskaders? Hoe gaan we om met uitnodigingsplanologie? Om een antwoord te krijgen op deze en andere vragen is een raads werkgroep opgericht, organiseren we bijeenkomsten en gaan we in gesprek om te horen hoe onze inwoners, bedrijven en andere organisaties over dit soort vraagstukken denken.

Intensieve veehouderij

In het voorjaar van 2016 is over dit onderwerp de politieke discussie gevoerd en de keuze gemaakt om eerst een standpunt in te nemen over een viertal lopende aanvragen. In het najaar van 2016 wordt het (geur)beleid voor de intensieve veehouderij uitgewerkt aan de hand van de uitgangspunten uit het nieuwe coalitieakkoord, zodat de discussie in de raad in het 1e kwartaal van 2017 kan worden gevoerd.

Woningbouw Harkema – De Singel

De geurbelasting afkomstig van de intensieve veehouderij is ook van invloed op de 2e fase van het woningbouwplan aan De Singel te Harkema. De geurbelasting (voorgond) afkomstig van de kalvermesterij aan De Singel 40 bedraagt voor alle geprojecteerde woningen uit de 2e fase meer dan de landelijke norm van 2 ouE/m³ die geldt voor de bebouwde kom. Het college wil zich inspannen om de woningen aan De Singel te kunnen realiseren en zal, met inachtneming van de huidige geurnorm, onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. De verwachting is dat het college de raad in het 2e kwartaal van 2017 kan informeren over de uitkomsten.

Lichtuitstoot

In 2015 is op provinciaal niveau een richtlijn ontwikkeld en met LTO Noord is een convenant gesloten. Nu de uitkomsten hiervan helder zijn wordt dit dossier weer opgepakt. Eind 2016 / begin 2017 zal de raad worden geïnformeerd.

Leges bestemmingsplannen

Jaarlijks wordt een aantal bestemmingsplannen opgesteld om een particulier voornemen mogelijk te maken. Dit kan variëren van de bouw van een woning tot een reconstructie van een provinciale weg. De huidige legesverordening maakt geen onderscheid tussen eenvoudige en meer complexe bestemmingsplannen. Door op basis van bouwkosten een onderscheid te maken tussen kleinere en grotere plannen kunnen deze werkzaamheden meer kostendekkend worden uitgevoerd. De geschatte meeropbrengst is € 5.000.

Duurzame ontwikkeling

In de duurzaamheidsnota 'Achtkarspelen Duorsum en Belutsen' staan 4 stevige ambities, gericht op initiatieven vanuit de samenleving. Duurzaam gedrag wordt beloond.

Bijvoorbeeld door een lagere energierekening, maar ook een grotere leefbaarheid en sociale cohesie, voor nu en voor het nageslacht. In het coalitieakkoord staat de ambitie om in de top 10 van meest duurzame gemeenten in Fryslân te komen. Ook in de regio wordt hoog ingezet op duurzaamheid.

Wat willen we bereiken?

- Een toename van energie neutrale en -zuinige woningen realiseren
- In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân

Overige aandachtspunten

- Inzetten op dorpsinitiatieven uit de mienskip
- Zon op maatschappelijk vastgoed
- Initiatieven hernieuwbare energie
- Duurzaam ondernemen

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Duurzame Dorpsinitiatieven	Aantal dorpen dat een initiatief ontwikkeld heeft (Nota duurzaamheid 2014-2018)	In 2014 geen initiatieven bekend	2	3	4	5

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Toename van energieneutrale- en zuinige woningen realiseren

We zetten in op verschillende instrumenten, zoals voorlichting via het duurzaam bouwloket, ondersteuning van initiatieven en projecten voortkomend uit ANNO-duurzaam en de Energietransitie. Dorpsinitiatieven zoals 'Harkema enerzjyneutraal' worden waar mogelijk ondersteund, o.a. bij het verkrijgen van subsidies voor het realiseren van woningverduurzaming.

In de top 10 van meest duurzame gemeenten

Op het gebied van grootschalige toepassing van zonne-energie is ingestoken op een Sinnegreide van 12 Ha op gronden grenzend aan bedrijventerrein De Swadde in Buitenpost. In 2015 is vooronderzoek verricht en een projectplan geschreven. Op basis hiervan heeft in 2016 een uitvraag plaatsgevonden en is het plan van Solarfields als beste uit de bus gekomen. Bijkomend voordeel van het project Sinnegreide is inkomsten uit verhuur van gronden. Daarnaast verwachten we inkomsten uit de heffing van OZB. Ook kunnen burgers participeren in het plan. Deze inkomsten zijn afhankelijk van het verkrijgen van SDE+ subsidie. Wanneer begin 2017 bekend wordt of subsidie is toegekend zal (bij een positieve uitkomst) vervolgens binnen enkele maanden gestart worden met de realisatie van het plan.

Energietransitie

De energietransitie is in Noordoost Fryslân geagendeerd in ANNOII. De regio zet in op een voortrekkersrol, met als partners: de zes NOF-gemeenten, de Provincie, It Wetterskip, Projectbureau NFW en de Friese Milieufederatie. Er is overeengekomen om in te zetten op een doelstelling van 40% duurzaam opgewekte energie in 2025. Hiervoor zijn landelijke gelden aangevraagd.

Aan de doelstelling worden projecten gekoppeld. Lokale stakeholders spelen hierbij een belangrijke rol. Om de uitvoering van verschillende projecten goed te kunnen focussen en de juiste prioriteiten te stellen zijn thema's gekozen op basis van de huidige situatie en het verwachte belang. Het gaat dan om: Besparing, Zon, Biomassa, Overig/wind.

Overig

Project rond verduurzaming sportverenigingen met een eigen gebouw loopt door. Andere projecten uit ANNO1 zijn in afrondende fase en worden geëvalueerd.

Energie, afval en duurzame catering zijn de speerpunten van het intern beleid. Het bevorderen van biologische en streekproducten maakt daar onderdeel van uit.

De Kruidhof

In 2017 worden er meer en meer keuzes gemaakt voor verdere transitie van De Kruidhof naar een toekomstbestendige organisatie, waarbij de focus vooral ligt op het jaar van Culturele Hoofdstad 2018 en de verzelfstandiging per 1 januari 2019. In 2017 is het nieuwe bezoekerscentrum gereed en wordt de ANNO subsidie voor deze bouw afgerekend. De gemaakte stappen zijn allemaal onderbouwd met een businesscase om zo per 2019 een zelfstandige organisatie te kunnen zijn.

Wat willen we bereiken?

- Een toekomstbestendige De Kruidhof als groene netwerk organisatie in de regio
- Verzelfstandiging van de getransformeerde De Kruidhof per 1 januari 2019.

Overige aandachtspunten

- Culturele Hoofdstad- 2018 - 'Silence of the Bees'
- Aanvraag fondsen en subsidies. Interreg-subsidies voor Groene Economy projecten en Interreg A "Silence of the Bees" en fondsenwerving voor de Kruidentuin van de toekomst.

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Toekomstbestendige Kruidhof	Programma Poarte Nei de Noardlike Fryske Wâlden is het werkboek voor een toekomstbestendige Kruidhof			gereed		

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Verzelfstandiging en transformatie

Naar aanleiding van verschillende moties is de raad in november 2013 geïnformeerd over een breed onderzoek naar een meer op afstand staande De Kruidhof. Hieruit is er een

businesscase voortgekomen om de mogelijkheden ook in een financieel kader te stellen. Deze visie en vastgestelde Programmaplan zijn de leidraad voor verdere stappen.

Een bouwplan wat betreft de vernieuwbouw is in ontwikkeling. De plannen maken onderdeel uit van het ANNO 1 project "D5-Buitenpost" en sluiten aan bij de herinrichting van het Stationsgebied en Centrumgebied.

Een projectaanvraag in het kader van het Europese NSR programma Interreg B is ingediend. Naar verwachting eind september 2016 is duidelijk of deze is toegekend. Er worden in 2017 verschillende businesscases aan het college aangeboden op het gebied van horeca, plantenverkoop, entree en museale activiteiten.

KH2018

Ondanks de perikelen in de organisatie van KH 2018, zetten we in op deelname aan KH 2018 om biodiversiteit in de meest ruime zin van het woord vorm te geven. Onder de noemer `Silence of the Bees` breiden we evenementen en exposities voor om in 2018 vele nieuwe bezoekers te verwelkomen. We werken aan "De Kruidentuin van de Toekomst" om bezoekers een ware kruidenervaring mee te kunnen geven.

Dagbesteding

De Kruidhof is voornemens in te zetten op de uitvoering van dagbesteding in het kader van de WMO. Daarvoor biedt de Kruidhof uitstekende mogelijkheden, in combinatie met de exploitatie van de Botanische Tuin. Deze zal als een apart in te richten werkeenheden worden uitgevoerd. Het te verwachten exploitatieresultaat van de dagbesteding ad € 150.000 per jaar compenseert de niet te realiseren stelposten in de begroting. Het uiteindelijke financiële resultaat is afhankelijk van de vraag naar dagbestedingsactiviteiten in deze setting. Dit zal het komende jaar worden uitgewerkt.

Verbonden partijen

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

De FUMO is een gemeenschappelijke regeling en werkt sinds 1 januari 2014 in opdracht van haar deelnemers, de Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. De FUMO is een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) die taken uitvoert op het gebied van het omgevingsrecht en werkt nauw samen met al haar partners in de keten van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-keten). Ze schrijven vergunningen, houden toezicht bij bedrijven en handhaven waar nodig. Daarnaast geven ze specialistisch advies op het gebied van licht, geluid, trillingen, bodem, energie, externe veiligheid en juridische zaken.

Welstandscommissie Hûs & Hiem

De gemeenschappelijke regeling, Hûs en Hiem, welstandsadvies en monumentenzorg, heeft ten doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Voor de gemeente Achtkarspelen gaat het voornamelijk om het geven van welstandsadviezen.

Beleidsnotities

- Welstandsnota (januari 2010)
- Beleidsplan Toezicht en Handhaving Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (2013)
- Nota bodembeheer (september 2012)
- Achtkarspelen 'Duorsum en Belutsen' 2014 – 2018 (januari 2015)
- Woonvisie gemeente Achtkarspelen – Wonen voor jong en oud (december 2014)
- Structuurvisie – Samen leven in Achtkarspelen (januari 2013)
- Visie ruimtelijke kwaliteit Buitengebied Achtkarspelen (maart 2014)
- Wonen en mantelzorg in Achtkarspelen (januari 2014) – door gewijzigde landelijke regelgeving niet langer actueel.
- Welstandskader Surhuisterveen-centrum (2010)
- Ontwikkelingsvisie en welstandskader Buitenpost centrum (2011)
- Reclamebeleid (2012)

Op regionale schaal

- De Agenda voor Noordoost Fryslân 2016-2020
- Kampeerbeleid NOFA+ (maart 2009)
- 'Land en water verbonden' Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025 (september 2013)
- Sociaal-economisch Masterplan Noordoost Fryslân (mei 2010)
- Regionale duurzaamheidsvisie

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	42,2 (2015)
Bruto Gemeentelijk Product	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.	71 (2013)
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	130,3 (2015)
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen x € 1.000	159 (2016)
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	4% (2014)

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Werken	527 N	387 N	248 N	182 N	229 N	229 N	230 N
Recreatie en toerisme	0	388 N	202 N	202 N	197 N	196 N	196 N
Vergunningverlening	697 N	999 N	1.049 N	953 N	1.034 N	1.034 N	1.034 N
Wonen	828 N	551 N	577 N	362 N	577 N	577 N	577 N
Ruimtelijk beleid	754 N	822 N	615 N	457 N	609 N	603 N	590 N
Duurzame ontwikkeling	33 N	298 N	57 N	57 N	57 N	57 N	57 N
Kruidhof	475 N	334 N	333 N	319 N	443 N	444 N	445 N
Bougrondexploitatie	1.998 N	1.318 N	1.292 N	400 N	1.043 N	704 N	582 N
Uitvoeringskosten	1.110 N	361 N	375 N	375 N	375 N	375 N	375 N
Totaal Lasten	6.422 N	5.458 N	4.748 N	3.307 N	4.565 N	4.219 N	4.086 N
Werken	174 V	59 V	6 V	6 V	6 V	6 V	6 V
Recreatie en toerisme	0	0	0	0	0	0	0
Vergunningverlening	24 V	501 V	383 V	383 V	384 V	385 V	386 V
Wonen	280 V	25 V	5 V	0	5 V	5 V	5 V
Ruimtelijk beleid	386 V	359 V	179 V	0	174 V	168 V	155 V
Duurzame ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Kruidhof	203 V	126 V	126 V	126 V	386 V	387 V	387 V
Bougrondexploitatie	2.641 V	1.217 V	1.675 V	0	1.584 V	691 V	955 V
Uitvoeringskosten	676 V	534 V	561 V	561 V	561 V	561 V	561 V
Totaal Baten	4.384 V	2.821 V	2.935 V	1.076 V	3.100 V	2.203 V	2.455 V
Saldo voor resultaatbestemming	2.038 N	2.637 N	1.813 N	2.231 N	1.465 N	2.016 N	1.631 N
Bougrondexploitatie	500 N	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	100 N	2 N	420 N	0	578 N	75 N	500 N
Totaal Lasten (reservemutaties)	600 N	2 N	420 N	0	578 N	75 N	500 N
Bougrondexploitatie	698 V	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	1.003 V	1.447 V	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	1.701 V	1.447 V	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	937 N	1.192 N	2.233 N	2.231 N	2.043 N	2.092 N	2.132 N

Verklaring verschillen

Hier wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard.

Toelichting verschillen	Versillen (x €1.000)
<u>Werken</u>	
1. Eenmalige budgetten 2016 – overlopende posten	24 V
2. Budget onderzoek glasvezel eenmalig 2016	55 V
3. Kadernota 2017 – tegengaan leegstand detailhandel eenmalig 2017	20 N
4. Budget glasvezel overgegaan naar Informatiebeheer	13 V
5. Kadernota 2017 – bezuiniging bevorderen industrie en economische stimulering	5 V
6. Kosten weekmarkten	4 N
7. Kapitaallasten	13 V
Saldo	86 V
<u>Recreatie en toerisme</u>	
1. Eenmalige budgetten 2016 – overlopende posten	136 V
2. Eenmalig budget vaarplan 2016	15 V
3. salariskosten	35 V
Saldo	186 V
<u>Vergunningverlening</u>	
1. Kadernota 2017 - Inwerkingtreding wet VTH eenmalig budget 2017	15 N
2. Hoger budget verpauperde panden t.o.v. 2016	18 N
3. Bijdrage WM team toezicht handhaving en veiligheid	40 V
4. Bijdrage WM team vergunningen	62 N
5. Hogere salariskosten	17 N
6. Lagere rente leningen starters	10 V
7. Lagere rente duurzaamheidsleningen	12 V
8. Kadernota 2017 - Hogere leges vergunningen	5 V
9. Kadernota 2017 – lagere bouwleges	123 N
Saldo	168 N
<u>Wonen</u>	
1. Voor vervallen GBKN bijdragen hebben we voor 2017 een bijdrage ontvangen uit gemeentefonds (grootschalige basiskaarten)	10 N
2. Vervallen kosten GKBN	25 V
3. Vervallen inkomsten GKBN	20 N
4. Hogere bijdrage WM team toezicht handhaving en veiligheid	3 N
5. Kadernota 2017 – hogere bijdrage FUMO	43 N
6. Eenmalig budget energie uit hout – overlopende post	5 V
Saldo	46 N
<u>Ruimtelijk beleid</u>	
1. Lagere rentelasten woon-ruimtelijke voorzieningen	135 V
2. Lagere rente doorberekening geldleningen woon-ruimtelijke voorzieningen	135 N
3. Eenmalige bedragen 2016 – overlopende posten	63 V
4. Eenmalige kosten ontwikkeling visie centrum Surhuisterveen 2016	25 V
5. Voorbereiden omgevingswet	25 V
6. Hogere salariskosten ruimtelijke plannen	41 N
7. Kadernota 2017 – hogere leges partiële herziening	5 V
8. Eenmalige beschikking reserve herziening bestemmingsplannen	50 N
Saldo	27 V

<u>Duurzame ontwikkeling</u>		
1. Eenmalige bedragen 2016 – overlopende posten		241 V
	Saldo	241 V
<u>Kruidhof</u>		
1. Budgetten Vorming & Opleiding en Inhuur personeel bij ziekte e.d. per 2017 centraal geraamd, als onderdeel van de afdeling Beheer, in programma 5		2 N
	Saldo	2 N
<u>Bouwgrondexploitatie</u>		
1. Stelpost besparingen 2016		20 V
2. Opbrengst eenmalige grondverkopen		418 V
3. salariskosten		46 V
	Saldo	484 V
<u>Uitvoeringskosten</u>		
1. Hogere salariskosten infra		14 N
2. Hogere dekking uren infra		27 V
	Saldo	13 V
<u>Reserves</u>		
3. Storting reserve ontwikkelingsfonds		418 N
4. Beschikking reserve ontwikkelingsfonds 2016		1.447 N
	Saldo	1.865 N

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Detailhandel – tegengaan leegstand		20 N			
Toeristische voorziening Skûlenboarch Westkern		15 N			
Inwerkingtreding wet VTH		15 N			

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland. De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investerings -bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Investerings					
Wandel- en fietsroutes	165	0	7	7	7

Programma 7 - Veiligheid

Portefeuillehouder: G. Gerbrandy

Veiligheid is de aanwezigheid van orde en rust in het publieke domein en van de bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen. Onveiligheid is te omschrijven als alles wat hier inbreuk op maakt. Die inbreuk kan feitelijke aantasting (objectief) betreffen, maar ook het gevoel van onveiligheid (subjectief) zijn.

Integraal veiligheidsbeleid is beleid dat alle veiligheidsvelden bestrijkt, interne en externe partners bij de aanpak betreft en de organisatie van het beleid borgt. Hierbij proberen alle betrokken partijen gezamenlijk te komen tot een veiligere samenleving.

De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben in de gezamenlijke veiligheidsnotitie de volgende gezamenlijke doelstelling vastgesteld voor de periode 2014-2018: Inwoners, bezoekers, ondernemers en werknemers in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel voelen zich veilig en zijn bereid mee te werken aan dit (subjectieve) veiligheidsgevoel en de leefbaarheid die hiermee gepaard gaat. Waarbij ook de objectieve veiligheid zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

Feiligens Foarop

- Veilige woon- en leefomgeving
- Verbinding veiligheid en sociaal domein: de burger de passende hulp bieden
- Samenwerking externe veiligheidspartners: versterken en continueren samenwerking

Veilige woon- en leefomgeving.

Dit thema bundelt veiligheidsthema's die direct met de alledaagse kwaliteit van wonen en leven in buurten en wijken te maken hebben. Hieronder valt de sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid. Thema's zijn bijvoorbeeld vandalisme, woninginbraken en huiselijk geweld.

Wat willen we bereiken?

- Burgers moeten zich blijvend veilig kunnen voelen.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Blijvend veiligheidsgevoel behouden in woonomgeving van de burger d.m.v. buurtbemiddeling	meer dan 50% geslaagde bemiddelingen (gemeente i.s.m. buurtbemiddeling)	1 (in 2015 1 geslaagd traject via dit budget)	>50 %	>55 %	>60 %	>60 %

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- We ontwikkelen in 2017 de inzet van buurtbemiddeling verder.
- We geven uitvoering aan projecten uit het veiligheidsbeleid, zoals een actie gericht op het voorkomen van woninginbraak.

- Op basis van diverse signalen kan worden besloten gezamenlijk met (keten)partners een bepaalde casus op te pakken. Door hierin de samenwerking te zoeken kan een casus vaak effectiever worden aangepakt. Dit varieert van korte contacten tot intensievere langdurige trajecten. De problematiek is soms gerelateerd aan middelenmisbruik (alcohol en/of drugs), maar soms ook aan achterliggende geestelijke problematiek, of andere problematiek (zoals huiselijk geweld).

Verbinding veiligheid en sociaal domein: de burger de passende hulp bieden

Veiligheid is verbonden met het Sociaal Domein. Het is daarom van belang dat er nauw wordt samengewerkt tussen de verschillende programma's. Ook in 2017 wordt volop aansluiting gezocht tussen Veiligheid en het Sociaal Domein.

Wat willen we bereiken?

- Adequate hulpverlening voor de burger en het gezin

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich steeds meer als Zorg- en Veiligheidshuis (bij zorg kan bijvoorbeeld gedacht worden aan problematiek met verwarde personen, zorg voor jeugd, zorg voor ex-gedetineerden). Uit het jaarverslag 2015 van Veiligheidshuis Fryslân blijkt dat de gemeente Achtkarspelen relatief veel casussen inbrengt. In 2015 was dit een totaal van 15 casussen. Ter vergelijking: in buurgemeente Tytsjerksteradiel waren dit 11, in Dongeradeel 9 en in Smallingerland 16. De casussen die worden ingebracht zijn vaak complex van aard en er is sprake van multiproblematiek.

Ook intern zoeken we steeds meer de samenwerking tussen Veiligheid en het Sociaal Domein. Er is nauwe samenwerking met o.a. werk en inkomen, schulddienstverlening, dorpentteams en jeugdteams (aandachtsfunctionarissen) en andere partners (politie, verslavingszorg, woningcorporaties, geestelijke gezondheidszorg, etc).

Niet alle casuïstiek bereikt het Veiligheidshuis. Veel zaken worden lokaal aangepakt. Punt van aandacht is wel dat de aanpak vaak intensief en langdurig is (zowel de zaken die lokaal als via het Veiligheidshuis worden opgepakt). Dit houdt in dat er minder aandacht kan worden besteed aan andere zaken op het gebied van veiligheid. Doordat de zaken genoemd in het veiligheidsbeleid hierdoor minder prioriteit krijgen, zal in 2017 worden bekeken of het veiligheidsbeleid hierop moet worden aangepast.

Samenwerking externe veiligheidspartners: versterken en continueren samenwerking

Werken aan veiligheid doe je niet alleen. We hebben te maken met diverse veiligheidspartners. Hierbij kan gedacht worden aan de Veiligheidsregio, de politie, het Openbaar ministerie, en overige partners.

Wat willen we bereiken?

- Handhaving van wet- en regelgeving meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben
- Strak toezicht op de GR Veiligheid
- Handhaving politiepost in gemeentehuis

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Veiligheidsregio: Op het gebied van crisisbeheersing zetten we in op de versterking van de nieuwe crisisstructuur, waarbij er nu vooral wordt samengewerkt per district.

Brandweer Fryslân zal zich in 2017 onder andere richten op de repressieve slagkracht en paraatheid (onderdeel van project Dekkingsplan 2.0).

Politiepost: Naast de reguliere bezetting van de politiepost, maken ook steeds meer andere medewerkers van de politie gebruik van de politiepost in het gemeentehuis.

Verbonden partijen

Op grond van wettelijke verplichtingen is de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân (GR VRF) tot stand gekomen. Voor het Programma Veiligheid zijn voornamelijk de taken van het Algemeen Bestuur en de taken van de Bestuurscommissie Veiligheid van belang. Het Algemeen Bestuur beslist over de algemene en financiële kaders voor de gehele Veiligheidsregio Fryslân, dus zowel voor veiligheid als gezondheid. De Bestuurscommissie Veiligheid beslist over alle inhoudelijke zaken met betrekking tot veiligheid. Daarnaast is er nog een Bestuurscommissie Gezondheid. De taken op het gebied van Gezondheid vallen onder Programma 3.

De (wettelijke) taken die zijn neergelegd bij de Veiligheidsregio zijn voor Programma Veiligheid onder andere de brandweezorg en de regionale crisisbeheersing. Ook in 2017 wordt strak toegezien op de inhoud en de financiën met betrekking tot Veiligheid.

Beleidsnotities

"Feiligens yn 'e Wâlden, 2014-2018", vastgesteld in de raadsvergadering van 3 oktober 2013.

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	68,8 (2014)
Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.	0 (2014)
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	0,4 (2015)
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	3,7 (2015)
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.	1,2 (2015)
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	4,6 (2015)

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Veilige woon- en leefomgeving	243 N	215 N	207 N	207 N	207 N	207 N	207 N
Samenwerking externe veiligheidspartners	1.017 N	1.096 N	1.266 N	0	1.375 N	1.389 N	1.404 N
Totaal Lasten	1.260 N	1.311 N	1.473 N	207 N	1.582 N	1.596 N	1.611 N
Veilige woon- en leefomgeving	48 V	0	0	0	0	0	0
Samenwerking externe veiligheidspartners	102 V	6 V	44 V	0	44 V	44 V	44 V
Totaal Baten	150 V	6 V	44 V	0	44 V	44 V	44 V
Saldo voor resultaatbestemming	1.110 N	1.305 N	1.429 N	207 N	1.538 N	1.552 N	1.567 N
-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	1.110 N	1.305 N	1.429 N	207 N	1.538 N	1.552 N	1.567 N

Verklaring verschillen

Hier wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard.

Toelichting verschillen	Versillen (x €1.000)
<u>Veilige woon- en leefomgeving</u>	
1. Salariskosten	10 V
2. Subsidies bezuiniging kadernota 2017	1 V
3. Buurtbemiddeling	3 N
Saldo	8 V
<u>Samenwerking externe veiligheidspartners</u>	
1. Crisisbeheersing bezuiniging kadernota 2017	4 V
2. Hogere bijdrage veiligheidsregio	136 N
Saldo	132 N

Incidentele posten

In dit programma zijn geen incidentele posten opgenomen.

Investeringsen

Voor 2017 staan voor dit programma geen investeringen gepland.

Programma 8 - Dienstverlening

Portefeuillehouder: G. Gerbrandy

Mede door onze dienstverlening willen we het vertrouwen van de burger versterken in de publieksdiensten van de gemeente. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de burger krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

Tsjinstferlienend oan ús mienskip

Goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers door laagdrempelige toegang tot het klantcontactcentrum en het ambtelijk apparaat.

- Het gemeentekantoor is op kantooruren geopend.
- Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor de inwoners
- Wegwerken overbodige regelgeving en bureaucratie
- Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid
- Vergroten van de zeggenschap, bestuurlijk en financieel, op de gemeenschappelijke regelingen

Wat willen we bereiken?

Dienstverlening

Laagdrempelige toegang naar onze dienstverlening voor inwoners en ondernemers. We richten ons meer op de *digitale dienstverlening*. De inwoner kan 24 uur per dag kiezen uit een toenemend productenaanbod. Kan de inwoner hier niet mee uit de voeten, dan wordt hulp aangeboden. In ons gemeentehuis zijn we op kantooruren geopend. We helpen inwoners *steeds meer op afspraak* en zijn daarop aanspreekbaar.

We zorgen ervoor dat we als organisatie *uitstekend telefonisch bereikbaar* zijn. Het telefonie-kanaal staat primair open voor inwonercontacten. Al het telefoonverkeer wat daar niets mee te maken heeft, proberen we over andere communicatiekanalen te leiden. Iedere medewerker is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen bereikbaarheid en is daarop aanspreekbaar. De medewerker wordt daarin gefaciliteerd met de middelen die voor dat doel nodig zijn. Het callcenter wordt ontlast van secretaresse-achtige werkzaamheden van interne aard. Daarnaast wordt het callcenter bij piekbelasting bijgestaan en willen we de klant tijdens het wachten effectief bewust maken van andere mogelijkheden om te communiceren.

De inwoner mag zien binnen welke termijn hij geholpen wordt. We hebben organisatie breed inzicht in de afspraken die zijn gemaakt om ook na te kunnen gaan of ze zijn nagekomen. We zullen de klant daarover informeren en actie als de haalbaarheid van een afgesproken termijn ter discussie staat. De service normen staan daarin centraal.

Aansluiting op mijn overheid

In de ontwikkelingen rondom Mijn Overheid en de aansluiting op de berichten box wil de gemeente niet achter blijven. Waar andere organisaties zoals Belastingdienst, zorgverzekeraars en pensioenfondsen het digitale verkeer met de klant centraal stellen, zal onze organisatie daarin mee gaan. Op het gebied van belastingen, vergunningen en het sociale domein zal dit in 2016 verder worden uitgelijnd. De extra kosten die dit met zich mee zal brengen zullen binnen het programma worden gedekt.

Informatiebeheer

Basisgegevens zijn afkomstig uit een bekende bron en de kwaliteit, volledigheid en betrouwbaarheid zijn hierdoor gegarandeerd. Realiseren van een eenmalige opslag en meervoudig gebruik van basisgegevens voor de dienstverlening en digitalisering. Een betrouwbaar en actueel archief te voeren, zowel analoog als digitaal.

Betere handhaving, opsporing en fraudebestrijding en administratieve lastenverlichting

Eind 2013 is in een Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG de resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" aangenomen. Dit heeft geleid tot het invoeren van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten). De BIG is noodzakelijk, omdat binnen gemeenten een veelheid aan verschillende aanpakken bestaan. Daarnaast zijn er de laatste jaren de nodige incidenten geweest die een betere centrale aanpak dringend noodzakelijk maakten.

Bestuur

Inwoners voelen zich in hun inwonersbelang gehoord en geleid. De gemeente Achtkarspelen is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van het lokale bestuur. Het college zet in de komende periode stappen om de transparantie en inzicht in de resultaten van de gemeentelijke activiteiten te vergroten. Hiervoor wordt gewerkt met benchmarks zoals bijvoorbeeld 'waar staat je gemeente' en 'vensters op bedrijfsvoering'. Zo kunnen wij open en transparant besturen en bieden de raad maximale ruimte kaders te stellen en controle uit te oefenen. Uiteraard biedt het ook de mogelijkheid om bij te sturen op de kwaliteit van ons lokaal bestuur.

Het bestuur stimuleert en faciliteert initiatieven van inwoners zoveel mogelijk. Daarnaast is het in Programma Gebiedsgericht Werken en Burgerparticipatie in 2017 van invloed op de werking van het lokale bestuur. Daarin krijgen projecten en activiteiten als Rjocht van Sprekken, Werkgroep Raad van de Toekomst, de rol van plaatselijke belang, burgerparticipatie en burgerinitiatieven een plaats en samenhang. Dit programma zal de komende jaren richting geven aan een nieuwe manier van (net-)werken van de ambtelijke organisatie.

Gemeentelijke taken worden in samenwerking met andere gemeenten uitgevoerd als dat meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt en de invloed van inwoners en gemeenteraden verzekerd is. Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid. Om de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers ook voor de toekomst te garanderen wordt nauw samengewerkt met Tytsjerksteradiel, en andere Friese gemeenten.

Om ruimte te creëren in de gemeentelijke begroting en voor initiatiefrijke inwoners wordt in 2015 een programma gestart om overbodige regelgeving zowel intern als extern te verminderen. Om het gemeentehuis ook vooral het huis van de gemeente te laten zijn wordt onderzocht welke mogelijkheden aan inwoners, verenigingen en bedrijven kunnen worden geboden om gebruik te maken van de aanwezige voorzieningen.

Om als college en raad meer zeggenschap te hebben, zowel bestuurlijk als financieel, op de gemeentelijke regelingen, wordt in de ambtelijke organisatie per gemeenschappelijke regeling een verantwoordelijke ambtelijke accounthouder aangewezen om op de juiste momenten en op de juiste manier invloed uit te oefenen. Zij toetsen ook of de

gemeenschappelijke regeling en samenwerking meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt naast de invloed van de gemeenteraad en het college, de invloed van de inwoners verzekerd.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat.	Telefonische bereikbaarheid 8k-td.	95% (maart 2015)	95%	95%	95%	95%
	% inkomende telefoontjes (binnen kantoortijden) dat binnen 30 seconden wordt opgenomen.	60%	80%	80%	80%	80%
	% inkomende telefoontjes waar direct antwoord op wordt gegeven	50%	70%	70%	75%	75%
	% afhandeling aanvragen binnen servicenormen	Nulmeting in 2016				
	%Telefoontjes worden in het KCC in het Frysk aangenomen.	99%	100%	100%	100%	100%
Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van basisgegevens	Behalen audits op basisregistraties	Audits worden vanaf 2015 afgenomen	100%	100%	100%	100%

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Telefonische bereikbaarheid

Het aantal telefoontjes dat onze organisatie ontvangt blijft naar verwachting gelijk als voor 2016. De aard van de telefoontjes verandert wel. De gemiddelde gespreksduur neemt toe omdat de vraagstelling complexer is geworden en meer persoons-aangelegenheden betreffen. Zeker met de komst van het Sociaal Domein is dit merkbaar. Eenvoudige, informatieve of niet- persoonsaangelegenheden haalt de burger steeds meer en beter van internet. Onze websites zijn daartoe steeds beter uitgerust. De telefonische bereikbaarheid is echter niet toereikend om aan deze veranderende vraag te voldoen. Bij onvoorzienbaar meer drukte of in piektijden is dit merkbaar. De oplossingsrichting wordt gezocht in een flexibele inzetbaarheid van een personeelspool die extern wordt beheerd, maar door meerdere gemeenten in de regio wordt gedeeld. Deze inzet vraagt een inzet van jaarlijks € 20.000.

Organiseren van de klantreis

De zeggenschap van de burger over wat hij belangrijk vindt in de gemeentelijke dienstverlening krijgt vorm met de zogenaamde klantreis. De klantreis is een initiatief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, ondersteund door KING (Kwaliteit Instituut Nederlandse Gemeenten) en wordt breeduit operationeel gemaakt door tal van gemeenten. Als voorbeeld in het bedrijfsleven geldt de NS. De klantreis houdt in dat de gemeente alles wat de klant meemaakt in het contact met de gemeente in beeld heeft en daar verbeterpunten voor de dienstverlening uit haalt. Essentie van de klantreis is dat de dienstverlening wordt aangepast in datgene wat de burger werkelijk ervaart en niet in datgene wat de gemeente veronderstelt dat de burger ervaart.

Moderne ICT facilitering

Op basis van nieuwe kaders zal worden bepaald welke ICT-middelen beschikbaar worden gesteld aan medewerkers en bestuurders, op kantoor en daarbuiten bv. bij de klant, zodat plaats- en tijdonafhankelijk gewerkt kan worden. Wanneer uitgifte en vervanging van ICT-middelen nodig is zal dit gebeuren binnen de gestelde kaders zodat geleidelijk kan worden doorontwikkeld naar het gewenste faciliteringsniveau.

Uitbouw stelsel basisregistraties

Het stelsel basisregistraties is landelijk al in gebruik maar wordt nog steeds verder doorontwikkeld. De lokale activiteiten en ontwikkelingen zijn daar een afgeleide van. Voor 2017 geplande activiteiten betreffen de (afronding van de) aansluiting van de WOZ op de landelijke voorziening, de modernisering van de Basisregistratie Personen (BRP), en het optimaliseren en ontsluiten van de diverse koppelingen tussen registraties en systemen.

Zaakgericht werken

In 2016 zal naar verwacht worden gestart met een marktverkenning en een aanbesteding voor een nieuw gezamenlijk zaakstelsel ter vervanging van het huidige stelsel Cosa. In 2017 zal dit nieuwe zaakstelsel worden ingevoerd in TD en 8K, zowel DO's als WM. Dat betreft naast de technische implementatie ook het herontwerpen en opnieuw inregelen van de bedrijfsprocessen. Dit zal een positief effect hebben op de efficiëntie en harmonisatie van de bedrijfsvoering en draagt in brede zin bij aan de digitaliseringsagenda van de gemeenten.

Informatiebeveiliging

Invoeren van de Baseline Informatievoorziening Gemeenten (BIG). Doelen van de BIG zijn:

- Gemeenten op een vergelijkbare manier efficiënt te laten werken met informatiebeveiliging. Gemeenten een hulpmiddel te geven om alle eisen op het gebied van IB te kunnen voldoen
- De auditlast bij gemeenten te verminderen

Gemeenten een aantoonbaar betrouwbare partner te laten zijn en Gemeenten in control brengen

In control brengen betekent dat de gemeente weet welke maatregelen zijn ingevoerd, welke maatregelen nog zijn in te voeren of dat maatregelen niet van toepassing zijn en dat hierover verantwoording kan worden afgelegd.

Het streven van het ministerie Binnenlandse Zaken is om de BIG bij alle gemeenten eind 2017 te hebben ingevoerd. In 2015 wordt op basis van een gehouden GAB-analyse (een methode om een vergelijking te maken tussen een bestaande en een gewenste situatie) en impactanalyse een actueel Informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Dit is inclusief een planning met te nemen maatregelen en een project opzet tot eind 2017. De hieruit voortvloeiende implementatiekosten worden binnen de bestaande ter beschikking gestelde middelen opgevangen.

Modern en efficiënt werken

"De workload van handhaving vereist een goede registratie van werkzaamheden die een moderne en efficiënte manier van werken mogelijk maakt. Er zijn nu veel verschillende en ook slecht of niet werkende systemen in gebruik. Dit gaat ten koste van de correcte en transparante afhandeling van zaken. Ook bemoeilijkt dit een goede in- en externe afstemming (WABO-vergunningen, politie, Wetterskip en FUMO).

Het ontwikkelen van digitale handhaving is een speerpunt voor de komende tijd. Ten behoeve van goede ondersteunende webbased software moet rekening worden gehouden met een investering van € 8.000 op jaarbasis.

Het Tytsjerksteradiel-aandeel wordt dan € 4.000.

Besparingen

Leges rijbewijzen

Vanaf 1 oktober 1986 is de geldigheid van rijbewijzen omhoog gegaan van 5 naar 10 jaar. Vanaf 1 oktober 1991 betekende dat dat er minder rijbewijzen werden verstrekt. Van 1 oktober 1996 weer meer rijbewijzen. Deze cyclus houdt in dat er vanaf 1 oktober 2016 weer meer rijbewijzen worden verstrekt. De meeropbrengst bedraagt € 20.000.

Besparing kapitaalslasten ICT-begroting

In 2015 en 2016 is gewerkt aan centralisatie van het budgetbeheer op ICT-middelen binnen team Informatie-beheer. De ICT-begroting is vereenvoudigd en opnieuw opgebouwd op basis van nacalculatie over de afgelopen jaren. Dit heeft geleid tot een inkrimping van het totale budgettaire volume die leidt tot een besparing op de kapitaalslasten ter grootte van € 35.000 in 2016 en € 50.000 in 2017.

Portokosten Een herverdeling van portokosten binnen het Sociaal Domein en de verdere digitalisering van de uitgaande documentstromen levert een besparing op van € 25.000 aan portokosten.

Verbonden partijen

Hier wordt aangegeven hoe er naar gestreefd wordt om de maatschappelijke effecten te realiseren via inschakeling van de verbonden partij.

Beleidsnotities

Concept Dienstverlening 2.0, juni 2013.

Beleidsindicatoren BBV

In het schema hieronder zijn door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven beleidsindicatoren te zien. Deze indicatoren moeten alle gemeenten opnemen in de programmabegroting, waardoor deze met elkaar te vergelijken zijn. Ook worden hiermee de jaarlijkse ontwikkelingen in beeld gebracht. De indicatoren en bijbehorende waarden staan in: www.waarstaatjegemeente.nl

Onderwerp	Indicator	Huidige waarde (jaar)
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	3,10 (2016)
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	3,35 (2016)
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	8% (2016)
Overhead	% van totale lasten	11% (2016)

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloed- baar	2018	2019	2020
KCC	1.858 N	1.112 N	1.123 N	873 N	1.123 N	1.190 N	1.082 N
Informatiebeheer	1.035 N	1.257 N	1.282 N	1.128 N	1.295 N	1.288 N	1.258 N
Bestuur	2.390 N	959 N	945 N	635 N	904 N	880 N	880 N
Bedrijfsvoering	4.879 N	106 N	493 N	0	285 N	169 N	169 N
Totaal Lasten	10.162 N	3.434 N	3843 N	2.636 N	3607 N	3527 N	3.389 N
KCC	472 V	377 V	397 V	397 V	397 V	397 V	397 V
Informatiebeheer	4 V	0	14 V	0	14 V	14 V	14 V
Bestuur	24 V	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	166 V	51 V	52 V	0	52 V	52 V	52 V
Totaal Baten	666 V	428 V	463 V	397 V	463 V	463 V	463 V
Saldo voor resultaatbestemming	9.496 N	3.006 N	3.380 N	2.239 N	3.144 N	3.064 N	2.926 N
Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering – flankerend beleid	0	121 V	324 V	324 V	55 V	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	0	121 V	324 V	324 V	55 V	0	0
Saldo na resultaatbestemming	9.496 N	2.885 N	3.056 N	1.915 N	3.089 N	3.064 N	2.926 N

Verklaring verschillen

Hier wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard.

Toelichting verschillen	Versillen (x €1.000)
KCC	
1. Salariskosten telefonie	4 V
2. Rijksleges rijbewijzen	6 V
3. Hogere leges rijbewijzen	20 V
4. Kosten verkiezingen	4 V
5. Kadernota bereikbaarheid	20 N
6. Opleidingen	5 N
Saldo	9 V
Informatiebeheer	
1. Samenwerking glasvezel NOF	28 N
2. Bijdragen samenwerking glasvezel van deelnemende gemeenten – stond in programma 6 product 6101 Bedrijfsmatige activiteiten	14 V
3. Overige kosten informatiebeheer	3 V
Saldo	11 N
Bestuur	
1. Salariskosten bestuur	14 N
2. Wachtgelden en pensioenen bestuurders	66 V
3. Eenmalige kosten verkiezingen	4 N
4. Motie jongerenraad eenmalig	2 N
5. Kosten griffie	9 N
6. Salariskosten concern	20 V
7. Saldo besparingen loonkosten	43 N
Saldo	14 V
Bedrijfsvoering	
1. Algemene verzekeringen	10 N
2. Salariskosten flankerend beleid	324 N
3. Budget flankerend beleid – overheveling uit product HRM	53 N
Saldo	387 N
Uit reserve flankerend beleid	324 V

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Raad kosten verkiezingen	Alg reserve	4 N	6 N		
Raad jongerenraad	Alg reserve	2 N			
Bestuur wachtgelden	Alg reserve	67 N	23 N		

Investerings

Investering	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Investerings					
ICT hardware	103	0	21	21	21
ICT software	119	0	17	17	17
Vervanging GBA-systeem	116	0	17	17	17

Overhead

Een van de uitgangspunten bij de vernieuwing van het BBV (Besluit Begroting Verantwoording) is een betere vergelijkbaarheid tussen de gemeenten. Een van de hiertoe behorende onderdelen is een beter inzicht in de overhead. Hiervoor is in het programmaplan een apart overzicht van de kosten van de overhead opgenomen. In de programma's worden voortaan alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het overzicht van de overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De meeste kosten aan overhead worden gemaakt in de samen met Tot dit onderdeel behoort de directie, MT, aandeel in de kosten van de teamopbouwers Tytsjerksteradiel gevormde werkmaatschappij. Gezamenlijk wordt hierbij de sturing op de bedrijfsvoering uitgevoerd.

Het nieuwe taakveld 0.6 Overhead bestaat uit de volgende onderdelen.

1. Hiërarchische leidinggevenden

Het betreft hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Zij hebben een personele verantwoordelijkheid waaronder het voeren van functioneringsgesprekken. Deze leidinggevenden nemen niet rechtstreeks deel aan het inhoudelijke proces.

Tot dit onderdeel behoort de directie, MT, aandeel in de kosten van de teamopbouwers in de werkmaatschappij en de leidinggevenden in de afdeling beheer.

Projectleiding en coördinatoren hebben en directe sturing op de inhoud en behoren daartoe niet tot de overhead.

2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie

Met ingang van 2017 wordt de financiële administratie ingericht op basis van de nieuwe BBV (Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies) -uitgangspunten. Essentiële wijziging is dat er een apart programma overhead gaat bestaan. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten die gericht zijn op de externe klant, in de betreffende taakvelden moeten worden geregistreerd. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord, waarmee de informatievoorziening naar bijvoorbeeld de raad vergroot.

In 2017 wordt het elektronisch factureren verder vormgegeven. Het gaat o.a. om het elektronisch in behandeling nemen van facturen, zelf elektronisch factureren en ook ondernemers stimuleren tot e-facturatie.

Verder zullen werkprocessen op de financiële administratie verder worden geoptimaliseerd, mede door de samenwerking met Tytsjerksteradiel, zodat uiteindelijk de formatieve bezuiniging op 1 januari 2018 wordt bereikt.

De administratie werkzaamheden behoren tot het team Administratie en belastingen.

De financieel adviseurs zijn faciliterend aan de vak inhoudelijke beleidsmedewerkers en de leidinggevenden en het college.

3. HRM

Onder HRM vallen de beleidsadviseurs, de personeels- en salarisadministratie en de personele budgetten ter ondersteuning van de gemeentelijke organisaties.

De HRM adviseurs zijn faciliterend aan de medewerkers en de leidinggevenden en college.

De ambitie en visie van de dragende organisaties Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen en de gezamenlijke werkmaatschappij 8KTD is leidend voor het toekomstige HRM-beleid. In 2015 is hier bij de plaatsing van het (ver)nieuwde HRM Team de eerste stap en voor de volgende jaren betekent dit:

Medewerker en organisatie

Binnen alle drie de organisaties gaan we ervoor om ieders talenten te herkennen en te erkennen en is er de mogelijkheid om tot ontwikkeling te komen. Hiervoor is Slagwerk in het leven geroepen. Bij Slagwerk vinden gesprekken plaats met medewerkers die zich verder willen ontwikkelen. En wordt gekeken naar ieders talenten en mogelijkheden.

Eigen verantwoordelijkheid

In een lerende organisatie met een professionele cultuur nemen medewerkers nadrukkelijk eigen verantwoordelijkheid. Eigen verantwoordelijkheid om bij te dragen aan concrete resultaten en daarbij aan de eigen ontwikkeling. Iedereen neemt qua professionaliteit de verantwoordelijkheid om bij te blijven in de tijd waar de ontwikkelingen binnen de organisatie en het vakgebied soms razendsnel gaan.

Strategische PersoneelsPlanning (SPP)

Om invulling te kunnen geven aan duurzame inzetbaarheid is het nodig tijdig inzicht te krijgen op kwetsbare posities in de organisatie. Welke kennis is nodig over x jaar en hoe gaan we die verwerven, zowel organisatiebreed als in de teams. SPP combineert informatie uit het personeelsinformatiesysteem (verloopcijfers) met inzichten van het management over ontwikkelingen op het aandachtsgebied en organisatiebrede ontwikkelingen.

Opleiden

Om invulling te kunnen geven aan onze ambities zijn goede opleidingsfaciliteiten in brede zin van groot belang. In 2016 is het opleidingsbeleid opgesteld en vastgesteld voor de drie organisaties. Dit zal in de komende jaren worden uitgerold.

Medezeggenschap

Het GGO en de gezamenlijke OR zijn gesprekspartner van de bestuurder in de ontwikkeling van het beleid; denkt mee, geeft feedback en komt met initiatieven. Daarnaast organiseert de OR een effectieve verbinding met het personeel om gefundeerd de belangen van het personeel te kunnen behartigen.

4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement)

De inkoop- en contractmanagement adviseurs zijn faciliterend aan de medewerkers van de vakafdeling die zelf de producten inkopen.

Voor de werkzaamheden van inkoop is een afzonderlijk budget beschikbaar.

5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie

De communicatie adviseurs zijn faciliterend aan de vakinhoudelijke beleidsmedewerkers en de leidinggevenden en het college.

Projectcommunicatie en medewerkers werkzaam bij een projectbureau behoren niet tot het onderdeel overhead.

6. Juridische zaken

Het betreft de juridische medewerkers die belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op de afdeling. Hier vallen niet onder de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften en de juristen die primaire taken verrichten bij vergunningverlening.

De juridische adviseurs zijn faciliterend aan de vakinhoudelijke beleidsmedewerkers en de leidinggevenden en het college.

7. Informatievoorziening en automatisering (ICT)

Alleen de ICT van de bedrijfsvoering behoort tot de Overhead. Het is exclusief functioneel beheer van ICT ten behoeve van primaire proces systemen.

Gezamenlijke ICT- en helpdeskfunctie voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel

Om de bedrijfsvoering en de samenwerking te kunnen ondersteunen met goede apparatuur en programmatuur worden apparatuur en programmatuur waar mogelijk samen aangeschaft, beheerd en beschikbaar gesteld voor gebruik door de beide dragende organisaties en de werkmaatschappij. Daarnaast is het van belang een goede helpdesk te voeren voor het ondersteunen van gebruikers.

Informatieveiligheid en beveiliging

De ICT-groep heeft een belangrijke verantwoordelijkheid m.b.t. het veilig beheren, distribueren en gebruiken van gegevens en het voldoen aan alle daarvoor geldende regelgeving als bijv. de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Die verantwoordelijkheid betreft zowel het daarvoor noodzakelijke beleids- als het uitvoeringskader, en het toezicht daar op door de "Chief Information Security Officer" (CISO).

De werkzaamheden vinden plaats binnen het team Informatiebeheer.

8. DIV (digitale informatie voorziening)

Digitalisering van de bedrijfsvoering

Het is een maatschappelijke trend dat werkprocessen en informatie uitwisseling binnen en tussen organisaties in toenemende mate digitaal zijn. De DIV-groep speelt daarbij samen met de ICT groep een begeleidende en ondersteunende rol.

Invoeren en begeleiden Zaakgericht Werken (DIV, ICT)

Zaakgericht werken is een belangrijk instrument voor de realisatie van de digitalisering als hiervoor genoemd. De nog in te richten projectorganisatie zal zich gaan bezighouden met de aanbesteding en implementatie van een nieuw zaakstelsel en het samen met de diverse vakafdelingen inbrengen van digitale werkprocessen in dat stelsel.

De medewerkers van DIV voeren de taken uit in het team Informatievoorziening.

9. Facilitaire zaken

Onder facilitaire zaken verstaan we de huishoudelijke taken, zoals de inkoop van kantoorartikelen, repro, catering, schoonmaak, het beheer van kantoorwerkplekken, veiligheid en toegankelijkheid van het gemeentehuis en het dagelijks onderhoud van het gebouw.

Speerpunten zijn daarbij het inrichten van een vraag gestuurde centrale digitale helpdesk voor de interne dienstverlening voor zowel de werkmaatschappij als de dragende organisaties op het gebied van Facilitair, ICT en HRM en het inrichten van een gezamenlijke Bedrijfshulpverleningsorganisatie.

Deze werkzaamheden behoren tot het team Interne diensten.

10. Huisvesting

Tot de huisvesting behoren o.a. de receptie, beveiliging, catering en gebouwenbeheerders.

De inrichting van beide gemeentehuizen faciliteert het anders werken in een moderne netwerkorganisatie. We willen de gemeentehuizen doorontwikkelen tot toekomstbestendige en gastvrije gemeenschapshuizen. De gemeentehuizen zijn niet alleen ontmoetingsplaats voor medewerkers, maar bieden ook plaats is voor bedrijvigheid en een ontmoetingsplek voor burgers.

11. Bestuurszaken en bestuurs- en managementondersteuning

De bestuurs- en managementondersteuning werkt op basis van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap, waarbij de administratieve ondersteuning aan bestuur, directie en management centraal staan en is afgestemd op ieders gewenste werkwijze. Het waarborgen van een continue ondersteuning is een van de belangrijkste doelstellingen.

De werkzaamheden van het bestuurssecretariaat worden verricht binnen het team Interne diensten.

De raadsgriffie behoort niet tot de overhead maar tot het taakveld 0.1 bestuursorganen.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Hiërarchisch leidinggevenden		862 N	784 N	784 N	754 N	754 N	754 N
Financiën		919 N	887 N	887 N	887 N	887 N	887 N
P&O/HRM		856 N	718 N	718 N	718 N	718 N	718 N
Inkoop		30 N	30 N	30 N	30 N	30 N	30 N
Communicatie		182 N	209 N	209 N	209 N	209 N	209 N
Juridische zaken		149 N	149 N	149 N	149 N	149 N	149 N
ICT (bedrijfsvoering)		1.153 N	1.090 N	596 N	1.108 N	1.117 N	1.105 N
DIV		192 N	245 N	245 N	245 N	245 N	245 N
Facilitaire zaken		622 N	592 N	592 N	592 N	592 N	592 N
Huisvesting		705 N	626 N	149 N	597 N	541 N	536 N
Bestuursondersteuning		171 N	162 N	162 N	162 N	162 N	162 N
Totaal Lasten		5.841 N	5.493 N	4.521 N	5.452 N	5.404 N	5.388 N
Hiërarchisch leidinggevenden		0	0	0	0	0	0
Financiën		0	0	0	0	0	0
P&O/HRM		26 V	26 V	26 V	26 V	26 V	26 V
Inkoop		0	0	0	0	0	0
Communicatie		0	0	0	0	0	0
Juridische zaken		0	0	0	0	0	0
ICT (bedrijfsvoering)		0	0	0	0	0	0
DIV		0	0	0	0	0	0
Facilitaire zaken		0	0	0	0	0	0
Huisvesting		11 V	11 V	11 V	11 V	11 V	11 V
Bestuursondersteuning		0	0	0	0	0	0
Totaal Baten		37 V	37 V	37 V	37 V	37 V	37 V
Saldo voor resultaatbestemming		5.804 N	5.456 N	4.484 N	5.415 N	5.367 N	5.351 N
Totaal Lasten (reservemutaties)		0	0	0	0	0	0
Reserve flankerend beleid		0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)		0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming		5.804 N	5.456 N	4.484 N	5.415 N	5.367 N	5.351 N

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Hier wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard.

Toelichting verschillen	Versillen (x €1.000)
<u>Hiërarchisch leidinggevenden</u>	
1. Lagere salariskosten leidinggevenden	78 V
Saldo	78 V
<u>Financiën</u>	
1. Incidentele advieskosten in 2016	27 V
2. Vervallen perceptiekosten	5 V
Saldo	32 V
<u>P&O/HRM</u>	
1. Kosten voormalig personeel incidenteel 2016	43 V
2. Stelpost overige personeelskosten komt te vervallen	45 V
3. Overige personeelskosten	41 V
4. Voorziening bindingsgelden	9 V
Saldo	138 V
<u>Inkoop</u>	
Saldo	0
<u>Communicatie</u>	
1. Budget advertentie en reclamekosten	21 N
2. Verhoging budget diverse kosten	6 N
Saldo	27 N
<u>Juridische zaken</u>	
Saldo	0
<u>ICT (bedrijfsvoering)</u>	
1. Lagere kapitaallasten	63 V
Saldo	63 V
<u>DIV</u>	
1. Verschuiving salariskosten verschillende teams	53 N
Saldo	53 N
<u>Facilitaire zaken</u>	
1. Verlaging budget portokosten	25 V
2. Salariskosten	5 V
Saldo	30 V
<u>Huisvesting</u>	
1. Lagere kapitaallasten	79 V
Saldo	79 V
<u>Bestuursondersteuning</u>	
1. Lagere salariskosten	9 V
Saldo	9 V

Incidentele posten

In dit programma zijn geen incidentele posten.

Investerings

voor dit programma zijn geen investeringen gepland in 2017.

Algemene dekkingsmiddelen

Dit hoofdstuk behandelt de algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen van de gemeenten zijn die inkomsten waartegenover geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen staan. Het zijn de vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- De opbrengsten van de lokale heffingen;
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- De opbrengsten uit deelnemingen (dividend);
- De rente-inkomsten van de (bestemmings)reserves.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

In onze gemeente zijn drie soorten belastingen die niet gebonden zijn aan producten. Het betreft de onroerende zaakbelasting, de forensenbelasting en de reclamebelasting. In 2016 wordt de precariobelasting hier aan toegevoegd.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
OZB	4.930	5.024	5.249	5.279	5.279	5.279
Forensenbelasting	5	5	5	5	5	5
Reclamebelasting	44	45	45	45	45	45
Precariobelasting	6	169	6	6	6	6

De onroerende zaakbelasting wordt geheven over niet-woningen van gebruikers en de eigenaren. Voor woningen wordt de OZB alleen van eigenaren geheven. Jaarlijks worden de woningen en niet-woningen getaxeerd. Er is een wisselwerking tussen waarde en tarieven om een gelijkmatige aanpassing van het belastingniveau te verkrijgen. In het coalitieprogramma is als uitgangspunt opgenomen:

De begroting voor 2017 moet sluitend zijn. Daarbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de lastendruk voor de inwoners. Als bezuinigingen onontkoombaar zijn, komt het college met concrete voorstellen. Ook voor de (middel-)lange termijn is het streven een sluitende begroting te presenteren.

Om de raad meer eigen autonomie in de eigen inkomsten te verschaffen zijn er plannen om de gemeentelijke heffing van belastingen uit te breiden. Er wordt nagedacht de OZB heffing van gebruikers op woningen weer in te voeren. Ook voor de invoering van een ingezetenenbelasting worden plannen uitgewerkt. Uiteraard zal dit gepaard gaan met een korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

De reclamebelasting belast die bedrijven die een openbare aankondiging (reclame-uiting) hebben die zichtbaar is vanaf de openbare weg. In onze gemeente wordt deze belasting alleen geheven over de ondernemers binnen het daartoe aangewezen gebied van het

centrum Surhuisterveen. De belasting wordt vervolgens ingezet door middel van de vorming van een Ondernemersfonds ten bate van het centrum van Surhuisterveen. Deze uitgaven worden verantwoord in programma 6, Ontwikkeling.

Voor de precariobelasting zijn inmiddels over 2015 en 2016 de eerste bedragen ontvangen. Deze middelen zijn eerst opgenomen in een voorziening in afwachting van de uitspraak in de bezwarenprocedure die tegen de heffing van de precariobelasting zijn gestart.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering heeft betrekking op de algemene middelen die de gemeente ontvangt van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

De hierna genoemde inkomsten zijn gebaseerd op de meicirculaire 2015.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Algemene uitkering	25.668	26.293	25.799	25.872	25.749	25.829
Sociaal domein	17.592	17.387	17.888	17.778	17.502	17.279

In de meicirculaire 2015 is de 2e fase van het groot onderhoud gemeentefonds in gang gezet. Deze 2e fase is nog niet geheel afgerond. In 2015 is een derde deel van de herverdeling van de cluster VHROSV uitgekeerd. In de meicirculaire 2016 is nogmaals een derde deel toegekend. Wat betreft de uitkering van het laatste deel vindt nog nader onderzoek plaats. Het is nog niet geheel duidelijk of het laatste deel wordt uitgekeerd. De overige clusters in de 2e fase groot onderhoud zijn inmiddels wel herverdeeld.

De middelen voor de decentralisaties Wmo, participatie en jeugdzorg zijn inmiddels meerjarig toegekend en bijgesteld op historische basis. Hierboven zijn op basis van de meicirculaire 2016 de toegekende middelen weergegeven. De uitgaven over 2015 en 2016 geven een eerste beeld van de uitgaven die de gemeente kan verwachten. De middelen voor de decentralisaties kunnen hiervoor breed worden ingezet.

Voor de kinderopvang en voorschoolse voorziening voor peuters vanaf 2 jaar zijn extra middelen in het gemeentefonds beschikbaar gesteld. Hiermee is het mogelijk alle peuters van kinderopvang te voorzien.

Dividend

Doordat wij aandelen bezitten van een aantal financiële instellingen, en dus mede-eigenaar zijn, ontvangen wij hier bij winst ook dividend over.

Het betreft voor de algemene dekkingsmiddelen de aandelen in BNG en Eneco.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Eneco	195	200	200	200	200	200
BNG	50	110	100	100	100	100

Het dividend van de BNG is door de lage rentepercentages lager dan voorgaande jaren. De raming in de begroting is hiermee enigszins bijgesteld.

Eneco is voornemens de bedrijfsactiviteiten te concentreren in Zuidwest Nederland en het gasnetwerk in Noordoost Fryslân af te stoten. Eneco is daarover in gesprek met een aantal gegadigden waaronder de gemeenten in Noord Oost Fryslân. Belangstellenden konden voor 1 augustus 2016 een bod uitbrengen op het gasleiding netwerk in NO Fryslân. Daarna zal Eneco bekend maken met welke partij onderhandelingen zullen worden gestart. De verkoop door Eneco van het gasnetwerk zal uiterlijk 1 januari 2018 worden afgerond.

Daarnaast is het verplicht dat Eneco de onderneming moet splitsen in een energiebedrijf en het gasnetwerk. Het gasnetwerk komt dan geheel in handen van Stedin diensten. De komende maanden worden de gemeenten hierover geïnformeerd. Aan het einde van 2016 moet een keuze worden gemaakt hoe om te gaan met het gemeentelijk aandelenpakket. De raad zal hier tijdig over worden geïnformeerd.

In hoeverre de splitsing van Eneco invloed heeft op het dividend zal hierbij nader inzichtelijk worden gemaakt. De dividendopbrengst is nu jaarlijks € 200.000.

Saldo financieringsfunctie/rente eigen reserves

Over het saldo van de reserves werd altijd bespaarde rente berekend. In de nieuwe voorschriften van het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) wordt nadrukkelijk aanbevolen geen rente meer te berekenen over het eigen vermogen. Hiermee wordt er ook geen rentebate meer toegerekend aan de exploitatie. De werkelijke rente die met ingang van 2017 wordt toegerekend over de investeringen moet voortaan jaarlijks gebeuren op basis van een omslagpercentage. De toegerekende rente is hierbij gelijk aan de werkelijk betaalde rente. Hiermee is er geen verschil meer tussen de rente die wordt toegerekend aan de investeringen en het werkelijk rentepercentage. Het saldo van de financieringsfunctie wordt hiermee nihil.

In verband met oversluiten van leningen tegen een lagere rente is er een voordeel ontstaan op de langlopende rente verplichtingen. Dit voordeel is onderstaand in het rentesaldo opgenomen.

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Saldo financieringsfunctie	230	230	230	230

Bespaarde rente	0	0	0	0
-----------------	---	---	---	---

Overige algemene dekkingsmiddelen

Naast eerder genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal posten, die als dekkingsmiddelen zijn ingezet. Zo bevat de begroting een post voor structureel onvoorziene uitgaven.

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Totaal budget	41	92	143	194

Incidentele posten

Naast de structurele beschikking over en storting in reserves kan er incidenteel over de reserves worden beschikt of bedragen toegevoegd. De incidentele bedragen hebben hiermee geen invloed op het structurele begrotingssaldo. Hiermee wordt recht gedaan aan de voorschriften dat de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

De mutaties van de reserves zijn van invloed op het resultaat na bestemming.

De mutaties in de algemene reserves worden zichtbaar gemaakt bij de algemene dekkingsmiddelen.

Binnen de algemene dekkingsmiddelen zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Toevoeging algemene reserve	50	85	35	0

Incidentele inkomsten	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Onttrekking algemene reserve	395	173	54	0

Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie en voorstellen over de gemeentelijke belastingen en heffingen en de belastingdruk voor de inwoners van de gemeente. Lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk beleid en vormen een belangrijk onderdeel van de totale inkomsten van de gemeente. Zo belangrijk dat in de programmabegroting deze aparte paragraaf is opgenomen. De nadere uitwerking van deze paragraaf wordt vormgegeven in het Tarievenboek.

Verlaging van de lastendruk

Eén van de belangrijkste doelstellingen voor de nieuwe raadsperiode is om nadrukkelijk rekening te houden met de lastendruk voor de inwoners. Mede door de gewijzigde richtlijnen in het BBV is het gelukt om deze doelstelling te realiseren; de verlaging van de gemiddelde lastendruk voor de inwoners. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het hefboomeffect. Dit effect ontstaat door een wisselwerking tussen de drie componenten waaruit de lastendruk is opgebouwd: de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de onroerende zaakbelasting.

Volledige kostendekkendheid van de tarieven

A: publiekrechtelijke tarieven

In voorgaande jaren is er een lastenverhoging geweest om de tarieven van de riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend te maken. Het huidige college zet deze trend door, met daarbij de kanttekening dat er conform het coalitieakkoord rekening wordt gehouden met de totale lastendruk van de inwoners. Om te voorkomen dat er een wisseling is in de lastendruk maakt de gemeente gebruik van een egalisatievoorzieningen.

In de systematiek van de leges WABO, huwelijk en reisdocumenten zullen in het vervolg ook andere legestarieven volledig kostendekkend worden gemaakt. In het Tarievenboek wordt dit nader uitgewerkt en inzichtelijk gemaakt.

B: Privaatrechtelijke tarieven

In ons beleid om tarieven volledig kostendekkend te hebben worden we gesteund door wet- en regelgeving. De wet Markt en overheid regelt dat gemeenten voor economische activiteiten ten minste de integrale kostprijs inclusief winststopslag in rekening moeten brengen. Voor ons is dit met name van toepassing op de tarieven voor sporthallen, gymnastieklokalen en welzijnsaccommodaties. Uitgangspunt is dat gebruik betaalbaar blijft en gebruikers, waar nodig, worden gecompenseerd voor de verhoging van de tarieven.

Precariobelasting

Op 16 april 2014 heeft de raad een besluit genomen omtrent de invoer van precario-belasting.

De stand van zaken momenteel is dat één leverancier een aanslag heeft ontvangen en inmiddels heeft betaald. De aanslag met betrekking tot de grootste leverancier is in voorbereiding en richt zich nu op twee hoofdpunten. Het eerste is het reële juridische risico dat met vervaardiging van deze aanslag is gemoeid. Het tweede is de berekening van het juiste bedrag.

In afwachting van de bezwarenprocedure wordt de opbrengst van de precario meteen toegevoegd aan een voorziening.

Kwijtscheldingen

In onze gemeente komen alle inwoners met een inkomen lager dan of gelijk aan het bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding van de OZB, de reinigingsheffingen en de rioolheffingen in aanmerking. Voor de overige heffingen kan geen kwijtschelding worden verleend. Voor 2017 wordt rekening gehouden met een kwijtschelding van in totaal € 282.646.

Taakvelden per heffing

De aan de heffingen toegerekende lasten zijn terug te vinden in de verschillende taakvelden die de nieuwe BBV voorschrijft. Per heffing is daarom een overzicht opgenomen met taakvelden waarvan lasten in de heffing zijn meegenomen.

Heffing	Taakvelden
Afvalstoffenheffing	0.4 Overhead
	0.64 Belastingen overig
	0.8 Overige baten en lasten
	2.1 Verkeer en vervoer
	5.7 Openbaar groen en (openlucht recreatie)
	6.3 Inkomensregelingen
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
Rioolheffing	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
	0.4 Overhead
	0.64 Belastingen overig
	0.8 Overige baten en lasten
	2.1 Verkeer en vervoer
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	5.7 Openbaar groen en (openlucht recreatie)
	6.3 Inkomensregelingen
	7.3 Riolering
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
Leges omgevingsvergunning	0.4 Overhead
	0.64 Belastingen overig
	1.2 Openbare orde en veiligheid
	2.1 Verkeer en vervoer

	5.5 Cultureel erfgoed
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	7.4 Milieubeheer
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.4 Wonen en Bouwen
Leges Burgerzaken	0.2 Burgerzaken
	0.4 Overhead
	0.64 Belastingen overig
	2.1 Verkeer en vervoer
	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
	8.1 Ruimtelijke ordening

Kostendekkendheid en kruissubsidiëring

De gemeente hanteert tarieven voor het verlenen van diensten aan haar burgers. Deze diensten kunnen onderverdeeld worden in drie titels: Algemene dienstverlening, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving en dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn. Het streven is om de kosten van de verleende diensten binnen deze titels zoveel mogelijk te dekken door de opbrengsten binnen de titels. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat de opbrengsten binnen een titel niet hoger mogen zijn dan de kosten. Wanneer er in deze paragraaf tarieven zijn opgenomen die hoger zijn dan bepaald in de gepubliceerde legestabel voor 2017 van Achtkarspelen, dan geldt het tarief wat in de legestabel staat.

Algemene dienstverlening

In onderstaand overzicht is voor de algemene dienstverlening te zien in welke mate de kosten die gemaakt worden om de verschillende diensten te verlenen, gedekt worden door het tarief. Zoals gezegd wordt er gestreefd naar volledige kostendekking binnen een titel. Het centraal bepaalde maximumtarief voor het gemeentelijke kostendeel van rijbewijzen zorgt voor een verlaging van de totale kostendekking. De kosten voor de overige diensten worden, met inachtneming van kruissubsidiëring voor ruim 99% gedekt.

Product	Kosten per product	Tarief	Kostendekkendheid
Paspoorten <18	50,83	51,20	100,73%
Paspoorten	63,96	64,44	100,75%
NIK	48,20	50,40	104,57%
NIK<14	25,73	28,48	110,71%
Huwelijk	370,47	315,00	85,03%
Rijbewijzen	50,55	39,00	77,15%

VOG	48,18	41,35	85,82%
Winkeltijdenwet	35,38	35,43	100,39%
Marktstandplaats	56,60	20,75	36,76%
Loterij- en prijsvraagvergunning	15,70	20,20	128,99%
Speelautomaat 2	84,90	99,70	117,73%
Totaal			92,20%

Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving

Omgevingsvergunningen

De kostendekkendheid van omgevingsvergunningen is licht gedaald ten opzichte van 2016. De leges voor het onderdeel 'bouwen' worden beïnvloed door de mate waarin er vergunningen worden verleend voor kleine bouwwerken of grote bouwwerken. De kleine bouwwerken leveren minder opbrengsten en relatief meer lasten met zich mee, wat de kostendekkendheid doet dalen. Voor 2017 wordt een verschuiving naar kleinere bouwprojecten verwacht. Ook zien we een op termijn dalende behoefte aan extra woningen.

Onderdeel	Lasten per vergunning	Tarief	Kostendekkendheid
Algemeen	246,32	141,14	57%
Aanleggen	512,01	308,86	60%
Brandveilig gebruik	2.017,35	1.533,92	76%
Kappen	253,66	215,79	85%
Monument	201,55	176,91	88%
Bouwen	2.477,46	1.786,92	72%
Projectbesluit	6.195,94	5.666,34	91%
Kruimelgeval/binnenplans	349,12	312,92	90%
Overig	214,68	198,43	92%
Gemiddeld:	1.385,34	1.149,03	83%

Partiële herziening bestemmingsplannen

Soort procedure	Kosten	Opbrengsten	Kostendekkendheid
Eenvoudig	5.357	3.000	56%
Ingrijpend	14.062	6.000	43%

Rioolheffing

Het tarief voor de rioolheffing zal in 2017 dalen met 15,7%. De grootste reden hiervoor is de veranderde systematiek voor de rentetoerekening. De kostendekkendheid stijgt naar 96%.

Activiteit	Toerekening
Personele lasten	323.074
Kapitaallasten	1.012.826
Onderhoud en reparatie	461.080
Planvorming en onderzoek	54.425
Kwijtschelding	119.809
Toerekenbare BTW	152.570
Overig	113.601
Totale lasten	2.237.385

Tarief rioolheffing	Aantal	Tarief	Teruggaaf	Opbrengst	Kostendekking
Rioolaansluitingen	11.460	189,24	8,02	2.076.821	96%
IBA's	363	189,24	8,02	65.784	

Afvalstoffenheffing

Het tarief voor de afvalstoffenheffing zal in 2017 dalen met 2,8%. De grootste reden hiervoor is de veranderde systematiek voor de rentetoerekening. De kostendekkendheid stijgt naar 99%.

Activiteit	Toerekening
Personele lasten	172.007
Inzameling	1.402.354
Verwerking	626.731
Communicatie	6.561
Kwijtschelding	162.837
Toerekenbare BTW	522.587
Overig	129.584
Totaal	3.022.652

Tarief afvalstoffenheffing	Aantal	Tarief	Teruggaaf	Opbrengst	Kostendekking
----------------------------	--------	--------	-----------	-----------	---------------

Meerpersoonshuishoudens	8262	285,31	3,82	2.325.654	99%
Eenpersoonshuishoudens	3279	199,72	2,67	646.099	
Extra containers	74	142,65	1,91	10.415	

Geraamde inkomstenbelastingen en heffingen 2017 ten opzichte van 2016

	2017	2016
OZB	5.248.740	5.023.565
Afvalstoffenheffing	2.982.169	3.033.360
Reinigingsheffingen		110.000
Rioolheffingen	2.142.605	2.518.932
Forensenbelasting	5.436	5.000
Haven- en opslagelden	15.000	15.000
Marktgeden	6.200	6.247
Bouwleges	367.500	490.735
Leges overige vergunningen	15.500	10.500
Leges partiële herziening bestemmingsplannen	21.004	16.004
Leges kapvergunningen	6.266	6.266
Leges burgerzaken	397.000	377.000
Reclamebelasting	45.000	45.000
Totaal	11.252.420	11.657.609

Lokale lastendruk

Lokale lasten 2016: € 785

Lokale lasten 2017: € 755

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's

In de gemeentebegroting worden de baten en lasten opgenomen waarvan bekend is dat hier inkomsten en uitgaven tegenover staan. Met eventuele onzekere uitgaven wordt geen rekening gehouden. Zo ontstaat er een reëel beeld van de verplichtingen die de gemeente met haar beleidskeuzes is aangegaan.

Omdat de kans reëel is dat een aantal onzekerheden wel zal leiden tot uitgaven, wordt een schatting gemaakt van eventuele onvoorziene zaken. Door een risicoanalyse is vrij nauwkeurig in beeld gebracht op welke onderdelen de gemeente risico's kan verwachten. Kleinere bedragen onder de € 50.000,- worden niet in de risicoparagraaf opgenomen. Verder worden alleen risico's in beeld gebracht die kunnen ontstaan door externe factoren die niet zijn afgedekt via verzekeringen, interne beheersmaatregelen, reserves of voorzieningen of de reguliere planning en control-cyclus. Op interne beleidsterreinen kan de gemeente door prioritering in het uitvoeringsprogramma eventuele risico's uit sluiten.

Zo ontstaat er een totaal beeld van de te lopen risico's. Voor deze risico's wordt een deel van onze algemene reserve afgezonderd. Dit deel wordt gebruikt als weerstandsvermogen om onzekere risico's op te kunnen vangen.

In de tabel hieronder worden de risico's benoemd die volgens bovenstaande omschrijving in aanmerking komen voor het weerstandsvermogen. Daarnaast wordt per risico de strategie in beeld gebracht, dit houdt in dat er wordt aangegeven wat de mogelijke ontwikkelingen en scenario's zijn die zich kunnen voordoen. Met daarbij de maatregelen die worden en zijn genomen om financiële consequenties te beheersen.

Vervolgens wordt van de financiële consequenties een inschatting gemaakt van de kans dat het zich zal voordoen uitgedrukt in een percentage.

Status	Incidenteel /structureel	Risico en strategie	Financieel gevolg	Kans van optreden	Benodigd weerstand-vermogen (x € 1.000)
Status: O = ongewijzigd, G = Gewijzigd, V = Vervallen, N = Nieuw					
O	I	<p>Gesubsidieerde instellingen</p> <p><u>Risico:</u></p> <p>De gemeente heeft te maken met een variatie aan gesubsidieerde instellingen, zoals: zwembaden, cultuurcentrum, bibliotheek, maatschappelijk werk, etc.</p> <p>De afgelopen jaren zijn deze instellingen, door de noodzakelijke gemeentelijke bezuinigingsoperaties, geconfronteerd met lagere inkomsten. Daardoor is er een risico dat claims van deze instellingen financieel nadeel voor ons kan betekenen.</p> <p>Organisaties kunnen failliet gaan en de gemeente kan het product in de lucht willen houden, en dat brengt mogelijk (frictie)kosten met zich mee.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>De gemeente sluit overeenkomsten met instellingen die subsidies c.a. van de gemeente ontvangen, waarin productafspraken zijn opgenomen. Tijdens het lopende jaar is regelmatig overleg over de (financiële) voortgang. Het risico dat daardoor financieel gezien iets misgaat wordt daarmee geminimaliseerd.</p>	500.000	20%	100.000
O		<p>Krimp</p> <p><u>Risico's:</u></p> <p>De dalende leerlingaantallen confronteren ons m.n. in het onderwijsveld al een aantal jaren met het sluiten van scholen en concentratie in één vestiging. Dit brengt leegstand met zich mee, de noodzaak om gebouwen te verkopen en uit de opbrengsten daarvan minimaal de kosten van afstoten (o.a. afboeken resterende boekwaarden) te bekostigen.</p> <p>De kans dat vrij vlot verkocht kan worden loopt in een krimpende markt terug. We moeten echter wel afboeken en dat betekent simpelweg een dekingsrisico, zoals verwoord hierachter.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>Ontwikkelen van een actief en breed accommodatiebeleid waarin met de dorpen en betrokken instellingen leegstand en het wegvloeien van menskracht en middelen zo veel mogelijk wordt voorkomen.</p>	2.500.000	15%	375.000

		Op dit moment, september 2016, wordt door ons voortvarend gewerkt aan de achterliggende beleidsnota.			
O		<p>Gemeenschappelijke regelingen (excl. SW Fryslân)</p> <p><u>Risico:</u></p> <p>De gemeente participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Deze regelingen worden beschreven in de paragraaf Verbonden Partijen. De grotere regelingen betreffen de Veiligheidsregio, SW Fryslân en de FUMO.</p> <p>De uitvoering van gezamenlijke beleidsterreinen binnen dergelijke regelingen brengt risico's met zich mee, waarvoor gezamenlijk voor dekking moet worden gezorgd.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>Om er voor te zorgen dat de gemeente zelf de regie blijft voeren wordt er strak toezicht gehouden. Het standpunt van de gemeente wordt zowel ambtelijk (in overlegorganen) als bestuurlijk (in AB-vergaderingen) uitgedragen.</p>	200.000	50%	100.000
G		<p>Sociale werkvoorziening</p> <p><u>Risico:</u></p> <p>Doordat de subsidiebijdrage per SE vanuit het Rijk de komende jaren wordt verlaagd stijgt het tekort op de SW structureel. Om dit beheersbaar te maken wordt de SW de komende jaren afgebouwd. Het gevolg daarvan is o.a. het verplicht afwaarderen door Caparis NV van de huidige boekwaarde van hun gebouwen wegens leegstand en het treffen van regelingen voor het personeel. Door de grote onzekerheden is het verstandig om rekening te houden met een bijdrage van Achtkarspelen in de afbouwkosten van Caparis. De hoogte daarvan is afhankelijk van meerdere factoren. Omdat Achtkarspelen onderdeel is van een GR (samen met 7 andere gemeenten) is de mate en de snelheid van afbouw moeilijk in te schatten. Achtkarspelen gaat in de begroting 2017 uit van een winstdeling van €250.000); Caparis NV genereert positieve resultaten.</p> <p>Dit heeft de volgende risico's: De winstdeling kan alleen plaats vinden wanneer een meerderheid van de aandeelhouders daarmee instemt, de winst zou bijvoorbeeld ook ingezet kunnen worden voor de herstructurering. De herstructurering zal in 2017 meer vorm</p>	1.250.000	80%	1.000.000

		<p>krijgen, dit kan van invloed zijn op het resultaat en daarmee de winstdeling.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>De komende tijd wordt een herstructureringsplan opgesteld, waarmee duidelijker wordt hoe en wanneer de volgende stappen gezet gaan worden in het kader van de afbouw van Caparis.</p>			
G		<p>Sociaal Domein – Jeugdzorg</p> <p><u>Risico's</u></p> <p>Per 2015 zijn taken op o.a. het terrein van de Jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. Er is in deze sprake van leveringsplicht (open einde).</p> <p>Dit, het eigenlijk vrijwel geheel nieuwe pakket aan taken en de door het rijk doorgevoerde efficiencykorting op het beschikbaar budget brengen het risico met zich mee dat het ons niet (direct) lukt het te doen met de beschikbare middelen.</p> <p>Zoals bekend is vooreerst besloten budgetneutraal te begroten, dit tot het moment dat redelijkerwijs helder is wat wij gemiddeld structureel aan uitgaven mogen verwachten.</p> <p>Dit brengt het risico van tekorten met zich mee, die in dit eerste stadium het grootst zijn omdat de samenwerking en de afstemming tussen gemeenten en instellingen nog zijn vorm moet krijgen.</p> <p>Ook voor het jaar 2017 is als uitgangspunt gekozen om de raming op budgettair neutrale wijze te verwerken in de begroting. Er wordt nog steeds druk overleg gevoerd op welke manier voor de toekomst een stabiele uitvoeringsomgeving gerealiseerd kan worden. De bedoeling hiervan is om de zaak "in control" te krijgen. Zolang dit niet het geval is blijven de genoemde risico's en de inschatting van de omvang van het risico bestaan.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>In overleg met onze nieuwe subsidiepartners en bij de inkoop van de provinciaal georganiseerde jeugdzorg door SDF (sociaal domein Fryslân - wordt de komende maanden intensief overlegd. Ons doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • heldere budget- en inkoopafspraken maken met financiële plafonds, 	1.500.000	50%	750.000

		<p>waardoor de gemeente financieel geen (grote) risico's loopt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • de individuele rechthebbende (de burger) krijgt die hulp/verstrekkingen, die bij de persoonlijke situatie past, en; • het continueren van werkgelegenheid bij de subsidiepartners. <p>Voetnoot:</p> <p>SDF is verantwoordelijk voor de provinciale inkoop van jeugdzorg, beleidscoördinatie en administratieve afhandeling facturering voor 24 gemeenten.</p> <p>N.B.: De administratieve afhandeling van facturen is op het moment van het schrijven onderwerp van overleg tussen SDF en de 24 gemeenten.</p>			
G		<p>Gegarandeerde geldleningen</p> <p><u>Risico's</u></p> <p>Gemeenten in Nederland hebben de hoogste rating voor kredietwaardigheid. Zij kunnen daardoor goedkoper geld lenen bij de banken dan private ondernemingen. Omdat woningbouwcorporaties een bijdrage leveren aan de publieke taak hebben wij in het verleden een aantal leningen aangetrokken en deze direct doorgeleend aan de woningbouwcorporatie. Daarmee konden zij meeprofiteren deze gunstige leencondities.</p> <p>Later hebben we een andere constructie gehanteerd, waarbij we niet leningen doorlenen, maar waarbij we direct garant staan. Gevolg is wel dat wij hierdoor het risico lopen dat als de derde partij failliet gaat, de gemeente de betalingsverplichting op zich moet nemen.</p> <p>De risico's zijn klein, aangezien garanties alleen verstrekt worden wanneer zij niet bij derden kunnen worden ondergebracht en als in geval van garantieverlening aan verenigingen c.a. aangetoond is dat zij de betalingsverplichtingen kunnen nakomen. Echter wanneer het risico zich voordoet, kunnen de gevolgen aanzienlijk zijn.</p> <p>Wanneer dit risico zich voordoet, kunnen we met de gereserveerde gelden de gevolgen in het eerste jaar afdekken. De structurele gevolgen worden vervolgens via de eerstvolgende kadernota of door een begrotingswijziging meegenomen.</p>	30.000.000	1%	300.000

		<p><u>Strategie</u></p> <p>De leningen die door de gemeente in het verleden zijn verstrekt worden volgens schema afgelost. Het risico op deze post neemt daardoor jaarlijks af. Via toetsing van het jaarverslag beoordelen we of de risico's stabiel blijven. Ook het risico op in het verleden verstrekte garanties neemt elk jaar af, omdat ook op deze leningen de geldgever volgens schema aflost. Bij garanties in het kader van de woningbouw heeft de gemeente zekerheidsrechten, waardoor dit risico zeer klein is. Via het jaarverslag heeft de gemeente inzicht in de financiële positie van de geldnemer. Bij garanties t.b.v. verenigingen vindt overleg plaats als de bank een achterstandsmelding doet. In die gevallen passen we maatwerk toe om escalatie te voorkomen. Op basis van het verleden is het risico op deze post relatief gering.</p>			
G		<p>Woonrijp maken Vierstromenland Surhuisterveen</p> <p><u>Risico's</u></p> <p>De ontwikkelaar is eigenaar van het toekomstig openbaar gebied en de wijk moet nog woonrijp gemaakt worden. In juli 2016 is de ontwikkelaar failliet gegaan. De gemeente heeft een vordering ingediend bij de curator met betrekking tot de kosten van het woonrijp maken (aanleg wegen, groen en speelvoorzieningen). Gezien de omvang van de vorderingen van preferente schuldeisers is de kans dat deze vordering geheel of gedeeltelijk zal worden voldaan gering. Afwikkeling van het faillissement wordt verwacht in 2017.</p> <p><u>Strategie</u></p> <p>De raad wil bewoners, die al jarenlang in een 'bouwput' wonen, perspectief bieden op een afgeronde woonwijk.</p> <p>De totale kosten van woonrijp maken bedragen € 375.000.</p> <p>In 2015 heeft de gemeente 13 kavels gekocht via een veiling.</p> <p>Verwacht wordt dat met verkoop van deze kavels € 200.000 van de kosten van het woonrijp maken kunnen worden gedekt.</p> <p>Voor het restant van € 175.000 is een reservering opgenomen, verhoogd met € 75.000 voor schade aan infrastructuur</p>	250.000	95%	237.500

N		<p>Niet conform plan kunnen realiseren van voorgenomen besparingen.</p> <p><u>Risico:</u></p> <p>In onze raming staan voor 2017 een aantal op dit moment, september 2016, nog deels of volledig te realiseren stelposten opgenomen met een totale omvang van ca. € 1.000.000.</p> <p>Een aanmerkelijk deel daarvan wordt conform plan gerealiseerd, maar soms kan de planvorming om stelposten te realiseren om diverse redenen stokken waardoor een stelpost niet, niet tijdig of niet volledig gerealiseerd kan worden.</p> <p>Wij stellen daarom voor om hiervoor een buffer in deze reserve op te nemen.</p> <p><u>Strategie</u></p> <p>Blijkt in de loop van het kalenderjaar dat een voorgenomen besparing niet, niet tijdig of niet volledig realiseerbaar is dan worden de consequenties daarvan via de raad incidenteel of structureel verwerkt in de begroting.</p>	1.000.000	15%	150.000
O		<p>Overige onvoorziene risico's</p> <p><u>Risico's</u></p> <p>Een risicoanalyse blijft een verwachting van wat we denken dat gaat gebeuren op basis van de huidige beschikbare informatie. De kans is dan ook reëel dat zich in 2017 bepaalde gebeurtenissen voordoen, die vooraf niet waren in te schatten.</p> <p><u>Strategie</u></p> <p>We stellen voor om dergelijke risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. Het betreft dan risico's die beperkt door ons beïnvloedbaar zijn en waarvan het financiële gevolg groter is dan € 50.000.</p> <p>Dit algemene risico blijft onveranderd bestaan.</p>	2.000.000	50%	1.000.000
N		<p>Salarisontwikkeling</p> <p><u>Risico</u></p> <p>Om aansluiting te houden bij de ontwikkelingen in de algemene uitkering, de daargenoemde verwachtingen rondom ontwikkeling van lonen en prijzen én om de begroting niet onnodig te belasten wordt</p>	200.000	50%	100.000

		<p>voorgesteld om voorlopig een verhoging van 1,5% voor 2017 te hanteren en in de risicoparaagraaf aandacht te schenken aan de onzekerheden op het gebied van ontwikkeling van de CAO.</p> <p><u>Strategie</u></p> <p>Mocht het in de loop van het jaar duidelijk worden dat de loonontwikkeling fors zal zijn dan kan hier in een later stadium een correctie op plaatsvinden.</p>			
G		<p>Planschadeclaim</p> <p><u>Risico:</u></p> <p>In 2012 heeft het college besloten een planschadeclaim 'in natura' te compenseren door medewerking te verlenen aan een planologische wijziging waardoor de ontstane schade teniet wordt gedaan.</p> <p>Mocht door omstandigheden buiten de macht van de aanvrager van de planschade deze planologische wijziging niet gerealiseerd kunnen worden, dan moet het planschadebedrag (ca. € 150.000) alsnog betaald worden. De kans hierop wordt geschat op 50%.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>Dit risico was niet begroot en is bij het tot stand komen van het jaarverslag 2014 naar voren gekomen. De accountant heeft ons geadviseerd dit risico daarom op te nemen in het weerstandsvermogen.</p>	150.000	50%	75.000
G		<p>Precario</p> <p><u>Risico:</u></p> <p>De gemeente heft precario bij leveranciers van energie. Deze leveranciers hebben daartegen bezwaar aangetekend, maar de aanslagen wel betaald. Wanneer ze in het gelijk worden gesteld, dan zal de gemeente de bedragen, inclusief rente, terug moeten betalen.</p> <p><u>Strategie:</u></p> <p>De bedragen zelf zijn zowel debet als credit op de balans opgenomen en vormen daarmee geen risico. De rente is niet begroot. De wettelijke rente tussen overheid en ondernemingen was op 1 juli 2016 8%.</p>	403.000	50%	201.500

Weerstandsvermogen

In vergelijking met de ingeschatte risico's moeten we nagaan wat er werkelijk aan weerstandsvermogen beschikbaar is. Bij het weerstandsvermogen gaan we uit van incidentele dekking. Mocht een risico zich voordoen en een structureel karakter hebben, vangen we de gevolgen eerst eenmalig op via het incidentele weerstandsvermogen. Vervolgens zoeken we via de kadernota een structurele oplossing.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen. Deze reserve is in het leven geroepen om financiële tegenvallers die voortvloeien uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen op te kunnen vangen.

In tabelvorm ziet dat er als volgt uit:

Incidenteel weerstandsvermogen	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve per 31/12	2.853	2.765	2.764	2.764
Reserve weerstandsvermogen per 31/12	4.869	4.869	4.869	4.869
Totaal weerstandsvermogen	7.722	7.634	7.615	7.615

Hoe hoger het weerstandsvermogen is ten opzichte van de verwachte risico's, des te meer zekerheid kan er worden geboden. Hierbij delen we het beschikbare weerstandsvermogen voor 2017 door het totaal verwachte benodigde bedrag aan weerstandsvermogen. Wanneer de uitkomst van deze som meer dan 1,0 bedraagt, is het weerstandsvermogen vermoedelijk voldoende om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Wanneer de uitkomst meer dan 2,0 bedraagt, is de risicodekking ruimschoots aanwezig.

In 2017 is de ratio 1,82 en daalt naar 1,8 voor de jaren 2018-2020. Het weerstandsvermogen lijkt hiermee voldoende bestand om eventueel optredende risico's op te kunnen vangen.

Er moet een nauwkeurige schatting worden gemaakt van de omvang van het weerstands- vermogen. Met een omvangrijk weerstandsvermogen is het mogelijk de risico's die een gemeente loopt op te vangen. Dit is echter alleen mogelijk wanneer de gemeente beschikt over een reservepositie waar vrij over kan worden beschikt. Uit dit overzicht is op te maken dat als alle risico's zich voordoen we minimaal € 38,9 miljoen aan weerstandsvermogen zouden moeten hebben. De kans is echter nihil dat alle risico's zich in hetzelfde jaar voor doen. Daarom geven we met een percentage de kans aan dat een bepaald risico zich voordoet. Door dit percentage te vermenigvuldigen met het uiteindelijke financiële gevolg ontstaat het benodigde weerstandsvermogen.

Voor 2017 komen we daarmee uit op een totaal benodigd weerstandsvermogen van € 4,2 miljoen.

Verloop van de schulden

Op basis van de jaarrekeningen 2013-2015, de begroting 2016 en de conceptbegroting 2017 (met het meerjarenperspectief), is de ontwikkeling van de langlopende schuld (in miljoenen euro's) in beeld gebracht.

Door de geplande investeringen, de verwachte begrotingsaldi en de geplande onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves, is deze ontwikkeling als volgt.

ultimo	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SCHULDEN	Rekening			prognose				
Langlopend	37,2	44,0	38,9	45,0	44,7	43,3	42,3	38,8
Tbv woning-corporaties	8,0	7,8	7,6	5,4	5,2	5,1	4,9	3,1
Tbv eigen financiering	29,2	36,2	31,3	39,6	39,5	38,2	37,4	35,7
Kortlopend	18,8	12,5	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8
Totaal	48,0	48,7	49,1	57,4	57,3	56,0	55,2	53,5

Duidelijk is dat de langlopende schuld die nodig is voor de eigen financiering tot eind 2016 toeneemt en daarna stabiliseert en vervolgens langzaam gaat afnemen.

Kanttekeningen

Het overzicht is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Begrote rekeningsaldi voor de jaren 2016-2020 uit deze begroting;
- Ontvangen precariogelden hoeven niet te worden gerestitueerd;
- Verwachte investeringen (zie bijlage), zonder rekening te houden met uitstel;
- Verwachte verloop van de reserves (zie bijlage);
- Een constant bedrag aan kortlopende schuld van € 17,8 miljoen.
 - Kasgeldleningen 7,0 mln.
 - Banksaldi 3,3 mln.
 - Overige schulden 4,5 mln.
 - Overlopende passiva 3,0 mln.

Dit zijn de cijfers van 31-12-2015. Eind 2014 was het 12,5 mln. en eind 2013 18,8 mln. Dit leidt tot een totale schuld van:

ultimo	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Schulden:	rekening			prognose				
Langlopend	37,2	44,0	38,9	45,0	44,7	43,3	42,3	38,8
Kortlopend	18,8	12,5	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8
Totaal	56,0	56,5	56,7	62,8	62,5	61,1	60,1	56,6

Knoppen om aan te draaien

Wanneer we de langlopende schuld willen verminderen kan dat door:

- Positieve saldi van de jaarrekening (voor mutaties in de reserves).
- Investerings schrappen en/of uitstellen.
- Meer financieren met kortlopende schulden (al houd je jezelf dan voor de gek).
 - Rekeningen later betalen
 - Meer rood staan op de bank, etc.
- Minder geld uit de reserves c.q. meer geld in de reserves.
- Verkopen van eigendommen (zoals gebouwen en aandelen).
- Meer (belasting)inkomsten.
- Meer inkomsten uit het grondbedrijf.

Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat deze maatregelen elkaar beïnvloeden. Een investering schrappen betekent bijvoorbeeld dat een uitgaande geldstroom (kasstroom) niet plaatsvindt én dat kapitaallasten kunnen worden geschrapt (exploitatie).

Kengetallen schuldenpositie

Conform de BBV moet de gemeente m.i.v. de begroting 2015 financiële kengetallen presenteren en daar een oordeel over geven. De kengetallen betreffen:

- Netto schuldquote
 - Ongecorrigeerd.
 - Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Kengetal grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit; Woonlasten meerpersoonshuishouden.

Deze kengetallen moeten niet individueel bezien worden, maar in samenhang met elkaar. Daarbij is de toelichting nog belangrijker dan de cijfers op zich.

Het college is van mening dat vergelijken met andere gemeenten niet het belangrijkste is. Dat is vaak erg ingewikkeld omdat in gemeenten verschillend wordt geadmistreerd en bezittingen verschillend op de balans worden weergegeven. Daarom is het college meer geïnteresseerd in de ontwikkeling van de kengetallen binnen de eigen gemeente.

Wel duidelijk is dat onze kengetallen een financiële positie laat zien die verbetering behoeft.

Samenvatting

Kengetal	Stand eind 2016	Ontwikkeling t.o.v. 2015	Keuze
Netto schuldquote	76%	Verslechterd	Een quote onder de 80%. Doorgroei naar 75%.
Netto schuldquote zonder doorlenen	67%	Verslechterd	Een quote onder de 70%. Doorgroei naar 65%
Solvabiliteitsratio	18%	Verslechterd	Een quote boven 20%. Doorgroei naar 50%.
Grondexploitatie	2%	Verbeterd	Een quote onder de 7%.
Structurele exploitatieruimte	0,51%	Verbeterd	Eind 2019 meer dan 0,5%
Belastingcapaciteit	109	Stabiel	Kostendekkend

Prognose ontwikkeling kengetallen

Verloop van de kengetallen	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Netto schuldquote	63%	76%	77%	75%	75%	70%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52%	67%	68%	66%	67%	64%
Solvabiliteitsratio	24%	18%	18%	18%	18%	19%
Structurele exploitatieruimte	0,02%	0,51%	0,70%	-0,2%	-1,0%	-0,7%
Grondexploitatie	8%	2%	2%	2%	2%	2%
Belastingcapaciteit	110	109	105	n nb	n nb	n nb

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau weer van de omvang van de schulden van de gemeente ten opzichte van de baten, exclusief reservemutaties.

Normering: De afgelopen jaren is het percentage toegenomen. Er is dus steeds meer schuld ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen. Het college wil een netto schuldquote die onder de 80% blijft.

Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen en/of de baten te verhogen.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Normering: De afgelopen jaren is het percentage toegenomen. Er is dus steeds meer schuld ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen. Het college wil netto schuldquote zonder de verstrekte leningen hebben die onder de 70% blijft.

Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen en/of de baten te verhogen.

2. Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger het getal, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De uitkomst is afhankelijk van de wijze waarop bezittingen in de gemeente worden gewaardeerd. Dat verschilt nogal per gemeente. De nieuwe BBV-voorschriften brengen hierin vanaf 2017 meer uniformiteit.

Normering: De afgelopen jaren is het percentage afgenomen. Er is dus steeds meer vreemd vermogen ten opzichte van het totale vermogen (en dus minder eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen). Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen.

Het college wil in 2020 een solvabiliteitsratio realiseren dat boven de 20% ligt. Een verdere toename van de reservepositie is hiervoor noodzakelijk. Dit kan door bijvoorbeeld overschotten en/of boekwinsten aan de reserves toe te voegen. Ook het verkleinen van het vreemd vermogen draagt bij aan een betere solvabiliteit, bijvoorbeeld minder uitgaven waardoor minder hoeft te worden geleend.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de waarde van de grond is ten opzichte van de totale baten.

Normering: De boekwaarde geeft aan hoeveel geld de gemeente in de grondexploitatie heeft gestopt en wat dus nog terugverdiend moet worden. Op grond van de gewijzigde regelgeving zijn in 2016 bouwgronden-niet-in-exploitatie overgeboekt naar de post materiële vaste activa. Het college heeft de streefwaarde voor dit kengetal daarom aangepast van 6% naar 3%.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal kijkt naar de structurele baten en de structurele lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief getal geeft aan dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken.

Normering: Het college streeft naar een waarde die weer boven de 0,50% ligt.

Dit cijfer kan verbeteren door meer structurele baten of minder structurele lasten, maar ook door meer structurele onttrekkingen uit de reserves of minder structurele toevoegingen aan de reserves.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen c.q. of er ruimte is voor nieuw beleid. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de ruimte die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen is gerelateerd aan de totale woonlasten. Die ruimte wordt bepaald door de vergelijking met de gemiddelde woonlasten in Nederland (in het vorige jaar).

Normering: De gemeente heeft er voor gekozen niet naar andere gemeenten te kijken, maar naar de kosten. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. In stappen gaat de gemeente daar naartoe, zodat in 2019 het doel bereikt is. In 2016 en voorgaande jaren waren de woonlasten in Achtkarspelen hoger dan in de meeste andere gemeenten in Nederland. Echter, door een aanpassing in het vernieuwde BBV is er een trendbreuk te melden voor 2017. De lokale lasten dalen. Door een technische verlaging van de riool en afvalstoffenheffing is het mogelijk om ondanks het streven naar de kostendekkendheid toch een voordeel voor de burger te halen. De woonlasten van de gemeente Achtkarspelen zullen derhalve dichter bij het landelijk gemiddelde liggen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Met de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen is vaak een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze onderhoudskosten zijn terug te vinden in meerdere programma's. Om een volledig beeld van alle onderhoudskosten aan kapitaalgoederen te verkrijgen is in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen een dwarsdoorsnede van de gehele begroting gemaakt. Hiermee ontstaat een helder en compleet beeld, wat van belang is voor een goed inzicht in de financiële positie. De kapitaalgoederen zijn opgesplitst in wegen (waaronder ook bruggen), riolering, water, groen en gebouwen.

De gemeente wil op duurzame wijze de aanwezige infrastructurele voorzieningen in stand houden. Het gaat hierbij zowel om bovengrondse voorzieningen als om ondergrondse. Het onderhoud moet ertoe leiden dat de gebouwen en infrastructurele voorzieningen voldoen aan de functionaliteitseisen die hieraan gesteld zijn en worden. Sleutelwoorden zijn: veilig, schoon en heel, tegen zo laag mogelijke kosten.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Dit betekent ook dat zij, wanneer hierin iets gebeurt, moet kunnen aantonen dat zij alles heeft gedaan wat in haar vermogen lag om het gevaar te voorkomen. Dit geldt voor alle aspecten van de openbare ruimte en speelt vooral wanneer het vermoeden bestaat dat de gemeente in haar onderhoudstaak is tekort geschoten.

Beleidskader en hieruit voortvloeiende financiële consequenties Wegen

De gemeente Achtkarspelen beschikt over een wegbeheersysteem. Beheerpakketten geven ons inzicht in de soort, de hoeveelheid en de kwaliteit van het wegennet zoals de onderhoudsbehoefte op korte en lange termijn en integrale managementinformatie die nodig zijn voor besluitvorming. Het beleid van de gemeente Achtkarspelen is erop gericht om in ieder geval te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen die zijn vastgesteld door het CROW. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad zich uitgesproken over het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen. Opnieuw is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis aan te houden. Er is dus duidelijk niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn middels het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De kwaliteit van de wegen wordt elk jaar beoordeeld en geïnspecteerd. Hierbij worden eventuele schadebeelden beschreven. Deze inspectiecijfers worden in het beheerpakket ingevoerd en leiden al dan niet tot een te plegen onderhoudsmaatregel in een bepaald planjaar. De combinatie van een eenheidsprijs per m² voor de onderhoudsmaatregel met de oppervlakte van het betreffende wegvak leidt tot een benodigd budget.

Wat betreft het onderhoudsniveau voor de korte en middellange termijn, gaan wij uit van een continuering van het basisniveau zoals dat door de raad in het najaar van 2010 is vastgesteld. In feite is dit de minimumvariant voor de instandhouding van het bestaande wegennet en ook niet meer dan dat.

Het inlopen van het achterstallig wegeonderhoud is met ingang van 2013 getemporiseerd en uitgesmeerd over een periode van 15 jaar in plaats van 10 jaar (gerekend vanaf 1-1-2011), wat neerkomt op het terugbrengen van het achterstallige wegeonderhoud met 6,67% per jaar.

Met de programmabegroting 2016 – 2019 zijn de jaarlijkse budgetten voor het inlopen van achterstallig wegeonderhoud naar beneden bijgesteld. In 2015 zijn de bedragen die geraamd waren in de komende 11 jaren voor het inlopen van het achterstallig wegeonderhoud vergeleken met wat er nog daadwerkelijk nodig was (saldo achterstand op 01-01-2015 € 2.738.000,-- gedeeld door deze periode van 11 jaar). Er zou dan in totaal € 172.765,-- 'te veel' geraamd zijn. Dit bedrag is met ingang van de begroting 2016 in mindering gebracht op de begrote bedragen. Dit leverde een jaarlijkse bezuiniging op van € 17.277,-- per jaar. Verdeeld over € 7.574,-- voor nietlevensduur verlengend en € 9.703,-- voor levensduur verlengend wegeonderhoud.

De uitvoering van het wegeonderhoud is gebaseerd op de notitie "Review en vooruitblik 2016 – 2020 (kapitaalgoed: wegen)". Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegeonderhoud als de rioolvervangingen en is deze vertaald op een geografische ondergrond.

Inlopen achterstand groot wegeonderhoud

Zoals gemeld in het jaarverslag liggen we 'voor op schema' inzake het inlopen van de achterstanden op het wegeonderhoud. De jaarlijks beschikbaar te stellen bedragen voor het inlopen van de achterstand zijn al naar beneden toe bijgesteld mede door het inlopen van het achterstallig wegeonderhoud in 15 jaar in plaats van 10 jaar.

Eind 2015 zouden we 33,35% (5 x 6,67%) moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegeonderhoud ten opzicht van peildatum 1 januari 2011 (€ 4.900.000). Het achterstallig wegeonderhoud bedroeg eind 2015 € 2.401.000, dat komt neer op een verlaging van 51% ten opzichte van peildatum. Dit is meer dan de ten doel gestelde 33,35% en hiermee lopen we voor op de doelstelling.

De verlaging van het achterstallig wegenonderhoud van 1-1-2015 naar 1-1-2016 bedraagt 6,9%. We zien dat het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud minder snel gaat (zie onderstaande grafiek). De verwachting is dat, nu er minder geld beschikbaar is gesteld, het inlopen van het achterstallige wegenonderhoud minder snel zal gaan; zelfs lager dan het gewenste percentage van 6,67%. Echter hebben we al een behoorlijke buffer opgebouwd waardoor de termijn van 15 jaar niet in gevaar lijkt te komen.

In de Review en Vooruitblik worden onder andere de volgende conclusies getrokken:

- De kwaliteit laat een stijgende lijn zien ten opzichte van 2014. Zowel voor elementenverharding als asfalt is het resultaat van een inhaalslag zichtbaar (gemiddeld). Het is uiterst belangrijk deze lijn jaarlijks te monitoren (jaarverslag) en af te zetten tegen de hoogte van de achterstand en het beschikbare budget.
- Door onder andere de inlooptermijn van achterstanden op te rekken van 10 naar 15 jaar is het budget voor groot onderhoud verminderd. Dit betekent dat er ook minder kwaliteit behaald kan worden. Om minimaal basisniveau te behalen is er de komende 5 jaar € 1.296.618 benodigd. Op dit moment is er, rekening houdende met de achterstanden, een bedrag van € 1.145.879 beschikbaar. Het budget voor het inlopen van het achterstallig wegonderhoud in 15 jaar is voldoende. Het structurele bedrag voor groot onderhoud is een zorg voor de toekomst.

Er is niet voor gekozen om aanvullende middelen te vragen voor groot wegenonderhoud ook al is het structureel benodigde budget hoger dan het beschikbare budget. Op dit moment lopen we nog voor op het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud. Door elk jaar goed de kwaliteit en het achterstallig wegenonderhoud te blijven monitoren houden we grip op het wegenonderhoud en kunnen we volgen of we de doelstellingen om het achterstallig wegenonderhoud in 15 jaar in te lopen gaan halen en of alle wegen dan minimaal op basisniveau zijn.

Waterbouwkundige werken

De gemeente heeft geen beheerplan voor waterbouwkundige werken. De reden hiervoor is dat er in de gemeente weinig waterbouwkundige werken zijn en het benodigde onderhoud hiervoor relatief laag is. De benodigde inspanning om een goed beeld te krijgen van de onderhoudstoestand staat in onze beleving niet in verhouding tot de te

maken kosten voor onderhoud. Het is veel efficiënter om een bepaald percentage van de investeringswaarde van de waterbouwkundige werken per jaar te reserveren voor onderhoud. Eventuele gebreken en noodzakelijk onderhoud wordt door de medewerkers van de afdeling Beheer gesignaleerd. Bovendien is het niet eens altijd mogelijk om de onderhoudstoestand goed te bepalen; denk hierbij aan duikers die grotendeels of volledig onder water liggen.

Het Wetterskip Fryslân heeft het beheer en onderhoud van een aantal duikers en bruggen overgedragen aan de aanliggende eigenaren. Het Wetterskip heeft hun beleid geüniformeerd in de Provincie en heeft in dat verband een nieuwe legger kunstwerken vastgesteld. Als gemeente Achtkarspelen hebben wij, tezamen met Tytsjerksteradiel, hiertegen een zienswijze en bezwaar ingediend aangezien er geen financiële compensatie tegenover staat. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de afspraak dat de betreffende duikers (88 voor gemeente Achtkarspelen) pas per 1-1-2025 over gaan naar de gemeente Achtkarspelen zodat de gemeente tijd genoeg heeft om hier middelen voor vrij te maken in de meerjarenbegroting. Tot die tijd blijven deze duikers in beheer en onderhoud bij het Wetterskip.

Riolering

Gemeenten moeten op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Op 3 februari 2011 heeft de gemeenteraad het (v)GRP 2010-2014 vastgesteld. In het plan is aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij is ook een tijdstip aangeduid waarop/waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen moet plaatsvinden. De bijbehorende beheercyclus wordt ingevuld middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de begrotingen.

Daarbij heeft het (v)GRP, voor wat betreft de nieuwe watertaken, een onderzoeks karakter. In deze planperiode is onderzocht welke beleidsmaatregelen en acties concreet nodig zijn om de nieuwe zorgplichten in te vullen. Deze zullen in het nieuwe GRP worden verwerkt. Een ander speerpunt in dit GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor is een regenwaterstructuurplan opgesteld waarin een drietal varianten is uitgewerkt. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het (v)GRP 2010-2014 gekozen voor de variant wenselijk.

Het nieuwe GRP 2016–2020 is besproken met de fractiespecialisten in het voorjaar van 2016. De planning is dat het nieuwe GRP eind van dit jaar aan de gemeenteraad zal worden aangeboden ter besluitvorming. Na vaststelling door de gemeenteraad zullen de financiële aanpassingen worden doorgevoerd in de begroting.

Voor de onderbouwing van de maatregelen die genoemd worden in het GRP wordt gebruik gemaakt van een rioolbeheersysteem. Hierin worden de areaalgegevens van de riolering bijgehouden. Daarnaast geeft het beheersysteem inzicht in de kwaliteit van de riolering en de daarbij behorende onderhoudsbehoefte op korte en langere termijn.

Waterketen

Daarnaast speelt in de waterketen de discussie over 'minder meerkosten'. De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben de gezamenlijke ambitie onderschreven om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Fryslân te beperken. Let wel: het gaat hier dus niet om een bezuiniging maar een beperking van de stijging van de kosten en de daaraan gekoppelde rioolheffing. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Sindsdien is de opgave nader uitgewerkt tot een potentieel van 'minder meerkosten' dat oploopt tot €12 miljoen per jaar voor alle waterketenpartijen in Friesland gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020. De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten, Vitens en provincie Fryslân hebben besloten een vervolg te geven aan het Fries Bestuursakkoord Water Keten 2010-2015. Op dit moment wordt gewerkt aan het Fries Bestuursakkoord Waterketen 2016-2020. Het bestuursakkoord is, op het moment van schrijven, nog niet ondertekend door de gemeenten. Hieronder zijn de hoofdlijnen van het akkoord opgenomen. In het nieuwe akkoord wordt de lijn uit het FBWK 2010-2015 verder uitgewerkt. De komende jaren wordt ingezet op kosteneffectief beheer, het verbeteren van de kwaliteit van beheer en het verminderen van de personele kwetsbaarheid (de drie K's uit het landelijke Bestuursakkoord Waterketen). Hiervoor zijn de volgende doelen vastgesteld:

- Kosten: aandacht voor kostenbesparing door samenwerking. Er wordt gestreefd naar het maximaal besparingspotentieel in de Friese waterketen (18 miljoen euro op basis van het Fries Feitenonderzoek 2011)
- Kwaliteit: professionaliteit van het beheer verder verbeteren door het inzicht in het functioneren van het systeem te vergroten, het afwegen van risico's bij beheer- en investeringsbeslissingen en het beheersen van de financiële aspecten van het beheer
- Kwetsbaarheid: door meer en intensiever samen te werken wordt de kwetsbaarheid minder. Het gaat om samenwerking tussen organisaties op vergelijkbare processen
- Toekomst: uiterlijk 2020 is klimaatbestendig en waterrobuust inrichten onderdeel van het beleid en handelen

Het waterplan, dat in 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld, geeft inzicht in verantwoordelijkheden en bevordert de regionale samenwerking en integrale benadering van de waterketen. Ook is een watervisie opgenomen die richtinggevend voor de beleidsontwikkeling van de komende jaren tot 2030 voor de thema's veiligheid, voldoende water, schoon water, afvalwater en zuivering, beheer en onderhoud, gebruik en beleving en samenwerking en organisatie.

Groen

Voor het groenonderhoud wordt gewerkt met een groenbeheerplan (GBI). Hierdoor heeft de gemeente, zowel in de plan- als beheerfase, inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het openbare groen. Op basis van deze informatie worden de jaarlijkse onderhoudsbudgetten vastgesteld. De afgelopen jaren zijn er forse

bezuinigingsdoelstellingen op het openbaar groen geweest. De raad heeft tot ingrijpende maatregelen moeten besluiten om deze te kunnen realiseren.

Voor het onderhoud van plantsoenen en siergazon wordt werkvoorzieningsschap Caparis ingehuurd. Naast het resultaat van deze werkzaamheden telt ook het sociaal maatschappelijk belang van het werkvoorzieningschap. Het gaat hier om de zorg van een kwetsbare doelgroep. Op een unieke wijze kunnen deze medewerkers, die wegens bijzondere omstandigheden minder goed functioneren in het reguliere arbeidsproces, participeren in de samenleving en vinden hier een zinvolle en betaalde dagbesteding. Er komen belangrijke maatschappelijke veranderingen in het sociaal domein op de gemeente af, waaronder veranderingen in de WSW.

Door de bezuinigingen komt de groenvoorziening onder druk te staan. De afgelopen en komende jaren zijn grote bezuinigingen op onderhoud voor openbaar groen ingeboekt. Deze hebben hun weerslag op het onderhoudsniveau. De gevolgen van de bezuinigingen worden steeds zichtbaarder in de openbare ruimte. Daarbij zijn ook de gevolgen van de maatregelen voor ander kapitaalgoederen steeds duidelijker, bijvoorbeeld rietingroei in wegen en overgroeide rioolputten.

In 2016 zijn wederom maatregelen getroffen om de bezuinigingsdoelstelling te halen. Zoals het omvormen van gebieden naar goedkopere onderhoudsvormen (siergazon, bosplantsoen, extensief maaibeheer). Ook in woonwijken is wederom, bij reconstructies, steeds gekozen voor de meest sobere variant.

In het rekenkameronderzoek met betrekking tot de kapitaalgoederen is de aanbeveling gedaan om een evaluatie over de algemene kwaliteit van het groenbeheer in relatie tot de daarmee verbonden kosten te houden.

Speelruimte

De gemeente Achtkarspelen heeft een speelruimteplan vastgesteld. Het speelruimteplan bevat het beleid omtrent planning, de aanleg en het behoud van buitenspeelruimte voor kinderen. Om aan de wettelijke onderhoudstaak te kunnen voldoen beoordelen inspecteurs de speelplaatsen ter plaatse aan de hand van de eisen die in het Attractiebesluit zijn gesteld en redigeren logboeken en inspectiegegevens. Voor het vervangen van de speeltoestellen wordt jaarlijkse een bedrag gereserveerd in een vervangingsfonds.

Er is voor gekozen geen nieuwe speelplaatsen meer aan te leggen. Er worden middelen gereserveerd om bestaande speelterreinen in stand te houden en te kunnen vervangen als ze afgeschreven zijn. Wanneer buurten zelf voor de financiering van de aanleg van een speeltuin zorgen, die voldoet aan de gemeentelijke eisen, kan deze aangelegd worden. Deze speeltuinen zullen ook door de gemeente worden onderhouden. Er worden echter geen middelen gereserveerd voor vervanging van deze toestellen; met andere woorden als deze aan vervanging toe zijn, worden deze toestellen opgeruimd. Daarnaast zijn in 2014 de afschrijvingstermijnen van de speelterreinen wat verlengd. Op basis van de aanwezige speelterreinen (dus exclusief de door buurten zelf gefinancierde speelterreinen) is een meerjarenvervangingsplanning opgesteld. De reserve die hiervoor

beschikbaar is en de jaarlijkse voeding hiervan is net voldoende om deze vervangingsplanning uit te kunnen voeren.

Gebouwen

De gemeentelijke gebouwen kunnen grofweg in vier hoofdcategorieën worden ingedeeld: Onderwijsaccommodaties, Sportaccommodaties, Welzijnsaccommodaties en de 'eigen' gemeentelijke accommodaties. In deze laatste categorie vallen bijv. het gemeentehuis, de gemeentewerven, etc. Eind 2015 is een nieuwe meerjarenonderhoudsplanning opgesteld voor de 'eigen' gemeentelijke accommodaties op basis van een inspectie van de technische onderhoudstoestand, dit om zo een goed beeld te krijgen van de staat van onderhoud van deze gebouwen.

Met ingang van 2018 zal het onderhoudsbudget op de 'eigen' gemeentelijke accommodaties met een kleine 30% worden gereduceerd. Hoe precies deze kostenreductie zal worden opgevangen zal nog worden uitgewerkt in concrete maatregelen.

Voor de categorieën Sport en Onderwijs, zijn actuele door de raad vastgestelde, IHP's van kracht. Voor wat betreft de categorie Welzijn is in 2014 een geactualiseerd IHP aan de raad voorgelegd. Elk IHP resulteert in jaarlijkse onderhoudsplannen en het opstellen van een financiële meerjarenonderhoudsplanning.

Totale onderhoudskosten per soort kapitaalgoed

Onderstaande tabel toont per soort kapitaalgoed het saldo van de bedragen voor onderhoud in het begrotingsjaar 2017, alsmede ter vergelijking die van de twee jaren daarvoor.

Kapitaalgoed	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Wegen (functie 210)	4.387	3.866	4.079
Riolering (functie 722)	1.782	2.218	1.571
Water (functie 221)	16	54	16
Groen (product 5103)	2.176	1.472	1.441
Speelruimte (functie 580)	75	69	56
Gebouwen (diverse producten)	560	523	619
Totaal	8.996	8.202	7.782

Financiering

Bij financiering gaat het om het beheren van het geld binnen de gemeente. Dit houdt in dat steeds tijdig de financiële middelen aanwezig zijn om de rekeningen te kunnen betalen. Bij tekorten moet de gemeente bijlenen, overschotten worden tijdelijk bij de staat belegd. De spelregels die hiervoor gelden zijn vastgelegd in met name de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). In deze paragraaf zijn de belangrijkste aspecten die samenhangen met financiering nader toegelicht.

Treasurybeleid

De gemeente heeft het gemeentelijk financieringsbeleid, oftewel het treasurybeleid vastgelegd in het treasurystatuut. In dit statuut, dat verplicht is op grond van de wet Fido, zijn onder andere de verantwoordelijkheden ten aanzien van de treasuryfunctie, de uitvoering hiervan en het risicobeheer opgenomen. De regels in dit statuut bepalen daarmee de manier waarop de treasuryfunctie vorm krijgt.

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren verplicht voor alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit betekent dat eventuele overtollige tegoeden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Inmiddels zijn hier de nodige ervaringen mee opgedaan en blijkt dat het schatkistbankieren slechts een geringe invloed heeft op het dagelijks beheer van de liquiditeiten.

Renterisico

De wet Fido schrijft gemeenten twee instrumenten voor voor de beheersing van renterisico's. Grote schommelingen in de stand van de rente voor financieringen kunnen namelijk een negatieve invloed hebben op de totale rente die de gemeente betaalt voor opgenomen krediet. De instrumenten kasgeldlimiet en renterisiconorm beperken dit risico.

Kasgeldlimiet

het rentepercentage vaststaat gedurende een periode korter dan een jaar. Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Dit mag tot aan een bepaald maximumbedrag, de kasgeldlimiet.

Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1 miljoen)	2016	2017
Begrotingstotaal per 1 januari	75,1	73,6
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	6,4	6,3

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2017 maximaal € 6,3 miljoen aan kortlopende geldleningen aan mag trekken. Omdat de rente op kortlopende financieringen lager is dan de rente op langlopende zullen tekorten op de lopende rekening zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden aangevuld. Dit kan betekenen dat op een gegeven moment de kasgeldlimiet wordt overschreden. Wettelijk is bepaald dat indien de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden de gemeente bij de toezichthouder (provincie Fryslân) moet aangeven hoe de gemeente in de toekomst wel weer aan de kasgeldlimiet kan voldoen. Dit willen we voorkomen door tijdig kortlopende financieringen om te zetten in een langlopende geldlening.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op financieringen voor de lange termijn. Dit zijn leningen waarvan de rente langer dan één jaar vaststaat. De norm bepaalt dat het totaal van de aflossingen en het bedrag waarop een renteherziening van toepassing is in ieder jaar niet meer mag zijn dan 20% van de begrote lasten per 1 januari van het betreffende jaar. In de onderstaande tabel is voor 2017 en de jaren daarna het renterisico op de vaste schuld getoetst aan de renterisiconorm.

Berekening renterisiconorm (x € 1 miljoen)	2017	2018	2019	2020
Begrotingstotaal per 1 januari	73,6	73,4	72,3	72,2
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	14,7	14,7	14,5	14,4
Renterisico op de vaste schuld per 1 januari	2,2	2,2	2,2	2,2
Ruimte onder renterisiconorm	12,5	12,5	12,3	12,2

Uit de tabel blijkt dat de gemeente de komende jaren ruim aan de norm voldoet. Voortzetting van het huidige beleid bij het aantrekken van langlopende leningen (gespreide aflossingsverplichtingen in de tijd) zorgt er voor dat ook in de toekomst aan deze norm wordt voldaan.

Ontwikkeling rente en financieringsbehoefte

De tarieven voor kortlopende geldleningen bevinden zich al een aantal jaren lang op een zeer laag niveau. De daling is gestart in 2011 en momenteel kennen we voor korte financieringen zelfs een negatieve rente. Dit maakt dat het aantrekken van kortlopende geldleningen om te voorzien in de financieringsbehoefte bijzonder gunstig is.

Ook de tarieven voor vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar en een lineaire aflossing tonen vanaf 2011 een dalende lijn. Dat maakt het mogelijk om dit soort geldleningen aan te trekken tegen een tarief van momenteel lager dan 0,5%. Om de economische bedrijvigheid te stimuleren geldt ook op basis van de huidige inzichten nog steeds de verwachting dat de Europese Centrale Bank een ruim monetair beleid zal blijven voeren, dat wil zeggen een beleid dat zorgt dat financieringen zo eenvoudig en

voordelig mogelijk kunnen worden verstrekt. Hiermee wordt de economische groei in het eurogebied ondersteund. We zullen dus naar verwachting nog een tijd van deze lage tarieven kunnen profiteren. Wel zullen de lange rentetarieven mede onder invloed van een hogere inflatie naar verwachting wat gaan oplopen.

In de afgelopen jaren heeft de gemeente steeds te maken gehad met tekorten op de lopende rekening. Dit heeft er toe geleid dat de vaste schuld van de gemeente is toegenomen. Alhoewel elk jaar de nodige aflossingen op de vaste schuld plaatsvinden compenseerde dit al een aantal jaren niet de toename wegens nieuwe leningen. Vanaf 2008 tot en met 2014 is de vaste schuld van de gemeente daardoor verder toegenomen. Omdat de tarieven voor geldleningen laag zijn drukt dit niet onevenredig zwaar op de exploitatie, maar bij rentestijgingen zullen nieuwe leningen uiteraard wel meer beslag op middelen leggen.

Het college streeft daarom naar een meer evenwichtige uitgaven- en inkomstenstroom, om de stijging van de schuld te beperken of zelfs om te keren. Voor zover er financieringstekorten ontstaan door investeringen, aflossingen of de exploitatie zullen deze tekorten zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden aangezuiverd vanwege de al genoemde lage tarieven voor deze financieringsvormen. Indien dit ertoe leidt dat de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden of in geval van ontwikkelingen op het gebied van de tarieven voor langlopende geldleningen zullen we deze kortlopende schulden omzetten naar een vaste schuld.

Commissie BBV

In 2016 heeft de commissie BBV een notitie uitgebracht met aanbevelingen en stellige uitspraken over de manier waarop gemeenten met rente dienen om te gaan.

De belangrijkste punten hieruit zijn:

- het wordt aanbevolen geen rente meer te berekenen over het eigen vermogen; kiest de gemeente daar toch voor dan is het rentepercentage daarvoor gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten;
- het toerekenen van rente aan taakvelden vindt plaats via het taakveld treasury;
- de paragraaf financiering bij de begroting dient een renteschema te bevatten waarin inzicht wordt gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

In de begroting zijn de aanbevelingen en stellige uitspraken van de commissie toegepast.

Renteschema

Met ingang van begrotingsjaar 2017 bevat de paragraaf financiering een renteschema conform de notitie rente van de commissie BBV. Dit schema biedt een cijfermatig inzicht in de rentelasten en de manier van toerekening en ziet er voor 2017 als volgt uit:

Renteschema begrotingsjaar 2017 (x € 1.000)	Bedrag
Externe rentelasten lange financiering	600
Externe rentelasten korte financiering	848
Externe rentebaten	158
Saldo externe rentelasten	1.290

Rente toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie (WACC = 1,95%)	40
Rente toe te rekenen wegens projectfinanciering	0
Saldo door te berekenen externe rente	1.250
Rente eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	0
Aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toe te rekenen rente	1.250
Boekwaarde vaste activa per 1-1-2017	70.715
Boekwaarde leningen woningbouw per 1-1-2017	5.429
Boekwaarde voor berekening omslagrentepercentage per 1-1-2017	65.286
Omslagrentepercentage	1,91%
Omslagpercentage afgerond	2,00%
Werkelijk aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toegerekende	1.306
Renteresultaat op taakveld treasury	-56

Toelichting:

- De externe rentebaten hebben betrekking op de leningen die aan woningbouwcorporatie WoonFriesland zijn verstrekt;
- De WACC is het berekende rentepercentage zoals dat fiscaal is toegestaan bij de bouwgrondexploitatie in het kader van de vennootschapsbelasting;
- Het renteresultaat van € -56.000 is het verschil tussen het saldo externe rentelasten en de aan programma's toegerekende rentelasten.

Overzicht totale leningenportefeuille

De omvang en samenstelling van de bestaande vaste geldleningen van de gemeente wordt in onderstaande tabel weergegeven. Een deel heeft de gemeente doorgeleend aan woningcorporatie WoonFriesland, waarvan de gemeente de rente- en aflossingsbetalingen terugontvangt. Volgens het huidige beleid verstrekt de gemeente geen geldleningen meer aan woningbouwinstellingen, maar wordt hun eigen invulling van de financieringsbehoefte ondersteund via het verstrekken van directe of indirecte garanties. De leningenportefeuille ten behoeve WoonFriesland zal daardoor in 2030 wegens algehele aflossing zijn vervallen.

Opgenomen leningen (x € 1 miljoen)	Stand 1-1 2017	Nieuwe leningen	Aflossingen	Stand 31-12- 2017
Gemeente Achtkarspelen	41,6	p.m.	2,4	39,2
- waarvan doorgeleend aan WoonFriesland	5,4		0,2	5,2
Netto gemeente Achtkarspelen	36,2		2,2	34,0

Bedrijfsvoering

Met de verplichte opname van het onderdeel Overhead in de programmabegroting zijn de onderwerpen die voorheen in deze paragraaf Bedrijfsvoering werden beschreven opgenomen in het programma Overhead.

Volgens het vernieuwde BBV kan de paragraaf Bedrijfsvoering facultatief blijven bestaan.

Deze paragraaf kan dan gebruikt blijven worden voor beleidsmatige ontwikkelingen op het terrein van bedrijfsvoering zoals bijvoorbeeld human resource management, informatiebeveiliging en duurzame inkoop.

Op dit moment zijn er geen onderwerpen die een nadere toelichting vergen in de huidige programmabegroting.

Verbonden partijen

Bij de realisatie van beleidsvoornemens is het vaak noodzakelijk bepaalde relaties met derden aan te gaan. In een aantal gevallen zijn dergelijke relaties uitgegroeid tot een zodanige vorm dat de gemeente zeggenschap en financiële belangen in die derde partij heeft gekregen. In dat geval is er sprake van een zogenaamde verbonden partij.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Het doel van deze paragraaf is om de gemeenteraad en burgers inzicht te geven in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Achtkarspelen inzake door derden uit te voeren processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel, dan wel via stemrecht.

Van een financieel belang is sprake wanneer aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking is gesteld, dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat. Ook is sprake van een financieel belang wanneer een zekerheid is gegeven, waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. In deze paragraaf worden ook instellingen meegenomen die van onze gemeente een subsidie ontvangen, en waar een bestuurder of ambtenaar namens de gemeente zitting heeft in het bestuur van die instelling.

In deze begroting wordt waar mogelijk een beeld gegeven van de door de betrokken instellingen in hun begrotingen geschetste financiële situaties, en de eventuele gevolgen daarvan voor onze gemeente.

Mocht het feit zich voordoen dat een gemeenschappelijke regeling:

- een negatief eigen vermogen heeft, of;
- niet heeft voldaan aan een vooraf afgesproken minimum eigen vermogen (bijstort verplichting);

dan wordt een voorstel gedaan – bij toelichting - over de door de gemeente Achtkarspelen te treffen voorziening voor haar bijdrage hierin.

Overzicht verbonden partijen (VP)

De gemeente Achtkarspelen heeft in 2017 met de volgende verbonden partijen een relatie:

Gemeenschappelijke regelingen

1.

Naam en vestigingsplaats VP	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De veiligheidsregio helpt de kwaliteit, continuïteit en effectiviteit van de hulpverleningsorganisaties te vergroten.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Uitvoering wettelijke taken
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Met het uitvoeren van de taken worden de kansen op een goede gezondheid en veiligheid vergroot.
Belang van de gemeente in VP	Gemeente heeft geen financieel belang in de veiligheidsregio.
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: € 2.070.000 31-12-17: € 1.645.000
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: € 54.400.000 31-12-17: € 58.957.000
Verwacht financieel resultaat 2017	€ 2.083.250 bijdrage in het nadelig saldo.
Toelichting	Gemeente verleent een bijdrage in het nadelig saldo van de veiligheidsregio voor brandweer, veiligheid en gezondheid.

2.

Naam en vestigingsplaats VP	Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De eerste stappen van herstructurering van Caparis zijn in gang gezet.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Ja, zie visie.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd?	Zoveel mogelijk mensen die voor de WSW geïndiceerd zijn, op een zorgvuldige wijze werk te bieden en doelgericht te werken aan de ontwikkeling van deze mensen in hun arbeidssituatie.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: SE percentage 8,9% (SW Fryslân) 31-12-17: SE percentage 8,9% (SW Fryslân)
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: n.n.b. 31-12-17: n.n.b.
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: n.n.b. 31-12-17: n.n.b.
Verwacht financieel resultaat 2017	€ 0,00 (SW Fryslân)
Toelichting	Het verschil in loonkosten en subsidie wordt de komende jaren groter; de loonkosten nemen toe en de subsidie per SE wordt jaarlijks met € 600 verlaagd. Dit subsidieresultaat wordt in 2017 door de gemeenten die aangesloten zijn bij de GR betaald.

3.

Naam en vestigingsplaats VP	Welstandscommissie Hûs & Hiem te Leeuwarden
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De VP behartigt het gemeentelijk belang op het gebied van (steden)bouwkundige en landschappelijke schoonheid in onze gemeente. De bekostiging wordt opgebracht door de aanvragers van het onderdeel bouwen en is t.a.v. de begroting kostenneutraal.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Doelstelling van de GR is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van bouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân en daarnaast de advisering inzake monumentenzorg.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Het in stand houden van een onafhankelijk orgaan voor welstandstoezicht.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: nihil 31-12-17: nihil
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: €137.685 31-12-17: €200.000
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: 31-12-17:
Verwacht financieel resultaat 2017	Dit is een vestzak-broekzak verhaal. De kosten voor Hûs & Hiem worden via de leges verhaald op de aanvrager van de Omgevingsvergunning.
Toelichting	De komst van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) en het verminderen van de werkzaamheden door de economische crisis heeft Hûs & Hiem doen besluiten de personele bezetting van de welstandscommissie in te krimpen. Als het werk, vooral het aantal bouw gerelateerde werkzaamheden, nog veel verder terug loopt en er door de recessie nog minder andere opdrachten binnen komen, heeft dat zijn weerslag op de inkomsten. Daar komt bij dat deelnemende gemeenten door wijzigingen in hun welstandsnota meer zaken zelf gaan doen. Hierdoor en door gebieden welstandsvrij te verklaren, loopt Hûs & Hiem veel werk mis. Volgens plan van aanpak is en wordt afscheid genomen van de vaste adviseurs en worden mensen ingehuurd gerelateerd aan de hoeveelheid werk.

4.

Naam en vestigingplaats VP	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing) te Grou
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	<p>De FUMO:</p> <ul style="list-style-type: none"> wil een bijdrage leveren aan een goede werk- en leefomgeving in Fryslân. is een robuuste uitvoeringsorganisatie en zet zich optimaal in om efficiënt en klantgericht te werken aan het leveren van kwalitatief hoogwaardige producten en diensten. is een kennisintensieve dienstverlener die haar deelnemers ontzorgt bij de uitvoering van taken op het gebied van milieu en (leef)omgeving tegen een goede prijs-kwaliteitverhouding. levert een bijdrage aan een gezonde en veilige leefomgeving door kennis en kunde in te zetten om een gezonde en veilige leefomgeving in Fryslân te bevorderen en waar het kan veilig te stellen.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Deze ambitie past ook bij de taak die aan de FUMO is opgedragen om conform de geldende kwaliteitscriteria taken uit te voeren met betrekking tot het verlenen van vergunningen, het houden van toezicht, het handhaven en geven van specialistisch advies op het gebied van het omgevingsrecht. De FUMO werkt daartoe nauw samen met haar deelnemers en de partners in de VTH-keten.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	De FUMO voert de door de gemeente opgedragen taken uit conform de dienstverleningsovereenkomst die door beide partijen is overeen gekomen. Efficiëntie en klantgericht kwaliteit leveren staan daarbij voorop.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: nihil 31-12-17: nihil
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: € 1.159.785 31-12-17: € 1.159.785
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: € 1.272.531 31-12-17: € 1.272.531
Verwacht financieel resultaat 2017	€ 181.015 bijdrage in nadelig saldo
Toelichting	<p>De FUMO is een uitvoeringsorganisatie waarin alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân samenwerken. Deze uitvoeringsdienst is op 1-1-2014 operationeel gegaan. De juridische basis is de GR regeling Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing.</p> <p>Onze gemeente is in het AB vertegenwoordigd. Er zijn alleen verplichte taken, het zogenaamde basistakenpakket, ingebracht.</p>

Lichte gemeenschappelijke regelingen

5.

Naam en vestigingsplaats VP	Samenwerking Achtkarspelen-Kollumerland c.a. te Buitenpost
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	Met het uitvoeren van Schulddienstverlening willen beide gemeenten de participatie bevorderen en maatschappelijke kosten beperken. We bieden met integrale schuldhulpverlening de noodzakelijke ondersteuning op het gebied van preventie, schuldregelingen en nazorg om het voor de klant maximaal haalbare aan financiële zelfredzaamheid te bereiken. Hiermee wordt een substantiële bijdrage aan armoedebestrijding gegeven.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Het voornemen is ook in 2017 op de gebruikelijke wijze door te blijven gaan.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Schulddienstverlening, inclusief budgetbeheer en nazorg, is een belangrijk instrument voor armoedebestrijding en het voorkomen dat burgers door schulden buiten de maatschappij vallen.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: n.v.t. 31-12-17: n.v.t.
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: n.v.t. 31-12-17: n.v.t.
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: n.v.t. 31-12-17: n.v.t.
Verwacht financieel resultaat 2017	n.v.t.
Toelichting	De gezamenlijke kosten voor deze samenwerking worden op basis van de met elkaar afgesloten dienstverleningsovereenkomst verdeeld.

6.

Naam en vestigingsplaats VP	Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel te Buitenpost en Burgum
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	2016 is het oprichtingsjaar van de werkmaatschappij. Daarin gaan de samenwerkingsverbanden KCC, W&I en Handhaving op. Door een gezamenlijke werkmaatschappij te vormen beogen we de stevige bezuinigingsdoelstelling waar onze gemeente voor staat te kunnen realiseren met behoud van de gewenste kwaliteit van dienstverlening
Beleidsvoornemen inzake de VP	In de begroting en het organisatieplan zijn de doelstellingen van de werkmaatschappij geformuleerd.

	De vier K's zijn richtinggevend: kwaliteit, klanttevredenheid, kwetsbaarheid, kostenbewust.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Het gezamenlijk met Tytsjerksteradiel uitvoeren van taken op het terrein van dienstverlening en bedrijfsvoering leidt tot behoud van de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners, ondanks het terugbrengen van de kosten.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: n.v.t. 31-12-17: n.v.t.
Verwachte omvang eigen vermogen VP	geen eigen vermogen
Verwachte omvang vreemd vermogen	geen vreemd vermogen
Verwacht financieel resultaat 2017	Dekking saldo door een bijdrage van de dragende organisaties.
Toelichting	

Stichtingen en verenigingen

ORGANISATIES DIE EEN GEMEENTELIJKE SUBSIDIE ONTVANGEN EN WAAR NAMENS DE GEMEENTE EEN BESTUURDER/AMBTENAAR IN HET BESTUUR ZETELT

7.

Naam en vestigingsplaats VP	Stichting Simke Kloostermanlien te Twijzel
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De uitreiking van de Simke Kloostermanprijs levert een bijdrage aan de doelstelling 'meer actieve en passieve cultuurparticipatie'
Beleidsvoornemen inzake de VP	-
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	De uitreiking van de Simke Kloostermanprijs (prijs voor Friestalige jeugdliteratuur) levert een bijdrage aan de doelstelling van het gemeentelijk Fries taalbeleid: het behoud en versterken van de Friese taal.
Belang van de gemeente in VP	-
Verwachte omvang eigen vermogen VP	n.v.t.
Verwachte omvang vreemd vermogen	n.v.t.
Verwacht financieel resultaat 2017	n.v.t.
Toelichting	In de statuten van het Simke Kloostermanlien staat vermeld dat de burgemeester van de gemeente Achtkarspelen lid is van het bestuur van deze stichting. De Simke Kloostermanprijs is een driejaarlijkse prijs; subsidiebedrag: € 1.000

8.

Naam en vestigingsplaats VP	Stichting Markant Friesland te Buitenpost
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De activiteiten van Markant Friesland leveren een bijdrage aan de doelstelling 'meer actieve en passieve cultuurparticipatie'.
Beleidsvoornemen inzake de VP	De gemeenten gaan in overleg met MF over subsidiemogelijkheden na 2016.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Met het aanstellen van een coördinator wordt de kwaliteit van en de samenwerking tussen de musea in Noordoost Fryslân vergroot, met als beoogd effect toename van recreatie en toerisme.
Belang van de gemeente in VP	-
Verwachte omvang eigen vermogen VP	n.v.t.
Verwachte omvang vreemd vermogen	n.v.t.
Verwacht financieel resultaat 2017	n.v.t.
Toelichting	Directeur Kruidhof is secretaris van Stichting Markant Friesland. De stichting ontvangt gedurende de periode 2017 t/m 2020 jaarlijks € 4.500 van Achtkarspelen voor het

	aanstellen van een coördinator. De zes gemeenten in Noordoost Fryslân verstrekken jaarlijks eenzelfde subsidiebedrag.
--	---

Vennootschappen en coöperaties

9.

Naam en vestigingsplaats VP	Caparis NV te Drachten
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De eerste stappen van herstructurering van Caparis zijn in gang gezet.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Ja, zie visie.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd?	Zoveel mogelijk mensen die voor de WSW geïndiceerd zijn, op een zorgvuldige wijze werk te bieden en doelgericht te werken aan de ontwikkeling van deze mensen in hun arbeidssituatie.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: aandelenkapitaal 10,1% 31-12-17: aandelenkapitaal 10,1%
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: n.n.b. 31-12-17: n.n.b.
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: n.n.b. 31-12-17: n.n.b.
Verwacht financieel resultaat 2017	n.n.b.
Toelichting	De begroting 2017 van Caparis NV wordt per jaareinde vastgesteld door de AvA en is dus bij het opstellen van deze begroting nog niet beschikbaar.

10.

Naam en vestigingsplaats VP	OMRIN NV (Afvalsturing Friesland + Fryslân Miljeu) te Leeuwarden
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. OMRIN is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken".
Beleidsvoornemen inzake de VP	De visie is vertaald in de volgende missie: OMRIN wil toonaangevend zijn in inzameling, terugwinning van grondstoffen en productie van duurzame energie."
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Inzameling en verwerking van afval

Belang van de gemeente in VP	01-01-17: 3% (Afvalsturing Friesland) 31-12-17: 3% 01-01-17: 7% (Fryslân Miljeu) 31-12-17: 7%
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: €43.108.000 (Afvalsturing Friesland) 31-12-17: €44.984.000 01-01-17: €6.841.000 (Fryslân Miljeu) 31-12-17: €7.061.000
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: €130.933.000 (Afvalsturing Friesland) 31-12-17: €127.406.000 01-01-17: € 7.894.000 (Fryslân Miljeu) 31-12-17: € 9.244.000
Verwacht financieel resultaat 2017	€ 1.971.000 (Afvalsturing Friesland) € 856.000 (Fryslân Miljeu)
Toelichting	

11.

Naam en vestigingsplaats VP	NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en is een betrouwbare en solide dienstverlener. De deelname in het aandelenkapitaal zien wij als een duurzame belegging.
Beleidsvoornemen inzake de VP	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal en is bij de bank aangesloten voor het betalingsverkeer. Er zijn geen voornemens dit te veranderen.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten van voorzieningen.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: € 219.277 31-12-17: € 219.277
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: € 3.582 miljoen 31-12-17: € 4.163 miljoen
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: € 149.891 miljoen 31-12-17: € 145.317 miljoen

Verwacht financieel resultaat 2017	€ 226 miljoen
Toelichting	BNG heeft aangegeven wegens de aanhoudende onzekerheden geen financiële informatie voor toekomstige jaren te kunnen geven. Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op de jaarstukken 2015. De gemeente ontvangt circa € 100.000 aan dividend.

12.

Naam en vestigingsplaats VP	Eneco te Rotterdam
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	Achtkarspelen heeft aandelen in Eneco. De verhouding tot het aandelenbezit in het totale eigen vermogen is onze zeggenschap gering. Wel wordt er jaarlijks een behoorlijk rendement op de belegging behaald. De nettowinst wordt voor de helft uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het jaarlijks dividend geeft hiermee een behoorlijke structurele bate op de begroting.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Eneco wil het gasleiding-netwerk in Noordoost Fryslân afstoten. De verplichte splitsing van Eneco in bedrijven voor de energieleverantie en distributienetwerk is voor de gemeente een belangrijk keuze moment omtrent het aandelenpakket. De aandelen behouden, verkopen of omruilen voor nieuwe aandelen.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Energieleverancier.
Belang van de gemeente in VP	01-01-17: 9474 aandelen nominaal € 947.400 31-12-17: 9474 aandelen nominaal € 947.400
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-17: € 5.280 miljoen 31-12-17: € 5.280 miljoen
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-17: € 4.170 miljoen 31-12-17: € 4.170 miljoen
Verwacht financieel resultaat	€ 187 miljoen voor aandeelhouders
Toelichting	De gemeente ontvangt ca. € 200.000 dividend per jaar.

Grondbeleid

Op grond van wettelijke voorschriften moet in de beleidsbegroting het grondbeleid in een aparte paragraaf worden opgenomen, dit met als doel het grondbeleid transparant te maken zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

Visie op grondbeleid en de uitvoeringswijze

In het gemeentelijk grondbedrijf worden gronden beheerd, die door bestemmingsplan-procedures en besluitvorming zijn aangewezen voor woningbouwdoeleinden en/of bedrijfsmatige/industriële doeleinden (gronden in exploitatie). Daarnaast zijn er als gevolg van marktwerking (projectontwikkeling) ook gronden in het grondbedrijf opgenomen waarvoor nog een ruimtelijke (bestemmingsplan)procedure doorlopen moet worden (ruwe gronden), maar die wel door middel van besluitvorming zijn aangewezen voor de hiervoor genoemde doeleinden.

Als onderdeel van de Algemene Dienst opereert en functioneert het grondbedrijf op een zelfstandige wijze. Zowel de kosten als de opbrengsten worden binnen het grondbedrijf verantwoord en komen tot uitdrukking in een verlies- en winstrekening. In de berekening van de opbrengsten wordt geen rekening gehouden met inflatie. Er wordt wel rekening gehouden met een afdracht van 2,59% rente op de boekwaarde aan de Algemene Dienst.

Conform de besluiten van de gemeenteraad zijn op diverse locaties binnen de gemeente gronden in exploitatie. Op basis van het woonplan en de beschikbare woningbouwcontingenten vindt hierbij uitgifte van bouwrijpe kavels plaats. In de afgelopen periode is bij herhaling aandacht gevraagd voor demografische ontwikkelingen, welke tot vertraging en aanpassingen kunnen leiden. Voor het gemeentelijk grondbedrijf geldt dat de te behalen "winst" het verhogen van kwaliteit van leefomgeving en leefbaarheid is.

Op 11 december 2008 heeft de gemeenteraad een nota grondbeleid vastgesteld. Deze nota is, ondanks de gewijzigde marktomstandigheden, nog steeds toepasbaar. Door het college wordt invulling gegeven aan het in deze nota vastgestelde beleid. De belangrijkste consequenties uit de nota grondbeleid zijn:

- De keuze voor het voeren van een actief grondbeleid
- Het college van burgemeester en wethouders is een budget tot € 1.000.000 (ex btw) gegeven voor het doen van strategische (vastgoed) aankopen, onder de voorwaarde van verantwoording achter af
- Winstuitname op basis van de voorschriften van de BBV.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het BBV heeft invloed op de administratie van het grondbedrijf. Per 1/1/2016 is een nieuwe BBV van kracht. In de vernieuwde BBV worden drie voor het grondbedrijf belangrijke wijzigingen doorgevoerd namelijk;

Voor bouwgronden in exploitatie (BIE)

- 10-jaarstermijn. Dit is een richttermijn van 10 jaar voor de maximale duur van grondexploitaties, met als doel het beperken van onzekerheden ten aanzien van haalbaarheid.
- Alle lopende exploitaties in het grondbedrijf van Achtkarspelen hebben een (resterende) looptijd van minder dan 10 jaar, zodat deze aanpassing geen directe invloed heeft.
- Kostentoerekening. De kostentoerekening aan complexen moet voortaan overeenkomen met mogelijkheden voor kostenverhaal zoals benoemd in de Wro/Bro.
- De kostentoerekening zoals de gemeente Achtkarspelen die hanteert komt overeen met de mogelijkheden in de Wro/Bro. Het grondexploitatiemodel dat wordt gehanteerd is op deze mogelijkheden gebaseerd.
- Rentetoerekening en disconteringsvoet. De rente die wordt toegerekend aan grondexploitatie moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen. Met als doel eenduidige toerekening van rente aan BIE door gemeenten en aansluiting op fiscale toerekeningsmogelijkheden, waardoor administratieve lasten zoveel mogelijk worden beperkt.
- De rentetoerekening die op dit moment wordt gehanteerd is het algemene rekenrentepercentage. Dit ligt iets hoger dan de werkelijke rente. De invloed van deze maatregel op de grondexploitaties zal minimaal zijn.

Voor strategische gronden (NIEGG)

- De post strategische gronden of NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) is afgeschaft. Zolang gronden nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitaties, staan deze op de balans onder de materiële vaste activa (MVA) als 'strategische gronden'. Met als doel het beperken van de ruimte die bestond om gronden in een (te) vroeg stadium als toekomstige exploitatiegrond aan te merken met bijbehorende ruimere waarderingmogelijkheden.
- Dit brengt de noodzaak tot definitief afwaarderen van € 1,122 mln op deze gronden met zich mee, deze afboeking wordt deels (€ 714.870) gefinancierd uit de voorziening Bouwgrondexploitaties, het resterende deel (€ 407.973) wordt gevonden in de hieronder genoemde winstafdracht 2017 uit complex Munewyk.
- Achtkarspelen neemt haar bouwgrondexploitaties pas in exploitatie op het moment dat uitvoer van een exploitatie voor wat het bestemmingsplan betreft mogelijk is. De daaraan voorafgaande kosten worden boekhoudkundig gekoppeld aan de boekwaarde van de desbetreffende gronden, zodat deze als geheel als inbrengwaarde in het toekomstige complex kunnen vloeien. Dit mag niet langer, deze kosten zullen vanaf 1/1/2016 in de Algemene Dienst vallen.

Marktomstandigheden en Krimp

In 2015 heeft de regio een krimpstatus gekregen, de demografische ramingen die daaraan ten grondslag liggen zijn mede basis geweest voor de structuurvisie, de woonvisie en de woningbouwprogrammering. Een en ander leidt, zoals in de inleiding van deze paragraaf is vermeld, tot een beperkt ontwikkelperspectief voor wat betreft woningbouw en bedrijventerreinen. Desondanks lijkt de markt de eerste voorzichtige tekenen van herstel te tonen. Er ontstaat meer vraag naar kavels en er vinden meer verkopen plaats. Toch is het nog te vroeg om alle seinen weer op groen te zetten. Ook

dit jaar is het nodig de winstuitname, of het afsluiten van enkele complexen iets uit te stellen. Bij enkele complexen geldt dat verdere vertraging van de uitgifte tot verliezen zal leiden. Het college doet er veel aan om dit te voorkomen.

Geprognosticeerd resultaat en risico's totale grondexploitatie

De jongste bijstelling van het geprognosticeerde resultaat (september 2016), levert het onderstaande beeld van winstneming in de jaren tot en met 2021:

Complex	2017	2018	2019	2020	2021
Buitenpost Mûnewyk	420.000				
Twijzel de Boppelanden		78.000			
Harkema de Singel					
Kootstertille Oastkern		500.000		500.000	
Surhuisterveen Kommizebosk			75.000		
Totalen	420.000	578.000	75.000	500.000	

NB: cijfers met afnemende zekerheid naar de toekomst.

BIJLAGEN

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten per programma

	Primitieve begroting 2016			Actuele begroting 2016, stand september			Primitieve begroting 2017		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Mienskip	425.936	3.523.084	-3.097.148	631.532	3.773.310	-3.141.778	462.916	3.065.300	-2.602.384
Onderwijs & Jeugdbeleid	174.987	4.073.080	-3.898.093	189.527	4.268.031	-4.078.504	184.426	3.478.789	-3.294.363
Zorg	335.000	16.498.518	-16.163.518	335.000	16.498.518	-16.163.518	475.000	17.231.892	-16.756.892
Werk en Inkomen	12.574.710	23.465.216	-10.890.506	12.574.710	23.497.416	-10.922.706	12.574.710	22.574.027	-9.999.317
Leefomgeving	6.147.420	11.915.226	-5.767.806	6.147.420	13.098.098	-6.950.678	5.898.796	10.761.924	-4.863.128
Ontwikkeling	2.732.945	4.878.072	-2.145.127	2.771.445	5.457.188	-2.685.743	2.935.566	4.751.842	-1.816.276
Veiligheid	6.320	1311.088	-1304.768	6.320	1311.088	-1304.768	43.820	1.472.723	-1.428.903
Dienstverlening	415.807	9.447.784	-9.031.977	415.807	9.561.087	-9.145.280	463.013	3.842.981	-3.379.968
	22.813.125	75.112.068	-52.298.943	23.071.761	77.464.736	-54.392.975	23.038.247	67.179.478	-44.141.231
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	5.242.534	0	5.242.534	5.242.534	0	5.242.534	5.305.176	0	5.305.176
Algemene uitkeringen	43.353.668	0	43.353.668	43.673.668	320.000	43.353.668	43.687.522	326.571	43.360.951
Dividend	311.278	17.160	294.118	311.278	17.160	294.118	300.000	4.934	295.066
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.723.111	-9.615	1.732.726	1.723.111	-42.897	1.766.008	230.000	40.385	189.615
Kosten van de overhead (2017)							37.190	5.493.091	-5.455.901
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	5.208	-5.208	0	0	0	0	1.000	-1.000
	50.630.591	12.753	50.617.838	50.950.591	294.263	50.656.328	49.559.888	5.865.981	43.693.907
Saldo van baten en lasten	73.443.716	75.124.821	-1.681.105	74.022.352	77.758.999	-3.736.647	72.598.135	73.045.459	-447.324
Mutaties reserves	1.728.264	47.159	1.681.105	3.783.806	47.159	3.736.647	1.061.602	515.083	546.519
Geraamd resultaat	75.171.980	75.171.980	0	77.806.158	77.806.158	0	73.659.737	73.560.542	99.195

Overzicht baten en lasten per taakveld

Op grond van de vernieuwde begrotings- en verantwoordingsvoorschriften bevat de begroting met ingang van 2017 een overzicht van de geraamde lasten en baten per taakveld.

Een taakveld is een eenheid waarin de programma's en de overige componenten in het programmaplan zijn onderverdeeld.

		2017		2018		2019		2020	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Bestuur	2.522.481	66.013	2.273.710	66.013	2.133.189	66.013	2.129.696	66.013
0.10	Mutaties reserves	515.083	1.061.602	708.083	434.266	155.083	126.154	545.083	94.255
0.2	Burgerzaken	1.355.213	417.500	1.373.562	417.500	1.440.025	417.500	1.323.416	417.500
0.4	Overhead	5.269.625	37.190	5.227.979	37.190	5.180.695	37.190	5.164.102	37.190
0.5	Treasury	4.934	530.000	4.934	530.000	4.934	530.000	4.934	530.000
0.61	OZB woningen	266.334	4.556.532	266.084	4.556.532	265.834	4.556.532	257.691	4.556.532
0.62	OZB niet woningen		692.208		722.208		722.208		722.208
0.64	Belastingen overig		51.000		51.000		51.000		51.000
0.7	Algemene/overige uitkeringen gemeentefonds		43.687.522		43.650.616		43.250.222		43.108.173
0.8	Overige baten en lasten	41.385		92.385		143.385		194.385	
1.1	Crisisbeheersing	1.265.703	43.820	1.374.824	43.820	1.389.139	43.820	1.403.660	43.820
1.2	Openbare orde en veiligheid	250.128		250.128		250.128		250.128	
2.1	Verkeer en vervoer	4.869.983	185.810	4.801.980	185.810	4.809.674	185.810	4.895.227	185.810
2.2	Parkeren	28.999		29.126		29.270		29.430	
2.4	Economische havens en waterwegen	31.310	15.080	30.902	15.080	48.645	15.080	48.237	15.080

3.1	Economische ontwikkeling	167.738		148.180		148.656		149.164	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	90.370	400.000	163.370	340.000	54.370	200.000	54.370	200.000
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3.319	6.200	3.319	6.200	3.319	6.200	3.319	6.200
3.4	Economische promotie	102.985	5.436	112.596	5.436	112.356	5.436	112.116	5.436
4.2	Onderwijshuisvesting	1.461.464		1.418.183		1.344.684		1.189.799	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.747.540	184.426	1.815.659	184.426	1.730.779	184.426	1.735.905	184.426
5.1	Sportbeleid en activering	106.947	13.736	101.178	13.736	98.655	13.736	98.655	13.736
5.2	Sportaccommodaties	1.762.085	354.272	1.755.053	353.924	1.747.239	353.576	1.724.393	353.228
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	446.203	40.059	391.381	40.059	391.573	40.059	391.780	40.059
5.4	Musea	22.435		22.178		21.921		21.664	
5.6	Media	581.644		581.644		581.644		581.644	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.986.346	132.598	2.028.334	392.797	2.036.902	392.998	2.094.114	393.199
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.171.527	54.849	13.571.061	54.849	13.613.855	54.849	13.617.257	45.849
6.2	Wijkteams	2.745.755		463.114		463.114		463.114	
6.3	Inkomensregelingen	15.910.350	12.546.546	15.832.085	12.546.546	15.697.751	12.546.546	15.697.394	12.546.546
6.4	Begeleide participatie	6.001.296		5.898.558		5.687.079		5.493.700	
6.5	Arbeidsparticipatie	934.740		981.681		998.820		965.887	
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	490.000		490.000		520.000		520.000	
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	5.274.531	28.164	2.265.712	28.164	2.376.212	28.164	2.383.398	28.164
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	5.092.806		0		0		0	

6.81	Geëscaleerde zorg 18+	10.000	475.000	0	400.000	0	400.000	0	400.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	810.000		0		0		0	
7.1	Volksgesondheid	1.232.590		1.133.228		1.141.138		1.149.172	
7.2	Riolering	1.703.209	2.369.818	1.817.012	2.414.627	1.929.656	2.445.528	1.970.322	2.486.836
7.3	Afval	2.688.676	3.520.866	2.696.644	3.520.077	2.697.417	3.512.096	2.687.418	3.502.097
7.4	Milieubeheer	617.828		617.828		629.828		629.828	
8.1	Ruimtelijke ordening	478.564	21.004	478.571	21.004	478.579	21.004	478.586	21.004
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.259.164	1.625.038	936.714	1.593.588	706.364	841.238	585.164	1.105.038
8.3	Wonen en bouwen	1.239.252	537.448	1.216.593	532.961	1.211.007	528.355	1.197.402	515.774
	totaal	73.560.542	73.659.737	73.373.573	73.158.429	72.272.919	71.575.740	72.241.554	71.675.173
	begroot saldo		99.195		-215.144		-697.179		-566.381

Investeringsen

Jaar 2017

Busjes en aanhangwagens / busje VW 27-BZ-NG	50.000
Busjes en aanhangwagens / busje VW 88-BS-JT	26.000
Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	28.000
Regenwaterstructuren	182.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Verv. drukriolering minigemalen	3.000
Sneeuwploug	15.000
Renovatie hoofdveld kv Boelenslaan	25.000
Busjes en aanhangw./busje VW 4-VGL-52 (Bebakening)	44.000
Busjes en aanhangwagens/busje VW 2-VFX-27	28.000
Wagenpark – Veegmachine	200.000
Vervanging GBA systeem	116.000
Wandel- en fietsroutes	165.000
Openb. verlichting, armaturen obv verv.plan	30.000
Openb. verl. masten/armaturen obv verv.plan	10.000
Materieel gladheidsbestr. 4m3 strooier nat	42.000
ICT hardware	102.500
ICT software	118.500
Spoorwegondergang 2017 (aanvullend)	50.000

Jaar 2018

Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	28.000

Regenwaterstructuren	185.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Verv. gemalen electro-mechanisch	14.000
Verv. drukriolering minigemalen	14.000
Renovatie hoofdveld Vv Kootstertille	25.000
Busjes en aanhangwagens/busje VW 8-VJX-34	44.000
Busjes en aanhangwagens/Caddy VW 8-VJX-36	25.000
Busjes en aanhangwagens/Caddy VW 8-VJX-35	25.000
Materieel groenvoorziening/Lindner Geotrac Alpin trekker	63.000
Materieel wegen/aktiekar (WS-PG-01)	20.000
Aanschaf i-pads raadsleden	20.000
Openb. verlichting, armaturen obv verv.plan	30.000
Openb. verl. masten/armaturen obv verv.plan	10.000
ICT hardware	102.500
ICT software	118.500

Jaar 2019

Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	29.000
Regenwaterstructuren	188.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Verv. gemalen electro-mechanisch	68.000
Verv. drukriolering minigemalen	69.000
Renovatie/nieuwbouw kleedaccom. Tc Buitenpost	22.511
Materieel riolering/mobiele hogedrukspuit ROM	25.000
Beheer software BOR	15.000
Cad platform compleet	60.000

Rioolcamera ROM Seesnake	10.800
Openb. verlichting, armaturen obv verv.plan	150.000
Openb. verl. masten/armaturen obv verv.plan	10.000
ICT hardware	102.500
ICT software	118.500

Reservepositie

Onderstaande tabel toont het meerjarig verloop van de reserves.

Omschrijving	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo
	31-12-2015			31-12-2016			31-12-2017			31-12-2018			31-12-2019			31-12-2020
Algemene- en saldireserve																
Vrije algemene reserve	3.574.949	114.949	491.661	3.198.237	50.000	395.134	2.853.103	85.000	173.366	2.764.737	35.000	53.918	2.745.819	0	0	2.745.819
Algemene reserve weerstandsvermogen	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040
Overige bestemmingsreserves																
T.b.v. egalisatie van de exploitatie																
Reserve flankerend beleid personeel	500.000	0	120.947	379.053	0	324.000	55.053	0	55.053	0	0	0	0	0	0	0
Reserve sociaal ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	151.463	0	125.000	26.463	0	25.000	1.463	0	0	1.463	0	0	1.463	0	0	1.463
Reserve armoedebeleid	510.189	0	127.477	382.712	0	133.977	248.735	0	133.977	114.758	0	0	114.758	0	0	114.758
Reserve monumenten en aanpak verpaupering	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000
Reserve dekking afschr. renov. slechte sportvelden	215.000	0	21.334	193.666	0	7.995	185.671	0	7.995	177.676	0	7.995	169.681	0	7.995	161.686
Reserve waarborgfonds schulddienstverlening	160.612	0	40.000	120.612	0	0	120.612	0	0	120.612	0	0	120.612	0	0	120.612
Reserve Wmo	2.126.081	0	0	2.126.081	0	0	2.126.081	0	0	2.126.081	0	0	2.126.081	0	0	2.126.081
Reserve verzelfstandiging MFC Surhuisterveen	131.937	0	0	131.937			131.937			131.937			131.937			131.937
Reserve inburgering	39.851	0	15.000	24.851	0	15.000	9.851	0	0	9.851	0	0	9.851	0	0	9.851
Reserve re-integratiedeel Participatiebudget	971.734	48.000	25.000	994.734	0	45.000	949.734	0	20.000	929.734	0	20.000	909.734	0	20.000	889.734
Reserve inkomensvoorziening	2.022.535	0	180.427	1.842.108	0	93.995	1.748.113	0	8.604	1.739.509	0	8.604	1.730.905	0	8.604	1.722.301
Reserve overlopende posten	1.099.334	0	1.099.334	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T.b.v. dekking van investeringen																
Reserve ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	2.502.593	2.300	2.447.179	57.714	420.000	0	477.714	578.000	0	1.055.714	75.000	0	1.130.714	500.000	0	1.630.714
Reserve inhaalslag groot onderhoud wegen	54.778	0	0	54.778	0	0	54.778	0	0	54.778	0	0	54.778	0	0	54.778
Reserve vervanging speeltoestellen	75.541	44.859	40.447	79.953	45.083	21.501	103.535	45.083	35.271	113.347	45.083	35.637	122.793	45.083	57.656	110.220
Reserve herziening bestemmingsplannen	50.469	0	50.000	469	0	0	469	0	0	469	0	0	469	0	0	469
Totaal van de reserves	19.256.106	210.108	4.783.806	14.682.408	515.083	1.061.602	14.135.889	708.083	434.266	14.409.706	155.083	126.154	14.438.635	545.083	94.255	14.889.463